

Den Svenska gymnastiken, 1813-1913 / samlade af Theodor Bergquist.

Contributors

Bergquist, Theodor.

Publication/Creation

[Stockholm?] : [publisher not identified], [1913]

Persistent URL

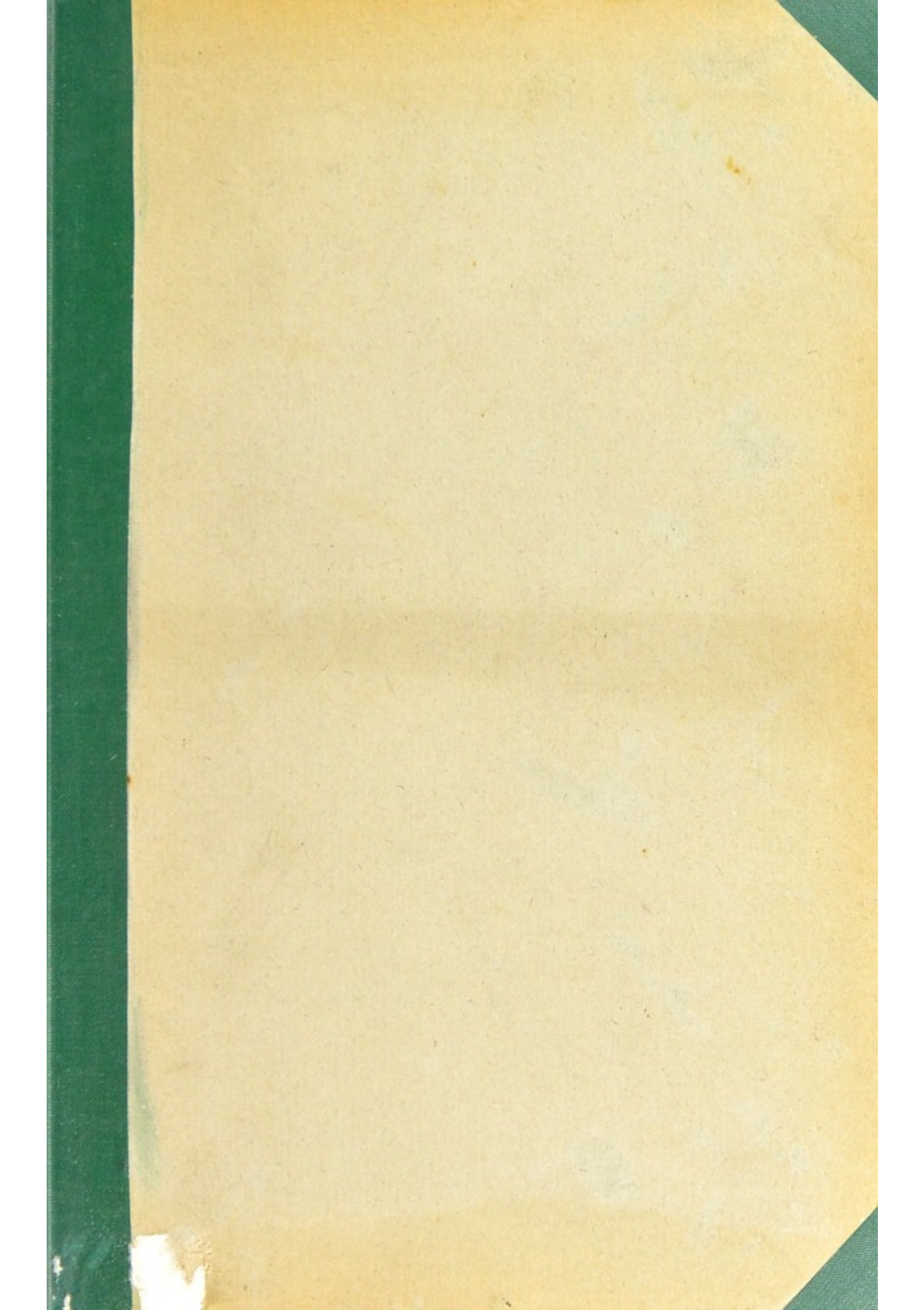
<https://wellcomecollection.org/works/kr3t68mp>

License and attribution

Conditions of use: it is possible this item is protected by copyright and/or related rights. You are free to use this item in any way that is permitted by the copyright and related rights legislation that applies to your use. For other uses you need to obtain permission from the rights-holder(s).

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

JKJ. 393 (2)

22101424534

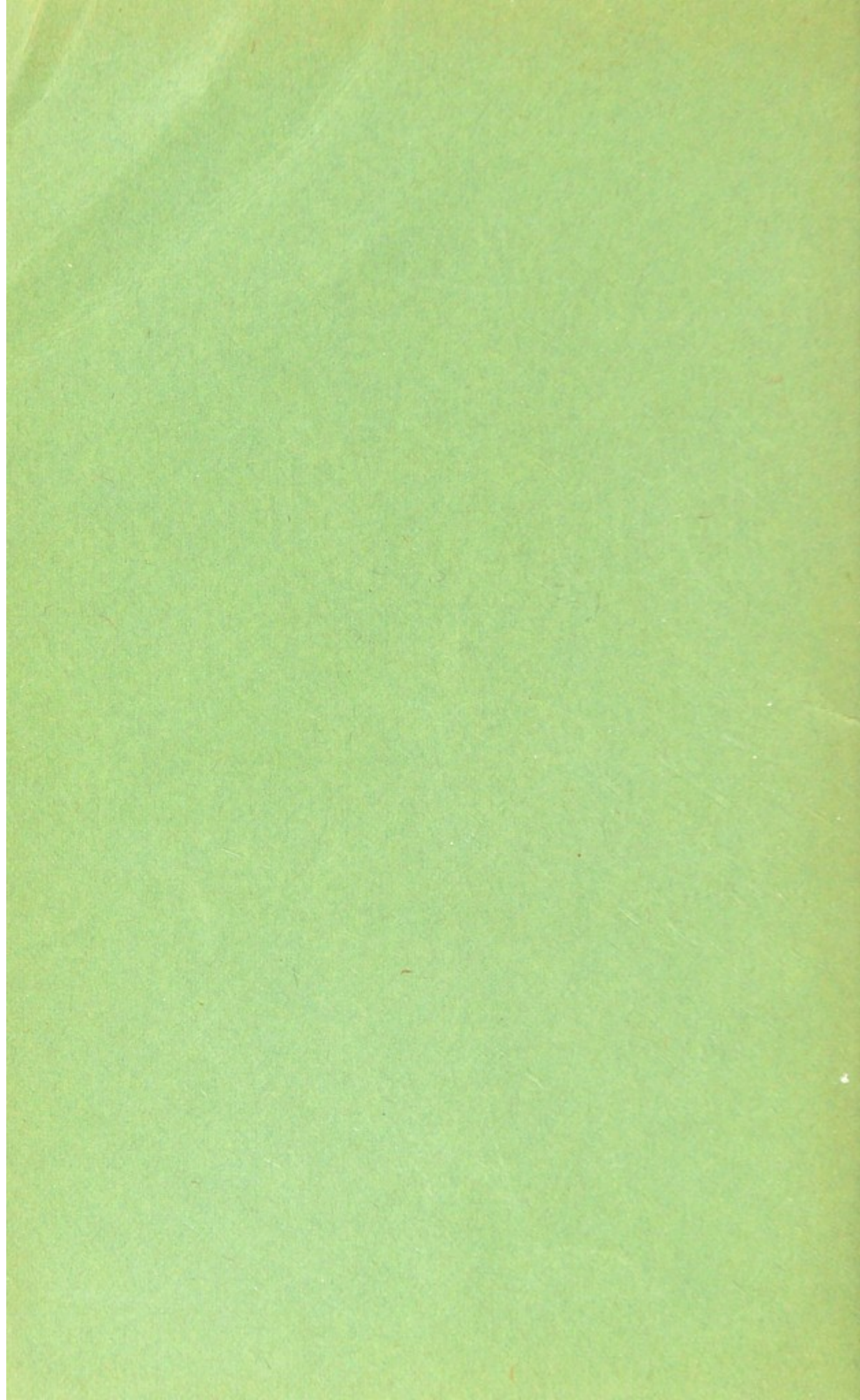
Adgar & Söner
Theodor Bergqvist.

II.

Den Svenska Gymnastikens Spridning

1813—1913

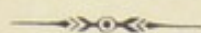
**Den svenska gymnastiken
1813 — 1913.**

JKJ. 393 (2)

WELLCOME INSTITUTE LIBRARY	
Coll.	welMOmec
Call	
No.	

Innehållsförteckning

Del I.

Gymnastiska notiser 1813—1913.

Kgl. Gymnastiska Centralinstitutet	sid.	1—43
Dr. J. Arvedsons institut	"	43—46
Sydsvenska Gymnastikinstitutet	"	46—49
Svenska gymnastiska sällskap:		
1. Svenska Gymnastikläraresällskapet	"	49—53
2. Föreningen G. C. I.	"	53—56
3. Svenska Sjukgymnastiksällskapet Ling	"	57
Gymnastikdirektörer och läkare- sjukgymnaster i Sverige och utlandet 1913	"	59—82
Gymnastiklärare- och lärarinnor i Sverige 1913	"	83—88

Del II.

Den svenska gymnastikens spridning 1813—1913.

Inledning	sid.	1—3
Afrika	"	3—4
Amerika (U. S. A.)	"	5—12
Belgien	"	12—21
Danmark	"	21—35
England	"	35—63
Finland	"	63—68
Frankrike	"	68—74
Grekland	"	74—76
Holland	"	76—77
Italien	"	77—78
Norge	"	78—85
Ryssland	"	85—91
Schweiz	"	91—94
Spanien och Portugal	"	95
Sydamerika (Chile)	"	95—98
Tyskland	"	98—128
Österrike-Ungarn	"	128—130

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/b24871655>

II.

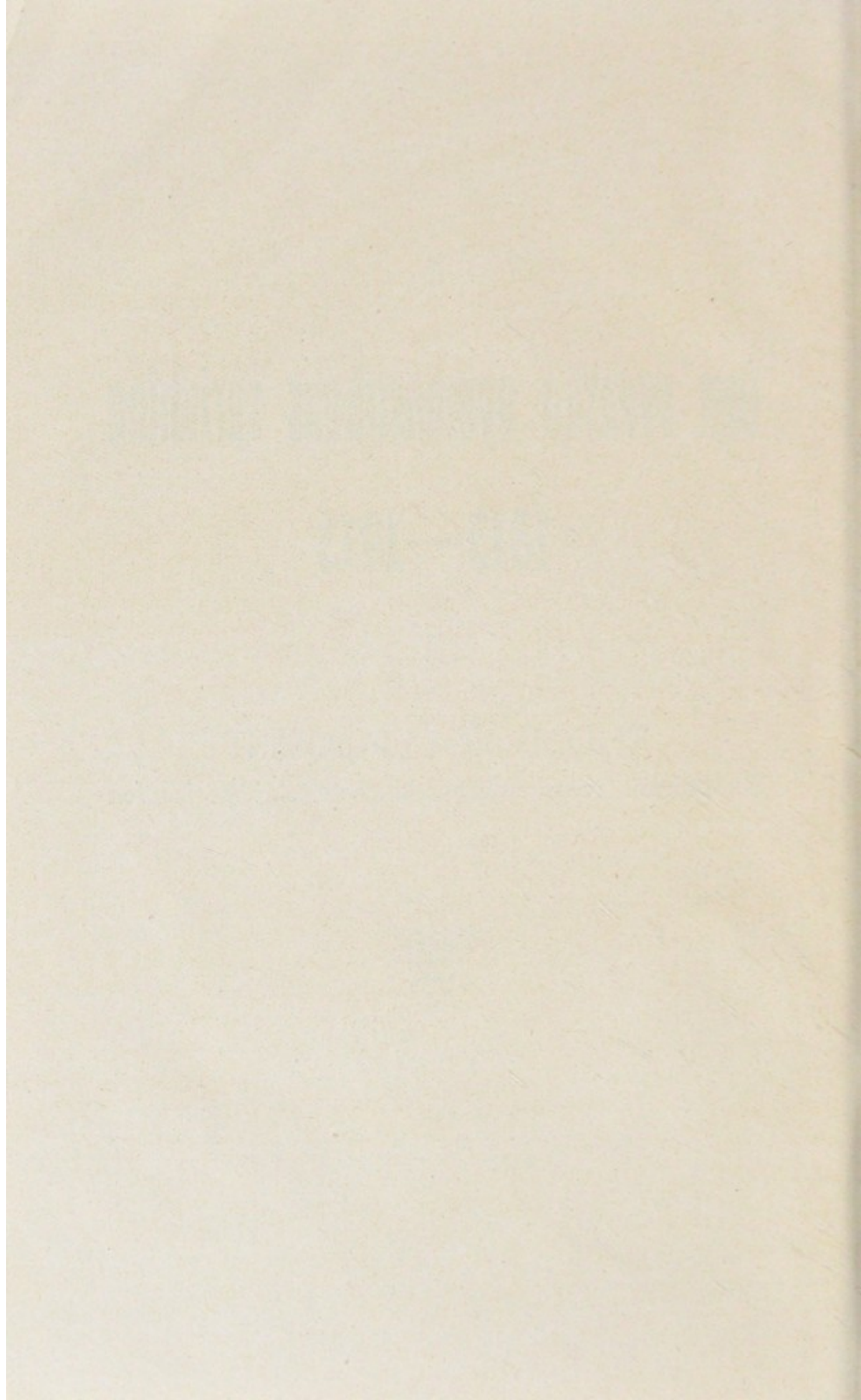
Den svenska gymnastikens spridning 1813—1913

af

THEODOR BERGQVIST

Direktör för Svenska Gymnastikanstalten i Wörishofen

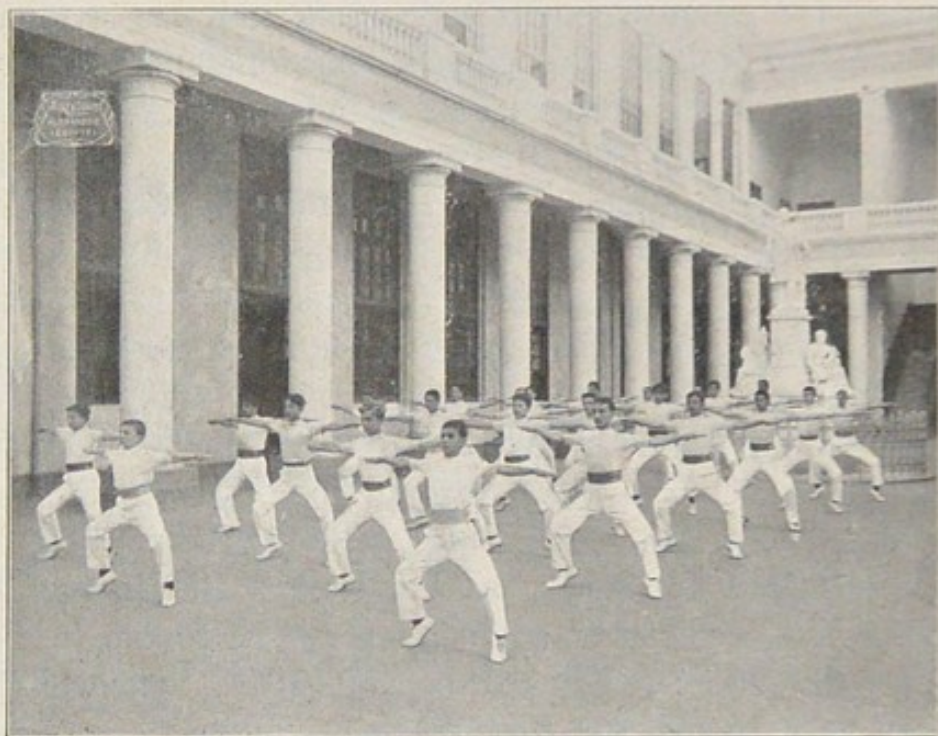
Den spridning, som den svenska gymnastiken hittills vunnit utanför dess eget hemlands gränser, torde vara det bästa vitsord på dess inneboende kraft. Att vår gymnastik haft och har kraftiga och arbetsamma förkämpar under de nu tilländagångna hundra åren är ett obestridligt faktum, men metoden i sig själf, dess snillrika byggnad och dess djupa sanningar i förening med dess stora och välsignelserika verkningar har dock varit den innersta driffjedern för dess spridande. P. H. Lings egna ord: „har jag rätt, går saken framåt“ finna vi idag besannade och den har i sanning gått framåt och vunnit seger på seger dock ej utan kamp och strid mot fördomar, inrotade vanor och sårad nationalkänsla o. s. v. Ofta har kampen varit hård och genom kämparnas öfverdrifter och alltför stora ifver har väl ett och annat fält gått förloradt, men i stort sedt har dock den Lingska skapelsen firat ett formligt trimuftåg genom hela den civiliserade världen under tiden 1813—1913, hvilket allt för tydligt torde framgå ur efterföljande skildring.

Oaktadt denna framställning har att uppvisa åtskilliga luckor, torde den dock ge en tämligen trogen bild af vår gymnastiks nuvarande ställning.

Afrika.

I denna världsdel har den svenska gymnastiken börjat få en större utbredning. Den förste, som ditförde vår gymnastik på mera bemärkt sätt var den svenske läkaren Frans Peter Lindblom. Han afreste 1892 till Kimberley i Kapkolonien för att leda ett gymnastiskt institut därstädes; här stannade han emellertid ej länge utan begaf sig redan följande år till Johannesburg, där han verkade till sin död år 1897. L. var en duglig gymnast och en af Thure Brandts lärjungar. Han genomgick G. C. I. åren 1878—79 och i honom ägde den svenska gymnastiken en entusiastisk beundrare och utöfvare.

Vid några muselmanskolor i Tunis och Algier samt vid de grekiska skolorna i Alexandria och Cairo är den svenska gymnastiken införd. I förstnämnda stad har vår gymnastik tvänne varma vänner i direktören för de grekiska skolorna, Mr. Paleologue och gymnastikläraren vid Gymnase Averoff, Mr. Lardis som båda besökt Sverige.

Gymnase Averoff i Alexandria.

I sydafrika har den svenska pedagogiska gymnastiken af Fru Bergman Österbergs elever införts i följande skolor: High School i Port Elisabeth, High School i Wynberg, Roedean i Johannesburg, High School i Pretoria, High School i Rondebosch. Eunice High School, Milbourn House School i Claremont, Bloemhof Seminary i Stellenbosch, Good Hope Seminary i Kapstaden, i Bloemfontein: High School and Miss Shaw's Private School, Sea Point, Mr. Beauclerk's Preparatory Boys School, Kenilworth, Deaf and Dumb Institute, Worcester.

I Afrika arbeta f. n. följande gymnastikdirektörer: i Alexandria: Malcom Hamilton, Aina Hamilton; i Algier: Per Liedbeck, Astrid Wallér; i Cairo: Anna Berlin; Johannesburg: Anna Johanson; i Tunis: Erik Follin.

Amerika.

(U. S. A.)

Genom tvänne amerikanska läkare, bröderna Taylor, kom den svenska sjukgymnastiken till Amerikas förenta stater. På ett eller annat sätt hade troligen dr. Roths i London publikationer kommit i händerna på George H. Taylor, praktiserande homoöpatisk läkare i New-York. Denne synes hafva fattat intresse för saken och önskade med sitt hydro-patiska institut förena svensk sjukgymnastik och för detta ändamål engagerade han en af dr. Roths elever troligen en herr Donovan som assistent år 1855. D. synes ej varit den rätte mannen, hvarför han inom kort entledigades. Emellertid begaf sig redan följande året dr. T. Charles Fayette Taylor, en yngre broder till ofvannämde, strax efter sin med. doktorsexamen — därtill intresserad af den äldre brodern — till London för att hos Georgii studera den svenska sjukgymnastiken. Af ett eller annat skäl åtog sig G. ej undervisningen utan dr. T. genomgick en kortare kurs för dr. Roth, hvarefter han återvände hem och de båda bröderna arbetade tillsammans till år 1859 då de separerade. Den äldre dr. Taylor lär 1859 hafva vistats i Stockholm och studerat vid G. C. 1. hos Branting och vid ortoped. institutet hos dr. Säterberg. Efter sin hemkomst växte han allt mer in gymnastisk praktik och lär hafva varit en stor vän och beundrare af vår gymnastik. I sin beundran för P. H. Ling och hans verk kallade han sin son Henry Ling Taylor, som sedan blef läkare och öfvertog faderns praktik, hvilken han ombildade till uteslutande ortopedisk behandling. Det gamla Taylorska institutet sköttes sedermera af T. s mångårige assistent, dr. Patchen. — Öfver de båda bröderna Taylor skrifver J. Bolin i den svensk-amerikanska tidskriften Valkyrian: „Det är dessa två bröder, som sålunda äro att betrakta som sjukgymnastikens banbrytare i vårt land. „Swedish movement cure“ kallade de den efter Roth. Båda ha också utöfvat en ganska vidsträckt verksamhet på området, och för det lilla som här är känt om „Swedish movement“ bland läkare och publik har man dem hufvudsakligen att tacka. För att göra sig i någon mån oberoende af bristen

på lämpliga rörelsegifvare ha också båda konstruerat en hel del mer eller mindre lyckade apparater, bland hvilka dr. George Taylors vibratorer väl kunna anses som prototyper för senare förbättrade maskiner af samma slag. Dr. G. T. tror sig också vid det besök som dr. Zander under utställningsåret 1876 gjorde vid hans institut ha gifvit denne senare flere idéer, som senare omsatts uti konstruktionen af hans maskiner“.

I början på 1870-talet inrättade dr. med. Wischnetzky, som studeret hos dr. Nebel i Wiesbaden och dr. Zander m. fl. i Stockholm, ett storartadt medico-mekaniskt institut, som i början gladde sig af en stor framgång, men snart uppstod misstro och motvilja mot detsamma och det det synes numera föra en tynande tillvaro.

Visserligen hafva under årens lopp en mängd svenska gymnaster utvandrat till U. S. A. men endast ett ringa antal har verkligen lyckats att skaffa sig en god ställning. Detta har otvifvelaktigt sin grund dels i läkarnas ställning till saken och dels i den oerhörda mängd massörers och massösers framfart i landet. „Betjenter, badmästare och kammarjungfrur ha i sjukgymnastiken- och speciellt i den gren deraf, som benämnes massage“, säger Bolin i ofvannämnda tidskrift, „trott sig finna ett medel till ökade inkomster, och sorgligt att säga, bidraga immigrerade svenska gymnaster till denna föreställnings tillväxt genom att till den förstkommande meddela undervisning, som på grund af sina minimala fordringar i alla grenar ger upphof till en massa klåpare, hvilka uppträda som fullödiga gymnaster och försvåra arbetet för såväl sina lärare som andra

Taga vi yrkets utöfvare i klump, kunna vi därför med fog förklara, att de icke hafva här förskaffat sig det inflytande på sjukbehandling, som man tycker de borde hafva vunnit. I ekonomiskt afseende lefva de också för dagen, och för att hålla kropp och själ tillsammans måste därför många taga sin tillflykt till biförtjänster såsom t. ex. den nyss omnämnda undervisningen. Detta gäller företrädesvis de manliga gymnasterna. Men huru är det då med de qvinliga? Jo, först och främst hafva de uti den allmänna kroppsmassagen en inkomstkälla som är vida mera

fruktbringande för dem än för män, ity att den blifvit ett ganska allmänt njutningsmedel bland våra förnäma och lättjefulla damer. De flesta af våra „masseuser“ syssla dermed; de stå sig därför i allmänhet bättre än sina manliga kamrater, om också den vetenskapliga halten af deras arbete på det

Nils Posse † 1895

hela taget är underlägset de senares. Många utaf dem, som frukta att slutligen nedsjunka till blott och bart „rubberwomen“, drifvas också af sin ambition till att genom den medicinska gradens förvärfvande återbörda sitt sociala och professionella anseende. Många åter bland dem, som icke besväras af en öfverflödigt barlast af sjelfkänsla och moralisk stabilitet, slå sig ned som föreståndarinnor af så kallade massageinstitut, som markeras med svenska flaggan eller

svenska riksvapnet och som flitigt annonseras i den dagliga pressen, och för sin vidsträckt praktik — nästan uteslutande omfattande män! — tillocka de sig unga, vackra assistenter, som „inläras“ på några dagar att i låghalsade och kortärmade grekiska dräkter betjena de rouéer, som söka sådana institut. Några af dessa institut hafva stängts af polisen, flera existera oberörda af den municipala politikens vexlingar, alla äro de frätande kräftsår på samhällskroppen, som verka förlamande på gymnastikens samtliga utöfvare, men naturligtvis särskildt på det ingalunda ringa antal af samvetsgranna, kunskapsrika och i allo aktansvärda utöfvarinnor“.

Vi anse denna beskrifning af en af våra mest framstående och varmaste förkämpar vara värd att blifva känd i fackkretsar och är den dessutom en den allra bästa förklaring öfver vår sjukgymnastiks låga anseende och jämförelsevis ringa spridning i det stora landet i väster. Med några få glänsande undantag på ett par platser betecknar ofvan citerade författare år 1913 den svenska sjukgymnastiken såsom varande nära bankrutt i U. S. A. „Striden“, säger han, „mot de mindre vederhäftiga har varit för hård och glad är jag att jag själf slutligen landat på en lärarepost utan att dessförinnan behöft känna mig neddragen till „the bathrubbers“ led“.

Bland de svenska gymnastikdirektörer, som genom ett beundransvärdt arbete lyckats hålla sin verksamhet på höjden af amerikansk praktik, stå i främsta rummet Hugo Oldenburg i Chicago, Mathilda Wallin i New-York och Natalie Mankell i Buifalo m. fl.

Med friskgymnastiken är det ett helt annat förhållande och den befinner sig i stadigt framåtgående. Dess banbrytare voro de båda svenskarna, löjtnant Nils Posse och doktor Claës J. Enebuske. Den förre bosatte sig 1885 efter att hafva genomgått G. C. I. i Boston för sjukgymnastiks bedrifvande, men blef inom kort genom mrs Mary Hemenways frikostighet satt i tillfälle att undervisa ett antal lärare vid Bostons folkskolor. Mrs Hemenway blef lifligt intresserad för vår gymnastik och grundade 1890 „the Boston Normal School of Gymnastics“ för utbildande af gymnastiklärare enligt det svenska systemet. (Hennes son stiftade 125,000 dollars till inrättande af Harwarduniversitetets gymnastikbyggnad.) Institutet

ställdes under ledning af en amerikanska, miss A. M. H o m a n s , och Posse antogs till lärare vid detsamma, hvilken befattning han innehade blott ett år, hvarefter han grundade ett eget institut „Posse gymnasium“ från hvilket årligen ett 30-tal gymnastiklärare utexaminerades. P. nedlade ej obetydliga förtjänster om den svenska gymnastiken och äfven som författare har han gjort sig fördelaktigt känd. Särskildt förtjänar omnämnas hans stora och rikt illustrerade verk: „The Swedish System of Educational Gymnastics“. Posses lofvande gymnastiska bana afbröts efter endast några års verksamhet genom hans så tidigt inträffade död år 1895.

Doktor Enebuske kom till Amerika 1887 efter att hafva erhållit sin gymnastiska utbildning af öfverste Norlander och professor Hartelius och började sin verksamhet med att meddela sjukgymnastik i New-York, hvarjämte han senare gaf teoretisk och praktisk undervisning i „Brooklyn Normal School of Gymnastics“ samt under somrarna i Chautauqua. Emellertid kallades han år 1890 att efterträda Posse vid „the Boston Normal School of Gymnastics“.

Samma år infördes genom skolkommitténs beslut den svenska gymnastiken som en obligatorisk beståndsdel af undervisningen i alla publika skolor i Boston. Detta skedde under ledning af dr. med. E. M. Hartwell, som tvänne gånger besökt G. C. I. i Stockholm. Doktor H. blef sedermera i egenskap af gymnastikinspektör för Bostons skolor en af den svenska gymnastikens varmaste förespråkare; rätt betecknande är hans yttrande på en kongress i Boston: „Jag tvekar ej att säga att kgl. gymnastiska centralinstitutet i Stockholm är den bästa skola i världen för utbildning af gymnastiklärare“.

Boston Normal School of Gymnastics blef genom Mrs. Hemenway testamente försatt i ekonomiskt oberoende och gick framåt i fullkomning och inflytande. I dess präktiga gymnastiklokaler utbildades årligen 20—30 elever i en två-årig kurs; redan 1891 hade här utbildats 134 gymnastiklärare.

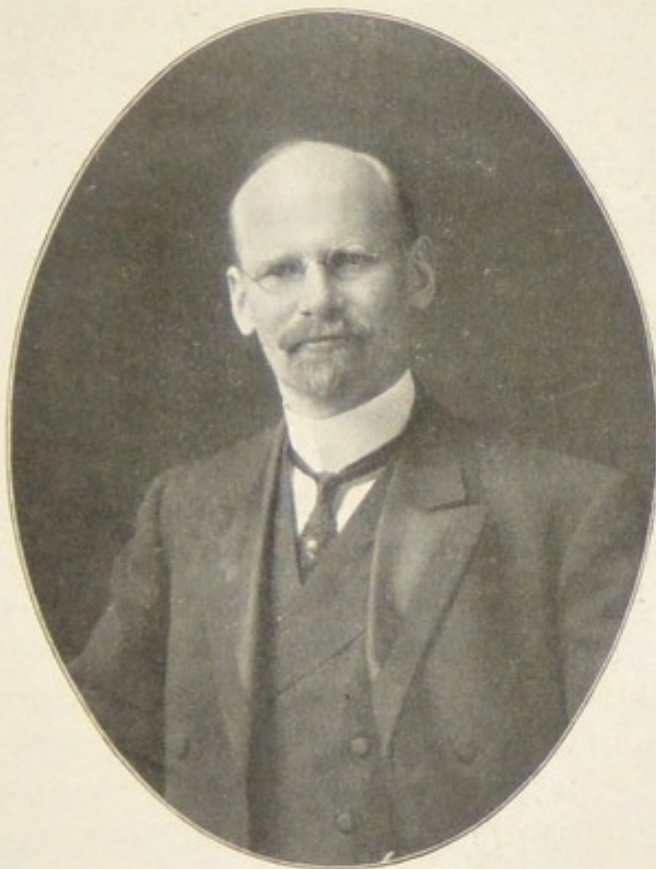
Sedan Enebuske vid Harward tagit sin med. doktorsgrad drog han sig tillbaka från gymnastiken. Han efterträddes vid „B. N. S. of G.“ af sin förre assistent, C. Collin, som i likhet med sin företrädare aflade med. doktorsexamen vid

Harward. „Boston Normal School of Gymnastics“ förenades sedermera till ett departement med „Wellesley Women College“ och Collin, som 1912 blifvit anställd vid „Battle Geek School of Physical Education“ och sanatorium, efterträdde af dr. med. William Skarström, som under en följd af år varit „Instructor in Gymnastics“ vid Columbia universitetet i New-York. Kursen vid Wellesley College är fortfarande tvåårig, dock så att första årets kurser kunna räknas som en del af den fyraåriga kursen ledande till ett „Baccalaureath of arts“, hvarefter det femte årets kurs tillägges. Skolan torde med rätta anses som den förnämsta härden för en rationel gymnastik och är det kraftigaste medlet att höja den gymnastiska nivån i alla afseenden i U. S. A.

Mot slutet af 1880-talet infördes svensk gymnastik vid några andre högre kvinnliga läroverk. En amerikanska, miss Hall numera mrs Chapman, lärarinna vid the „Womans College“ i Baltimore besökte G. C. I. i Stockholm 1889 och införde efter hemkomsten den svenska gymnastiken vid nämnda skola samt engagerade som gymnastiklärarinnor, gymn. direktörerna Gurli Öberg nu fru Callowhill, sedermera lärarinna vid Boston N. S. of Gymnastics och f. n. verksam i Roslindale, Mass. och Maria Palmquist, numera bosatt i Stockholm. „The Womans College of Baltimore skildras af gymn. dir. Maria Palmqvist i Tidskr. i Gymn. Bd. 5. sid 115 på följande sätt: „Sedan 1891 har jag under 7 år varit anställd vid The Womans Coll. of Baltimore. Detta College står under Metodistkyrkans öfverinseende och har f. n. tillsammans med dess förberedande skola mellan 5 och 6 hundra elever. 1891 fanns vid College endast en gymnastisksal och två svenska gymnaster skötte undervisningen. Nu deremot finnas tre salar och tre gymnaster äro anställda vid läroverket. En sköter nästan ensamt den förberedande skolan, de andra två det egentliga College. Med två undantag har undervisningen sedan den infördes 1889 ledts af från Central-institutet utexaminerade gymnaster. Dessa hafva varit fröknarna Wallin. Öberg, Gihl, Braun samt undertecknad. De andra två äro fröken Flyborg, svenska, och miss Hillyard, engelska, båda utexaminerade från Fru Bergman Österbergs skola. Dessa

senare inkallades för att mera sport och friluftsslekar skulle införas“.

Miss, dr. med. Hurd, äfven från Baltimore besökte G. C. I. s. å. och införde svensk gymnastik vid sin flickskola, där gymn. dir. Fanny Schnelle, numera bosatt i Bergen, anställdes som lärarinna.

Jacob Bolin

I Sacramento i Californien infördes vår gymnastik vid några skolor år 1891 på initiativ af superintendenten i styrelsen för dessa skolor, Mr. Hart, genom gymn. dir. Hedvig Malmström*) f. n. lärarinna vid G. C. J.

En af våra landsmän i Amerika, som såväl praktiskt som teoretiskt kraftigt kämpat och kämpar för den svenska

*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

gymnastikens höjande och spridande i detta land, är professor Jacob Bolin. Efter att under åren 1887—88 hafva erhållit sin gymnastiska utbildning under Harald Liedbecks erfarna ledning, slog han sig ned som praktiserande gymnast i New-York. Han efterträdde Enebuske vid „Normal School“ i Brooklyn samt undervisade sedermera vid „New-York School of Phys Education“ och under somrarna vid Chautauqua, hvars undervisningsrektor han under de senare åren var. B. hade äfven privat praktik och utbildningskurser för sjukgymnaster i N.-Y. År 1910 kallades B. till professor i Physical Education“ vid universitetet i Utah, hvarest han förutom undervisningen med studenterna ger utbildningskurser för blifvande lärare och lärarinnor samt är dessutom svensk vice konsul.

I New-York efterträddes B. vid Normal School af gymnastikläraren Theodor Åsbrink-Melander och vid Chautauqua af gymn. dir. Charles Carlström.

Bolin har dessutom i framstående grad verkat genom ett gediget och flitigt gymnastiskt skriftställeri; hans pris-skrift „Vårda arfvet“ belönades år 1909 af föreningen G. C. I. i Stockholm med ett tusen kronor.

Förutom ofvannämnda personer arbeta följande gymnastikdirektörer i U. S. A.: i Arizona: Elsa Olund; i Baltimore: Signe Källman och Cecilia Myrstén vid Goucher College; i Boston: Signe Apenes; i Brooklyn: Astrid Kajert; i Cambridge: Maria Gyberg; i Chicago: Birgit Krohn, dr. C. Westman; i Cleveland: Karin Hallenborg; i Hot Springs: dr. Robert Odén; i Los Gatos: Hedvig Setterberg; i New Orleans: Ida Person; i New-York: dr. Wilhelm Karlsioe, Henry Taylor; i Omaha: Anna Skov; i Pasadena: Sigrid Ruth; i Providence: Helene Gihl; i San Francisco: Fredrik Dufwa; i Washington: Hilda Erikson; i Worcester: Saima Forsström, Maja Syrén och i Peekskill: Elsa Nilsson.

Belgien.

Doktor Henri de Ceuleneer van Bouwel torde med säkerhet varit den förste som med mera kraft och intresse arbetat på den svenska gymnastikens införande i Belgien. Han var elev af prof. Ulrich i Bremen och synes hafva varit

en flitig lärjunge på samma gång som han fattade en varm beundran för Ling och hans verk — la science de l'immortel Suédois Ling.

Prof. Ulrich hade troligen på B.s inrådan år 1862 skrivit ett memorandum: „Sur la nécessité d'introduire et de propager en Belgique la gymnastique scientifique rationnelle suédoise“. I en liten broschyr, som han utgaf år 1863, lofordar dr. van Bouwel i högsta grad vår metod, G. C. I. och den gymnastiska undervisningen i Sverige och säger bl. a „Pour doter, avec le temps, la Belgique d'une pareille institution sans froisser en rien nos livres institutions d'enseignement, M. le docteur Ulrich, on doit se le rappeler, a adressé, il y a deux ans, un mémoire à M. Ch. Rogier, à cette époque ministre de l'intérieur. Des démarches respectueuses ont été faites, de notre part dans le même but, auprès du gouvernement belge (Sur la nécessité d'introduire en Belgique la Gymnastique Scientifique Suédoise, Anvers 1863); jusqu'ici elles n'ont obtenu aucun résultat favorable Le projet de M. le docteur Ulrich adressa, dans le temps, au gouvernement, conciliait tous les intérêts divers qui se rattachent à la solution de cette importante question. Comme on n'y a pas donné suite, nous nous sommes demandé s'il ne serait pas possible de réaliser, au moins en partie, les vues du savant directeur de l'institut érigé à Brême, et après un mûr examen, nous croyons pouvoir répondre affirmativement. Voici comment: les diverses branches scientifique indispensables à ceux qui veulent embrasser l'utile carrière de la gymnastique suédoise, sont enseignées dans nos universités. Pour former des gymnasiarques instruits, capables de propager, dans notre pays, l'enseignement de la gymnastique, on n'aurait qu'à ouvrir, à nos deux universités de l'État, un cours libre de gymnastique. Nous croyons qu'en s'adressant soit à l'institut central royal de Stockholm, soit à celui de Berlin, où actuellement il doit se trouver des jeunes gymnasiarques instruits, le gouvernement ne ferait pas un vain appel pour attirer en Belgique trois ou quatre professeurs. (Nous serions heureux de voir que l'Université catholique de Louvain prit encore une fois l'initiative pour introduire et propager la science de Ling en Belgique)“.

Trots dr. van Bouwels ifriga sträfvanden fick vår gymnastik ännu ej någon varaktig stad i hans fädernesland; tiden var ännu icke inne och jordmånen var ännu ej tillräckligt preparerad för dessa nya idéer.

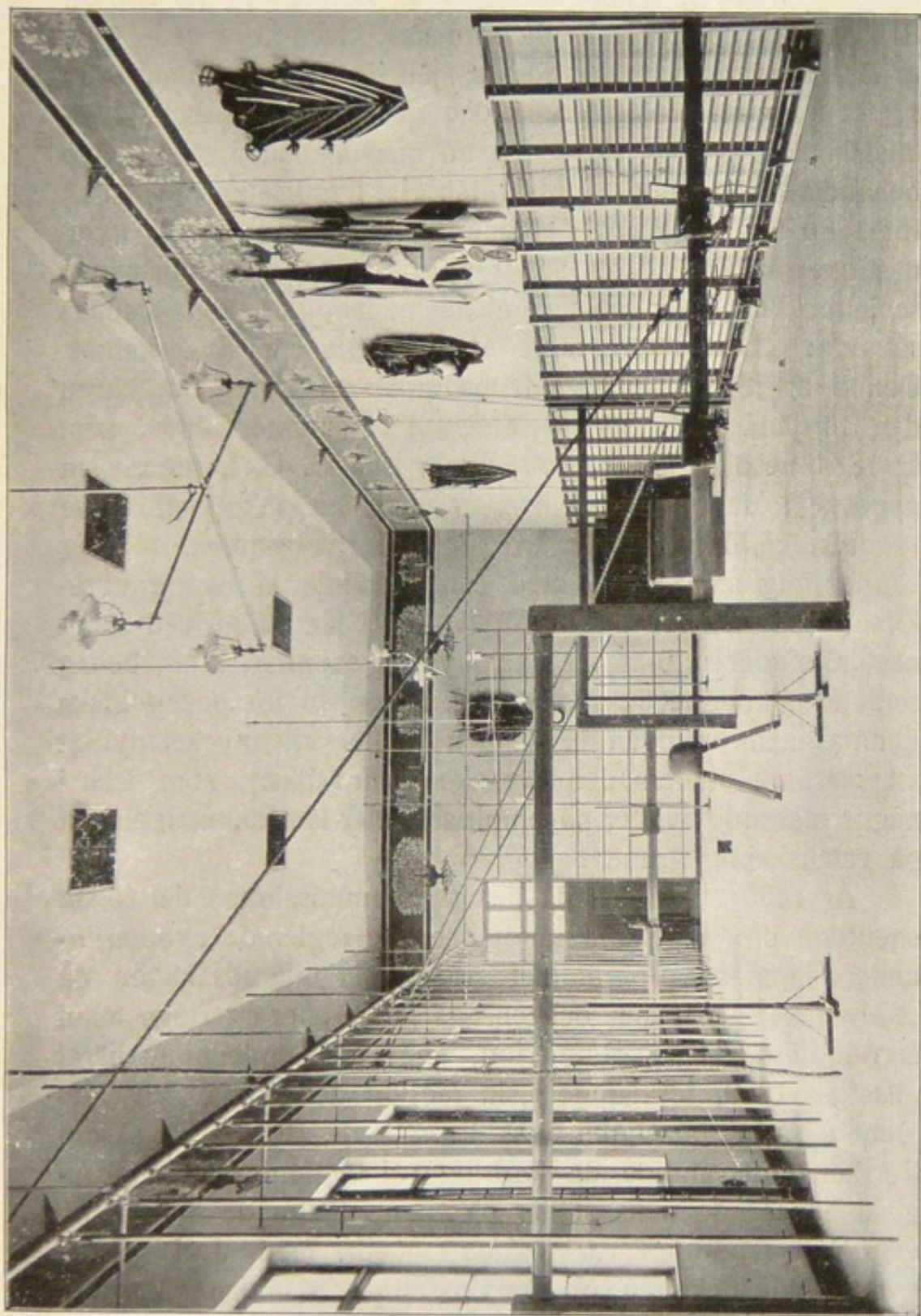
De gymnastiska sträfvandena i landet vaknade åter till lif i början på 1870-talet. En kommitté tillsattes, som för gymnastiska angelägenheter företog resor i flera af Europas länder — en af ledamöterna besökte äfven Sverige —; resultatet af kommittéens arbete var tvänne handböcker i Gymnastik för landets skolor „Gymnastique scolaire och Gymnastique“, som 1873 ufgåfvos af major Docx, sedermera chef för Belgiens officiella lärareutbildningsanstalt.

Det fanns redan nu ett visst intresse för det Lingska systemet och den internationella gymnastikfästen 1877 i Bryssel gaf ny näring häråt. Stockholms gymnastikförening under ledning af löjnant Balck*) gaf flera uppvisningar, af hvilka den ene i Karbinierregementets kasern synnerligen tilltalade belgarna.

Emellertid hade ännu „Turnen“ försteget och det saknades ingalunda bittra motståndare till vår gymnastik. Så torde förtjäna omnämnas den gamle C. Euler, som i sin skrift „Pia desideria“ 1879 skarpt tadelade den svenska gymnastiken och G. C. I. Hans fallna mantel upptogs sedermera af måhända vår gymnastiks hätskaste fiende, Mr. N. J. Cupérus.

Så kom året 1880 med en ny gymnastikfäst i Bryssel; äfven denna gång uppträdde en trupp af Stockholm gymnastikförening med en uppvisning, som väckte allmänt bifall. I förening med fästen var anordnad en internationell kongress för olika uppfostringsfrågor och bland dem äfven gymnastiken. På begäran af „Comité executif“ hade professor Törngren*) författat en liten utmärkt uppsats öfver vår gymnastik som svar på den uppställda frågan: „Comment faut-il enseigner et pratiquer la gymnastique?“ Denna lilla rapport i förening med ett arbete af öfverste Norlander*) „Manuel de la gymnastique rationnelle suédoise“ år 1883 äfvensom den senares arbete i öfrigt synes haft ett varaktigt inflytande på den svenska gymnastikens spridning i Belgien.

Se „Gymna. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

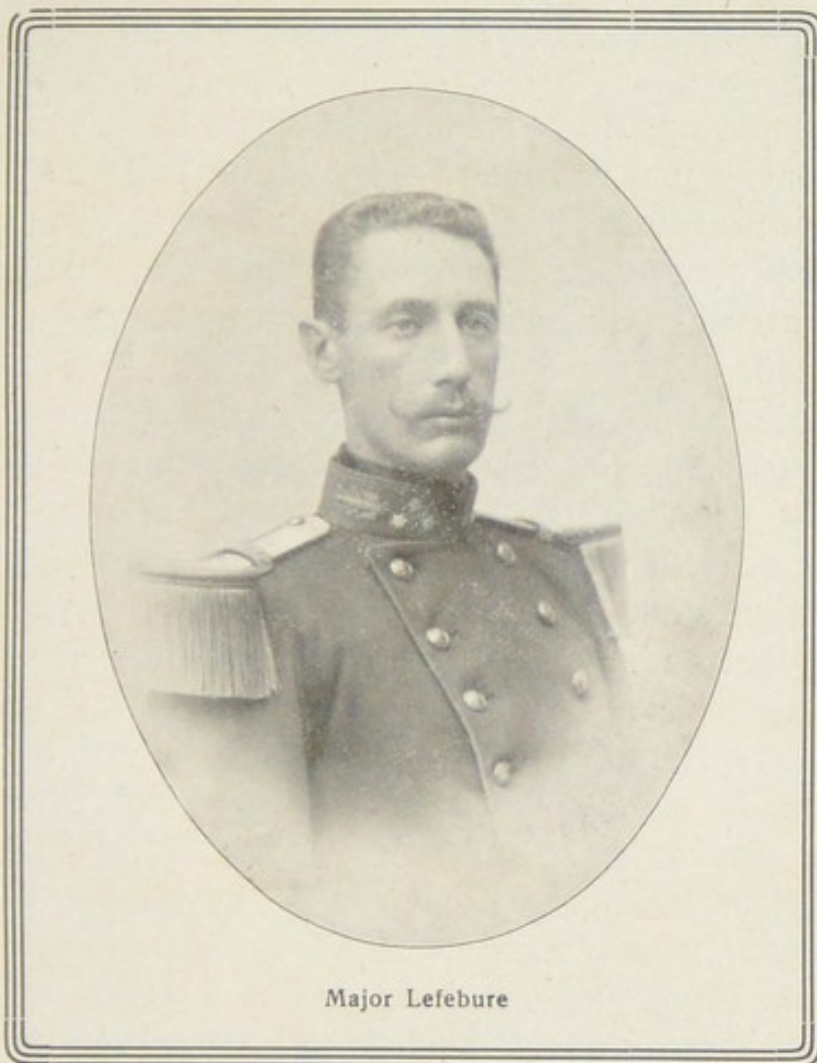
Gymnastiksalen vid Ecole Centrale technique i Bryssel

Här bör också omnämnas tvänne belgare, som både i ord och handling energiskt arbetat på att bana vägen för Lings gymnastik, nämligen dr. med. D. Hooghe och A. Sluys, direktör för „l'Ecole normale“. Den förre hade t. o. m. lärt sig svenska språket för att själf omedelbart kunna sätta sig in i gymnastikens teorier och det torde vara helt få utländska läkare, som vid denna tid med en sådan sakkunskap behandlat detta ämne. I tidskriften „La gymnastique scolaire“ för 1884 förekommer en afhandling af dr. H. „De la gymnastique medical dans ses rapports avec la gymnastique scolaire, l'hygiene scolaire et la pedagogie“ som afslutas sålunda: „Den bästa följd af rörelserna är Svenskarnas. Denna är föga känd på denna sidan af Östersjön, ehuru den förtjänar att antagas öfverallt“. Direktör Sluys, som år 1884 besökte Stockholms skolor och G. C. I. säger i en uppsats i samma tidskrift „Un mot sur la gymnastique suédoise“: „Mina intryck äro afgjort gynnsamma, och jag känner mig manad att, med åsidosättande af hvarje missförstådd fosterlandskänsla, förklara, att jag sällan sett gymnastiköfningar utföras med så mycken sanning, kraft, behag samt fri glädtighet“ Jag anser att för pedagogiska gymnastikens framgång i Belgien skulle vara mycket nyttigt att närmare studera den svenska gymnastiken, som icke i något afseende bygger på empirism eller fantasi, utan endast på vetenskaplig grund“.

År 1888 utgaf den då tillsatta kommissionen det första egentliga program, som något närmare reglerade gymnastikundervisningen; programmet stödde sig hufvudsakligen på „turneriska“ lärosatser och ansågs redan efter ett ringa antal år odugligt. Den kommission, som med anledning häraf tillsattas 1899, förklarade i sin rapport det gamla „Enseignement de la gymnastique dans la ville de Bruxelles“ såsom hvarken motsvarande de fordringar i hygieniskt eller pedagogiskt hänseende man ställer på en uppfostrande gymnastik. Den nya rapporten var författad af dr. med. J. Demoon, gymnastikinspektören M. A. Fosséprez, seminarierector A. Sluys och dr. med. Le Marinel. Dessa mäns gemensamma sträfvanden var att få den svenska gymnastiken officiellt införd i landet, i det de öppet förklarade „att den enda gymnastik,

som är i öfverensstämmelse med anatomen, fysiologien och pedagogiens lagar är den svenska gymnastiken“.

Hittills hade man endast sysslat med alla möjliga förslag och sammanjämkningar mellan den gamla Happelska skolan och det Lingska systemet och så hade det s. k.

Major Lefebure

eklektiska partiet uppstått, som önskade en förändring af det gamla på sammanjämkningens väg. Skildt från detta och Happelianerna d. v. s. den gamla skolans anhängare, som tillhöra den Jahn-Spiesska skolan, framträdde nu „puritanerna“ d. v. s. den rena Lingska gymnastikens vänner med enighet och kraft.

Man torde utan öfverdrift kunna säga att dessa senare f. n. hafva öfvertaget i Belgien; den mest bidragande orsaken härtill torde böra tillskrifvas den belgiske majoren Lefebures uppträdande. På offentligt uppdrag af sin regering

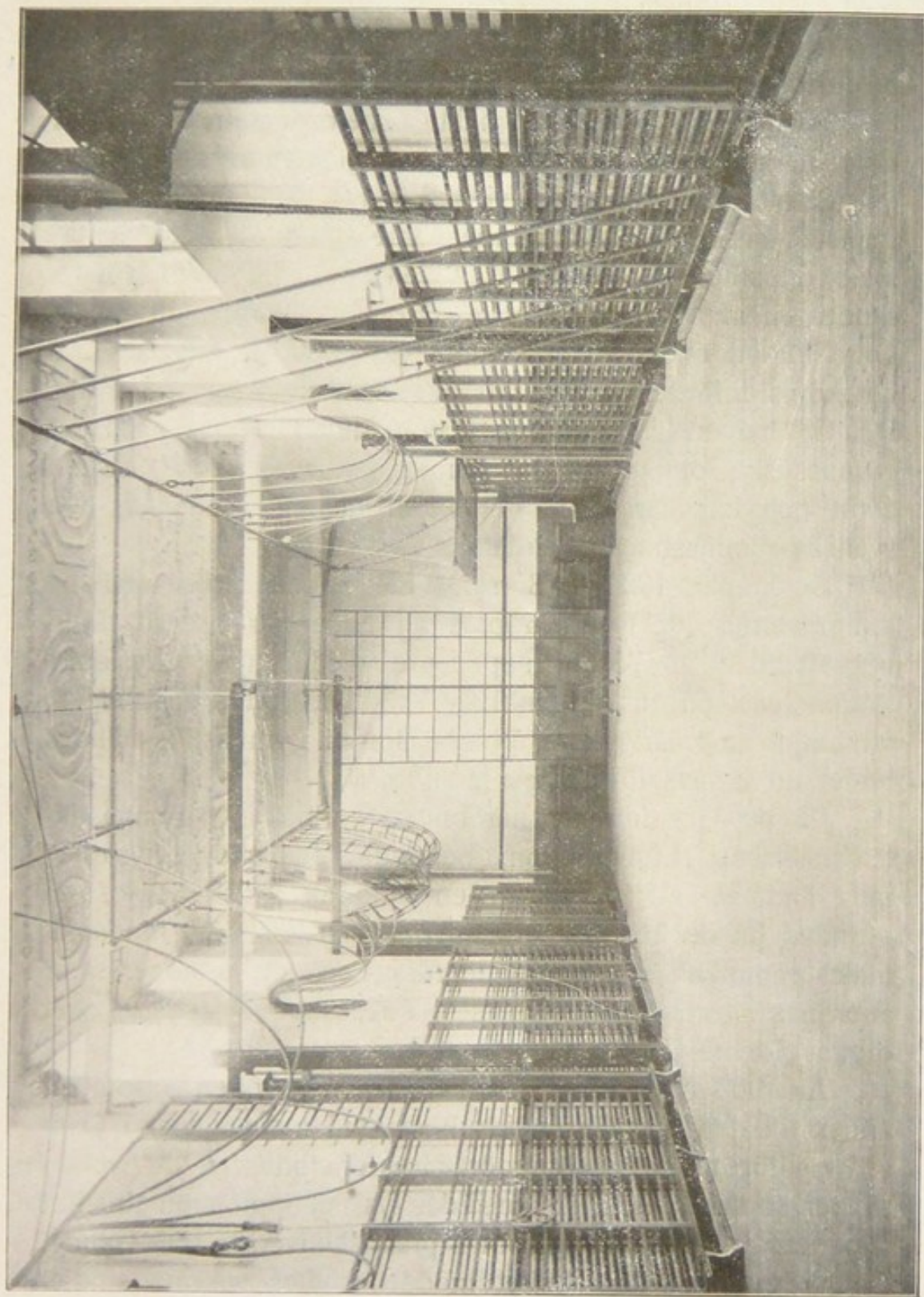
studerade L. år 1898—1899 den svenska metoden vid G. C. I. i Stockholm och han synes i sanning hafva varit en både flitig och intresserad lärjunge. Efter hemkomsten till Bryssel utnämndes han till chef för „Ecole normale de gymnastique et d'escrime“, som är belgiska arméns officiella gymnastik- och fäktskola.

Denna skola har till ändamål att utbilda instruktörer i gymnastik- och fäktnings för de olika truppförbanden; att undervisa ett visst antal officerare, som speciellt ägnat sig åt soldaternas fysiska uppfostran så att de blifva kompetenta att undervisa i gymnastik med hjälp af ofvannämnda instruktörer.

L.s första uppgift blef nu att reformera denna skolas undervisning och detta skedde också i full öfverensstämmelse med de svenska principerna; de gamla turnredskapen måste ge vika för en ny svensk inredning o. s. v. — Hans 1903 publicerade charmanta bok: „L'éducation physique en Suède“, rikligt illustrerad med väl tagna fotografier, rönt af publik och kritik de mest ampla loford. Detta L.s första framträdande och försök att i ord och bild popularisera den fysiska uppfostran i Sverige, byggd på Lings gymnastik, i förening med de hundratals föredrag han hållit i Belgien har otvifvelaktigt mäktigt bidragit till vår gymnastiks spridande i detta land. Några synnerligen betydelsefulla och intressanta rön, som L. gjorde under sitt chefskap vid ofvannämnda skola ha för vår gymnastik stor betydelse. Själf en handlingens man sträfvade han att genom metodiska mätningar anställa jämförelse mellan de resultat, som erhöles genom den gamla Happelska metoden och den Lingska. Resultaten af den svenska gymnastiken voro så öfverlägsna att L. säger själf däröfver: „La méthode suédoise exerçant sur ses adeptes une influence physique, intellectuelle et morale, est donc réellement éducative“.

År 1905 utgaf L. sin nya talrikt illustrerade handbok i gymnastik under titel „Méthode de gymnastique éducative“, hvarvid han till medarbetare hade öfverste Norlander.

Äfven till den kvinnliga ungdomen har L. sträckt sitt arbete genom att införa den svenska gymnastiken i ett af Belgiens förnämsta flickpensionat „Les Peupliers“, som nu har en härlig svensk gymnastiksal och som lärarinna en kvinnlig gymnastikdirektör.

Gymnastiksalen vid universitetet i Gent

Genom sitt oerhörda arbete har L. framkallat en stark strömning på den fysiska uppfostrans område ej blott i Belgien utan äfven i andra länder spec. Frankrike.

Äfven en hel del andra belgare däribland universitetsprofessorer, läkare, advokater och skolmän hafva samlat sig kring vår gymnastik och mäktigt befordrat dess intåg i Belgien. Härigenom har också regeringen vunnits för saken.

Som redan ofvan blifvit omtaladt har vår metod en framstående och ifrig förkämpe i direktören för „école normale d'instituteur“ i Bryssel A. Sluys. På hans initiativ sändes en af hans lärare, H. de Genst, år 1904 till Stockholm för att under ett år studera vid G. C. I. Efter de G.s hemkomst infördes vårt gymnastiksystem vid lärareseminariet. De G. har sedan dess varit synnerligen verksam på det gymnastiska området dels genom feriekurser och dels i skrift och har härigenom förvärfvat många vänner åt den svenska gymnastiken i landet.

De under 1905 i Bryssel, Liège och Mons afhållna kongresserna för fysisk uppfostran hade närmast till följd upprättandet af „école supérieure d'éducation physique“ förnämligast på enskildt initiativ. Skolan, hvars ändamål är att under en tvåårig kurs utbilda lärare i gymnastik, ställdes under de Gensts förträffliga ledning.

På de G.s initiativ har bildats ett belgiskt gymnastikläraresällskap „Ligue nationale belge de l'éducation physique“ med ändamål att arbeta för en rationell fysisk uppfostran grundad på de Lingska principerna och för detta ändamål hålles sammankomster med föredrag och diskussioner samt anordnas gratisgymnastikkurser; sällskapet har sitt eget organ „Revue Gymnastique“.

År 1908 upprättade den belgiska regeringen såsom ett annex till den medicinska fakulteten vid universitetet i Gent ett institut för att möjliggöra högre studier i de vetenskaper, som sammanhånga med den fysiska uppfostran „Institut supérieur d'éducation physique près l'Université de Gand“. Denna gymnastiska fakultet meddelar efter två års studier kandidatexamen, hvartill erfordras tvänne prof, för licentiatexamen ännu ett års studier och ett prof; efter ytterligare ett års studium erhålles doktorsgrad, hvartill dessutom

fordras att den sökande utgifver från trycket en afhandling i något af de ämnen, som ej afhandlats i licentiatexamen, samt offentligt försvarar densamma och trenne andra, som ingått i kand. och lic. examen. Vid universitetet inrättades från början en stor rymlig gymnastiksal och anställdes en svensk manlig och en kvinnlig gymnastikdirektör för att leda den gymnastiska undervisningen. För undervisningen i mekanoterapi är den fysiologiska institutionen försedd med gymn. redskap efter svenskt mönster, Zanderapparater, fullständig uppsättning för behandling med elektricitet och bad samt alla moderna undersökningsapparater (Röntgen o. s. v.)

Vid universitetet i Bryssel har vår gymnastik införts af gymn. dir. L. Sandberg, som också i öfrigt nedlagt ett förtjänstfullt arbete på vår gymnastiks utbredning i landet.

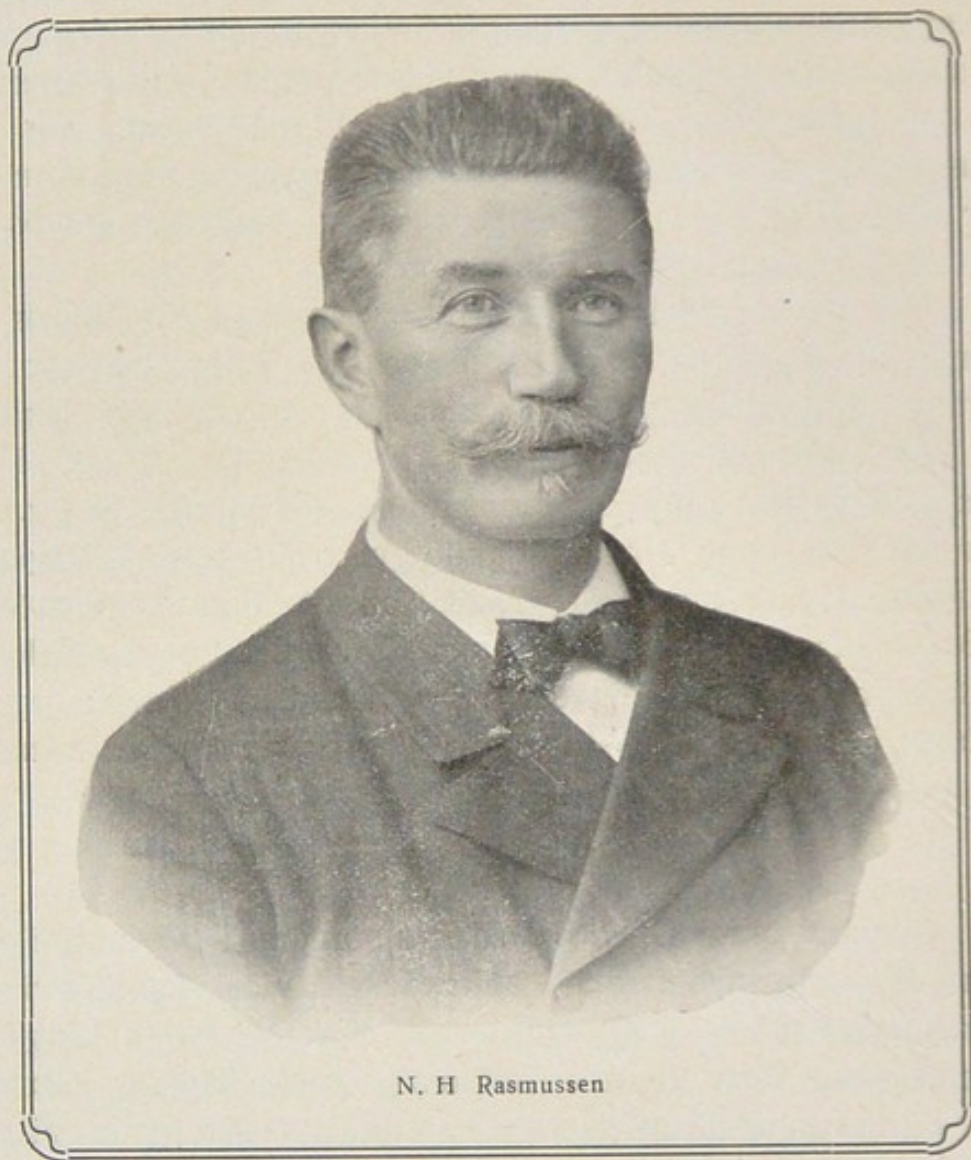
Af större institut finnas i Bryssel: Dr. G. Falks manuela institut samt Zanderinstitutet, som förestås af Dr. Le Marinel. Dessutom arbeta följande gymn. direktörer i Belgien: i Antwerpen: Anna Aubert, Ella Hansson, Signe Sundström; i Bryssel: Fredrik Bergh, Anna Carlson, Signe Lundstedt, Fritz Ljungberg, Ester Loveday, Evy Schildt; i Gent: Ingrid Albert; i Liège: Jeny Boberg; i Vilvorde: Greta Thomée.

Danmark.

Genom doktor C. U. Söndéns föredrag: „Gymnastiken som Bildningsmedel och Läkekonst“ vid skandinaviska naturforskaremötet i Köpenhamn år 1840 blef den Lingska gymnastiken först känd i Danmarks vetenskapliga kretsar.

I intet land utom Sverige har den svenska gymnastiken funnit en så fruktbar jordmån som i Danmark; hvarpå detta egentligen beror är ej så lätt att förklara. Säkert är att det sätt på hvilket det Lingska systemet vann insteg på andra sidan sundet, nämligen på frivillighetens väg och genom folket, i högsta grad förskaffat detsamma dess nuvarande stora popularitet och enorma spridning. Härtill kommer också den omständigheten att den svenska gymnastiken omhändertogs från början af en rad af personer med sällspordt intresse och med blicken öppen för det sanna och goda i den Lingska skapelsen.

Den svenska gymnastikens banbrytare i Danmark kunna vi utan öfverdrift säga äro: Cand. polyt. (ingeniör) N. H. Rasmussen, numera ledare och ägare af det största privata institut för frivillig ped. gymnastik som öfverhufvud-

N. H. Rasmussen

taget f. n. finnes samt öfversten m. m. C. A. H. Norlander i Lund.*) Rasmussen gjorde sin första bekantskap med vår gymnastik vid gymnastikfästen i Stockholm 1882. Han tilltalades i så hög grad af hvad han här såg, att han beslöt att söka omplantera denna för honom nya metod i sitt eget fädernesland. För detta ändamål reste han till Stockholm och följde undervisningen vid G. C. I. under höstterminen 1883. Under tiden hade på hans tillstyrkan före-

*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

ståndaren vid Vallekilde folkhögskola, Ernst Trier, låtit därstädes uppföra en ny präktig gymnastiksal. Byggnaden uppfördes af den för vår gymnastik så verksamme och intresserade byggmästare Bentsen. Efter sin hemkomst gaf Rasmussen här den första lektion i svensk gymnastik å dansk botten den 6 jan. 1884. Han stannade som lärare vid skolan och det visade sig nu att, då den gamla danska gymnastiken endast kunnat intressera ett mindre antal af eleverna, så godt som alla deltog i den svenska gymnastiken oaktadt det att denna endast var frivillig.

Vid invigningen af folkhögskolan Hvilan i Skåne gjorde de danska gymnastikvännerna sin första bekantskap med d. v. kapten Norlander, en bekantskap som var betydelsefull för den svenska gymnastikens spridning i Danmark. På inbjudan reste Norlander i mars 1885 med 28 studenter från Lunds universitet till Vallekilde och höll där ett ingående och förklarande föredrag åtföljdt af praktisk förevisning af en svensk gymnastisk dagöfning. På hemresan gafs äfven i Köpenhamn en gymnastikuppvisning.

På hösten s. å. begaf sig Rasmussen till Stockholm för att genomgå en fullständig kurs vid G. C. I. och samtidigt reste 12 danskar till Lund för att hos kapten Norlander genomgå en 2-månaders kurs i ped. gymnastik. Bland kursdeltagarna befunno sig den kände fysikern, professor Poul la Cour från Askov och Danmarks nuvarande förtjänstfulle och nitiske gymnastikinspektör K. A. Knudsen.

Under följande vinter höllos vid Askov och Vallekilde folkhögskolor korta utbildningskurser för att skaffa gymnastiklärare för skytteföreningar och folkhögskolor. Dylika kurser ha sedermera hållits årligen vid flera skolor i landet och på detta sätt har den svenska gymnastiken på frivillighetens väg blifvit spridd i Danmark. År 1886 besökte Norlander åter Danmark med en studenttrupp från Lund och gaf uppvisningar i Odense, Kolding och Askov. Svenskarna mottogos med stor gästfrihet och vänlighet och deras prestationer hälsades öfverallt med liftigt bifall. Endast i Köpenhamn var mottagandet vid det första besöket något kyligt såväl af åskådarna som af tidningsprässen. Emellertid var totalintrycket af svenskarnas besök det bästa och torde

äfvén i stort sedt ha lämnat ett godt minne efter sig. Norlander har städse sedermera stått sina vänner på andra sidan sundet till tjänst med råd och dåd så länge det behöfdes. En liten bok om gymnastik på danska, som

Poul la Cour (1846—1908)

han utgaf, har utan tvifvel ganska väsentligt bidragit till att gifva fart åt gymnastiken i Danmark. Denna bok, som kallas „Kort Redegjörelse for den svenske Gymnastik“, innehåller utom de upplysningar, som för ändamålet voro lämpliga och behöfliga, en mängd figurer öfver gymnastiska ställningar och rörelser. Publikationen blef mycket välvilligt mottagen af den danska prässen. En af vår gymnastiks mäktigaste förkämpar, professor Poul la Cour uttalade

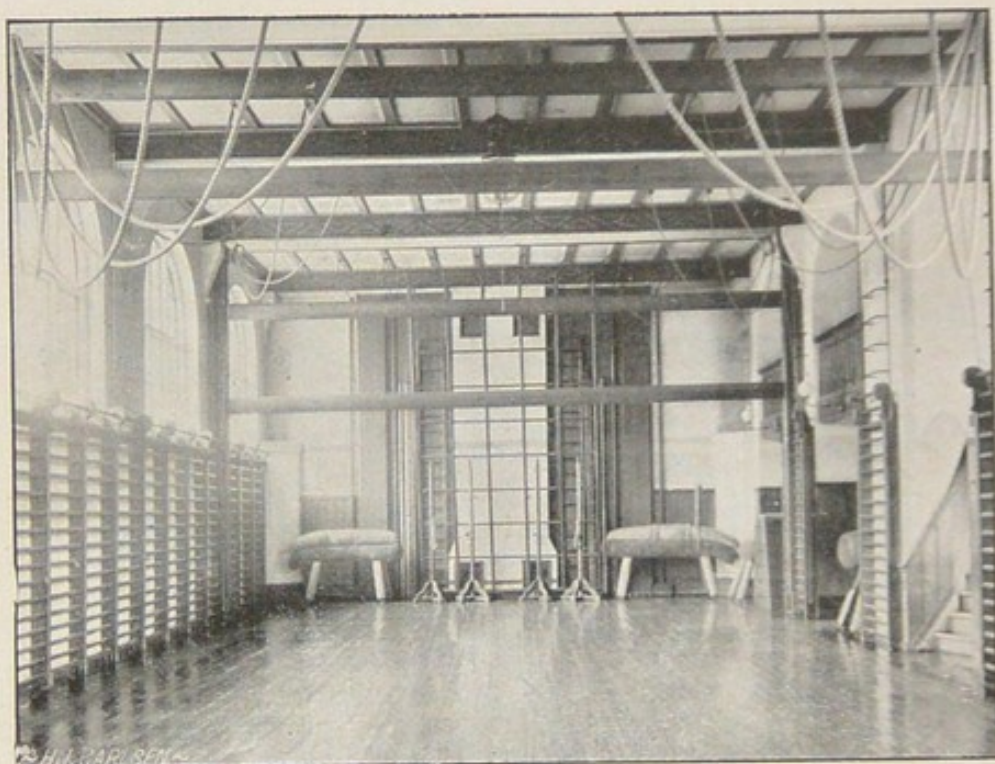
också vid ett af Norlanders besök följande ord: „att vi foruden glaeden ved Capt. Norlanders og de lundensiske studenters Besög föler os i en Taknemlighedsgjaeld, som vi ikke kan afbetale for det Bidrag, som Captejn paa ny har ydet till den lingsk Gymnastiks Indførelse i Danmark“.

N. H. Rasmussens Gymnastikinstitut Köpenhamn.

I den danska hufvudstaden syntes man ej i början vilja veta af den svenska gymnastiken — visserligen hade gymnastikinspektören Knudsen börjat tillämpa vår gymnastik vid Gregersens skola (den första skolan i Köpenhamn, som öppnade sina portar för den svenska gymnastiken), men i öfrigt förmärktes en viss ovilja för saken. För att vinna Köpenhamns pedagogiska sällskap för den nya saken höll prof. Ribbing från Lund ett ytterst intressant föredrag öfver „Ytterlinierna af den Lingska gymnastikens fysiologiska grunder och pedagogiska tillämpning“ med demonstrationer af Norlander den 12 febr. 1887.

Köpenhamn vans dock först genom Rasmussens nitiska och rastlösa arbete. Han återvände nu fullt utbildad från G. C. I. och grep sig verket an med lif och lust. I Köpenhamn anställdes han som gymnastiklärare vid Gregersens skola; han bildade en förening bland de unga studenterna och inrättade ett institut för frivillig svensk ped. gymnastik (numera förlagdt till eget hus vid Vodroffsvej 51), som under

N. H. Rasmussens Gymnastikinstitut i Köpenhamn.

de senare åren mottagit inemot 2000 gymnastiserande årligen. Vid institutet hölls äfven i början några utbildningskurser för gymnastiklärare och -lärarinnor äfvensom en kortare „Delingsförelärerkursus“ (för skytteföreningarna).

På sommaren 1884 inkallade folkhögskoleföreståndare Trier gymn. dir. Sally Högström*) för att undervisa högskolans kvinnliga elever. Ett ytterst ansträngande arbete i det att deltagarna voro nära 200 i hvarje kurs och det gick i början ganska primitivt till — ännu funnos inga gymnastikdräkter m. m. I fröken Högström hade man emellertid funnit den riktiga ledarinnan och hon lyckades utmärkt i sitt företag;

*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

efter två års arbete här flyttade hon till Askov i samma ändamål. En annan svensk gymn. dir. Minni Strömbeck,*) numera Fru Belfrage i Dresden, anställdes år 1885 vid ett gymnastikinstitut, som då inrättades i Köpenhamn af fru Erna Juel-Hansen. Fröken Strömbeck höll under flera år gymnastiklärarinnekurser och bidrog i hög grad till den svenska gymnastikens spridande bland Danmarks kvinnor. Hon bildade „Köbenhavns kvindelige Gymnastikförening“, som redan 1906 räknade nära 700 deltagare.

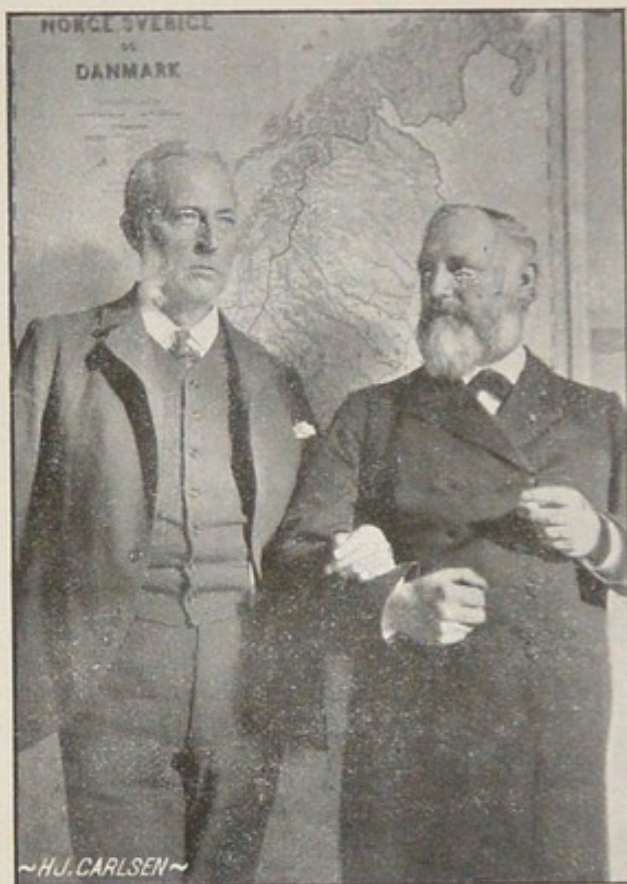
Hittills var den nya gymnastiken införd endast på frivilighetens väg och ännu återstod dess officiella erkännande. Häröfver skrifver dir. Rasmussen i sin årsberättelse 1908: „Det Spand af Tid, det Kvartårhundrede, det her handler om, har også indeholdt Kamp. Såsnart Sagen var kommen i Gaenge ude i Landet bragte Blade og Tidsskrifter Bud derom. Derved og igennem mundtlig Meddelse havde nogle frederiksbergske Skolemaend, Skolbestyrer H. Gregersen, Skoldirektor Joak. Larsen, Skolinspektör J. Bergmann o. fl. fået deres Opmaerksomhed henvend på den svenske gymnastik. Og lidt efter lidt kom der i københavnske Skolekredse Interesse for Sagen.

Snart blussede Kampen op. Svare Stridigheder opstod, i Blandene og ved Forhandlingsmøder i „Paedagogisk Selskab“ o. fl. St. Enden blev, at Kultusministeriet nedsatte en Kommission, bestående af Gymnastikinspektör J. Amsinck, Kommunelaege A. Hertel og Professor, Dr. K. Kroman til at undersøge og overveje Spørgsmålet. Efter Rejser til Sverige og Tyskland anbefalde denne Kommission, at der blev nedsat en ny med den Opgave at utarbejde en Håndbog i Gymnastik, der kunde være Regel og Rettesnor for Landets Skoler. Til at indtraede i den ny Kommision udgik der ministeriel Opfordring, foruden til de 3 nysnaevnte Herrer, til den dåvaerende Chef for Haerens Gymnastikskole, Kaptajn Schleppegrell, Laerer i Anatomi ved samme Skole, Korpslaege Dr. med. J. Kier, Kommunelaege Chr. Fenger og Cand. polyt. Gymn. dir. N. H. Rasmussen. — I Dec. 1889 gik den ny Kommission i Lag med sit Arbejde, i Januar 1889 var dette afsluttet med Udgivelsen af den ny

* Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

„Håndbog i Gymnastik“. Naturligtvis blev den avtoriseret til Brug i alle Skoler.

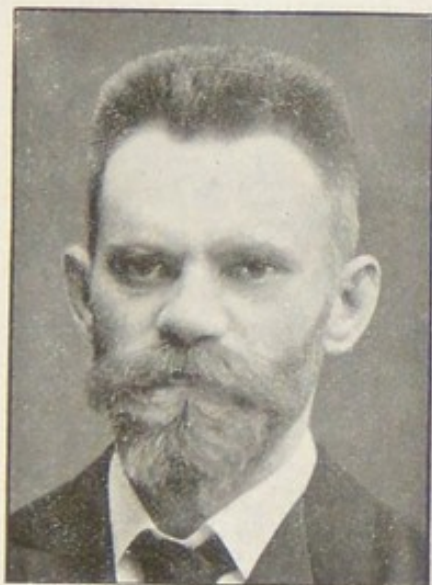
Ved tidernes Gunst er det gået således, at vor Gymnastik, den frivillige såvelsom den påbudte, er kommen til

Professor Törngren och öfverste Ramsing.

at ligge taet op ad den svenske ja, man kan godt sige: sammenfalder med denne. Dette var jo önskemålet fra manges Side. At Udviklingen hos os har taget denne Retning og at vi er slupne for at komme ud i et Udføre, hvad den officielle Gymnastik angår, skyldes valget af vore Gymnastik-inseptörer, först Oberstløjtnant P. Ramsing, den tidligere mangeårige Formand i Overbestyrelsen for de danske Skytte-föreninger, og efter ham Cand. theol. og Gymn. dir. K. A.

Knudsen, som begge med Kraft og med godt Udbytte har arbejdet på at lede det gymnastiske arbejde in i Landets Skoler ind i en god Retning. Tillige — og mest — skyldes det dog ved Professor, Dr. H. Olriks Forsorg i 1898 oprettede Kursus, Statens eetårige Kursus for Uddannelse af Laerere og Laererinder i Gymnastik, hvilket Kursus [nu er et Led af Laererhøjskolen. Og endelig må der naevnes noget så betydningsfuldt som, at Haer og Flåde i 1906 fik

K. A. Knudsen.

et Gymnastikreglement i Tilslutning til Kommissionens Håndbog; dette Reglement var udarbejdet på Initiativ av tidligere Krigsminister, Generalmajor V. H. O. Madsen.

Efter at det da nu er gået således, at det er svensk Gymnastik vi över, i Skoler, Skytteforeninger, Haer o. s. v. står det tilbage, at vi også alle redebont erkender, at det er det og at vi er Svenskerne taknemmelige for den“.

Statens 1-åriga Gymnastikkurs ägde bestånd till 1911, då Danmark erhöill sitt centralinstitut kalladt: „Statens Gymnastik-Institut“ med eget hus, som invigdes den 1 sept. 1911 och blef i april s. å. en själfständig institution.

Öfverste Ramsing hade redan från 1902 arbetat för ett självständigt statsinstitut, men det lyckades först hans energiske efterträdare att drifva saken igenom.

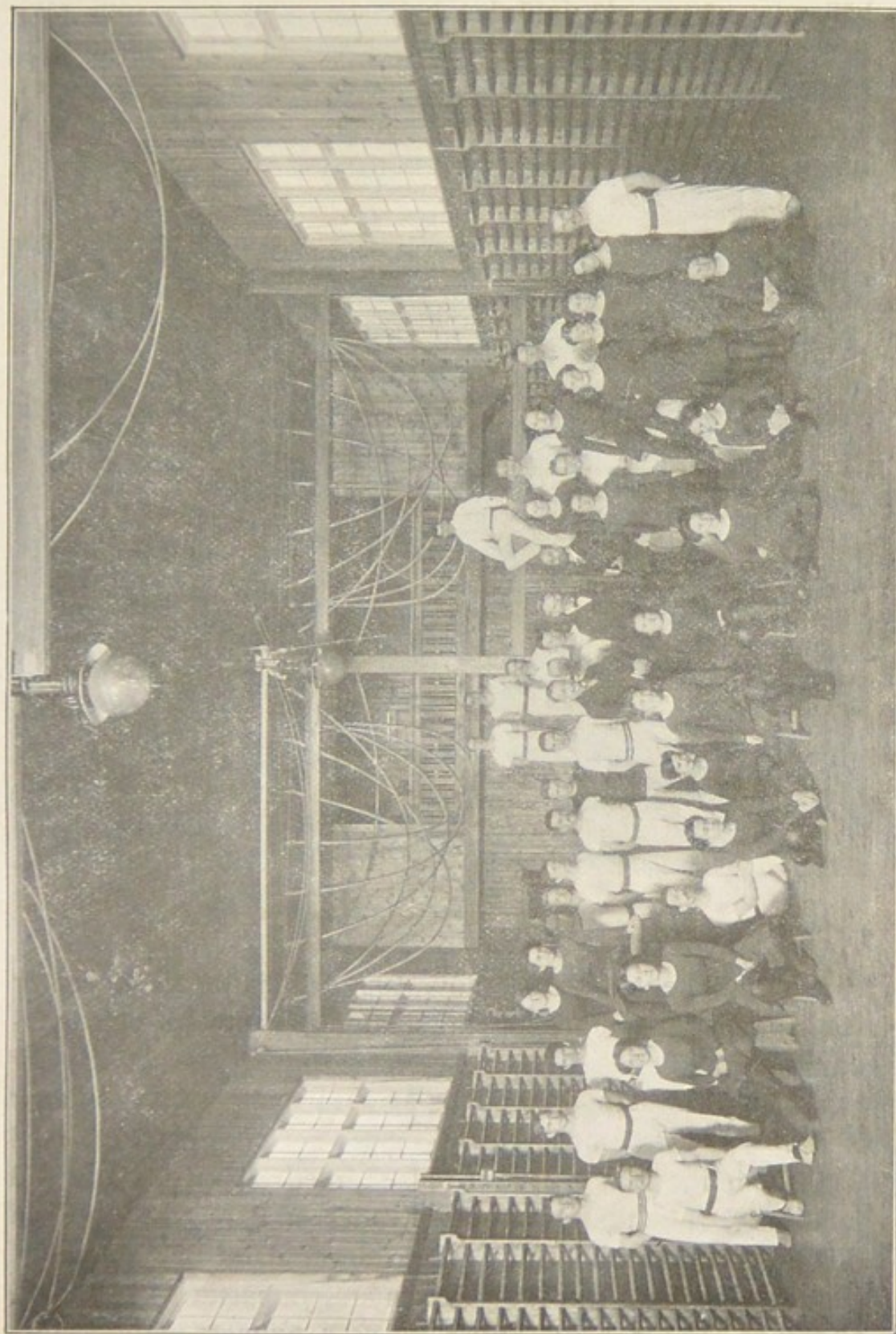
Den 1-åriga gymnastikkursen, som således ägde bestånd i 13 år har varit af stor betydelse för den svenska gymnastikens spridning i Danmark. Under denna tid utbildades 169 gymnastiklärare och 229 lärarinnor af hvilka 93 aflagt lärare- och 39 lärarinneexamen; 30 voro akademici.

Gymnastikinspektören säger i sin årsberättelse år 1911: „Med en Hast, der naesten er uforstaaelig, men saare glaedelig, bredte Interessen for den ny Gymnastik sig i skolerne. Den kan sikkert kun forstaas ved, at man havde følt den gamle Gymnastiks pædagogiske Mangler og med Laengsel saa hen til den nye, der gennem de frivillige Gymnastikforeninger og fra Højskolerne var kendt og skattet rundt omkring. Laerere og Laererinder, der var kommen i Embede, melte sig i Hundredevis til de Feriekursus paa en maaned, som Staten lod oprette i Gymnastik. Laererne paa disse Kursus var atter for Størstedelen Elever fra etaarigt Gymnastikkursus. — 1900—1911 har 1027 Laerere og 1680 Laererinder gennemgaet disse Kursus.

De Laerere som paa Grund af Alder eller af andre Grunde ikke kunde rejse fra deres Hjem for at deltage i et Feriekursus en Maaned, oprettede rundt omkring paa eget Initiativ de s. k. Instruktionskursus paa en Uge. Fra 1911, da disse Kursus begjyndte, til 1911 har 2526 Laerere og 519 Laererinder deltaget i dem. Ogsaa disse har for Størstedelen vaeret ledet af Laerere, uddannede paa etaarigt Kursus.

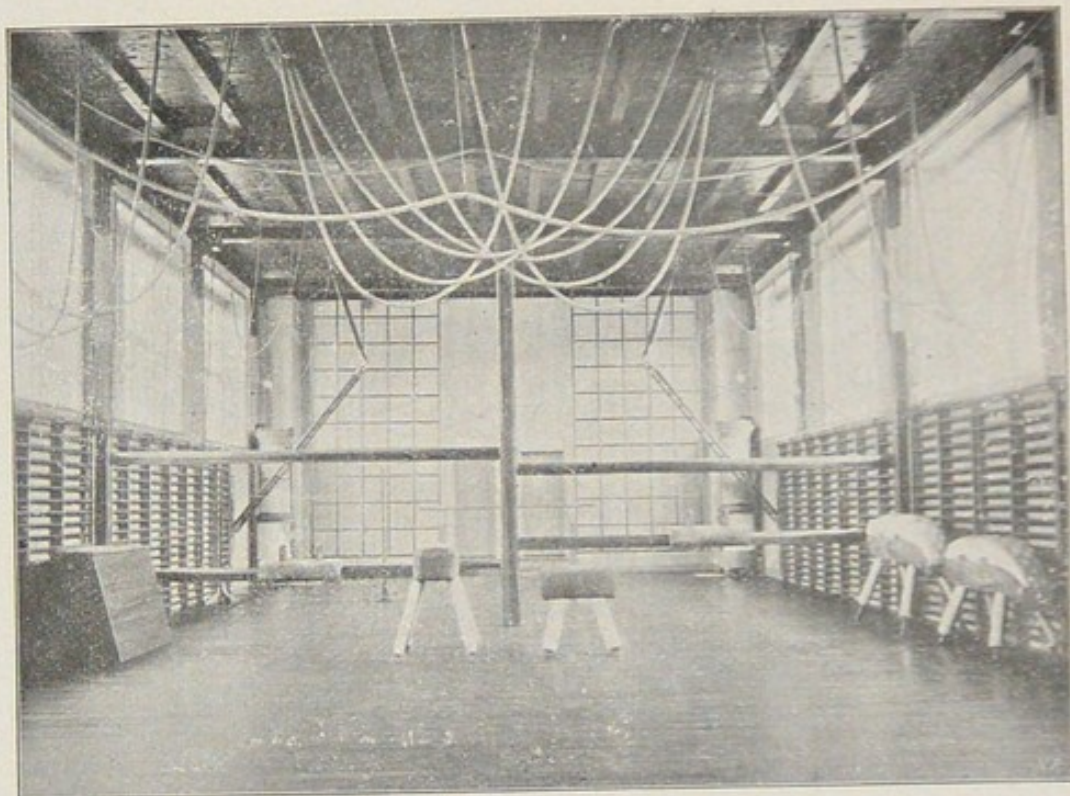
Hufvudmaendene i det praktiske gymnastiske Arbejde i Skytteforeningerne er ogsaa udgaaet fra det etaarige Kursus; det er dem, der leder Skytteforeningernes aarlige Maanedskursus for Delingsførere; det er dem, der har de saakaldte Delingsførerskoler“.

I de högre skolorna infördes egendomligt nog ej såsom i Sverige gymnastikundervisningen så tidigt som i folkskolan. Visserligen genomgingo i allmänhet högskolornas gymnastiklärare feriekurserna i den nya gymnastiken men deras mångåriga utbildning och praktik i den gamla gjorde sig likväl gällande; härtill kom äfven de öfre klassernas

Statens Gymnastik-Institut i Köpenhamn.

lärjungars motvilja mot den nya metoden, som för dem var mera mödosam. Från och med åren 1907—08 är dock förhållandet bättre; då infördes betyg i gymnastik, som räknades lika med läsåmnena i „Mellenskole og Realeksamen“. Utbildningen af gymnastiklärare för de högre skolorna synes gå en bättre framtid till mötes sedan nu universitetet tagit saken om hand och gymnastik införts som ett ämne i „Skole-

Holbaek Kommuneskolas Gymnastiksal.

embedseksamen“. Den 1 nov. 1909 inrättades en docentur vid Köpenhamns universitet i anatomi, fysiologi och gymnastikteori.

I skytteföreningarna höllos år 1911 gymnastiska öfningar i 742 „Kredse“ med 17 793 män, i 507 „Kredse“ med 9 412 kvinnor och i 216 „Kredse“ med 3 938 gossar. Vid folkhögs- och landtingskolorna öfvades år 1911—12 dagligen den lingska gymnastiken af 8 035 elever däraf 320 kvinnliga. Vid seminarierna infördes den nya gymnastiken 1899; de blifvande lärarna hafva under tre år 4 timmars undervisning i veckan i praktisk gymnastik, teori och undervisnings meddelande. I år utexamineras 642 elever.

Bland mera framstående och förtjänta arbetare för vår gymnastiks spridande i Danmark förutom ofvannämnda äro gymn direktörerna Kåre Teilmann i Köpenhamn och Olav Schröder i Odense.

Den svenska sjukgymnastiken har äfven vunnit fast fot i Danmark, men aldrig lyckats erhålla någon officiell legitimation. Under mina forskningar har jag ej lyckats

spåra någon sjukgymnastik i detta land förrän 1862, då numera aflidne professor C. M. Nycander hade ett institut för svensk medicinsk gymnastik i Köpenhamn (Vimmelskattet 38). Att detta institut ej varit utan inflytande framgår af N.s års berättelse. Han hade redan första året öfver hundra patienter; 48 läkare voro intresserade och sände honom sjuka till behandling och sju assistenter, som han själf utbildat, voro honom behjälpliga vid behandlingen. Emellertid öfverflyttade N. sedermera sin verksamhet till Tyskland. Med hänsyn till den lingska gymnastikens enorma spridning f. n. i Danmark kan det vara af intresse att anföra följande ur N. s ofvan anförda på danska skrifna berättelse 1863 an-

gående „Gymnastiken i Forhold til Staten“: „Vil man se en kommende Generation opvoxe, kraftig og staerk, livlig og ungdommelig, med glødende Forhaabningar, med Alvor i Tanke og Idraet, med eet Ord en slaegt frisk i sin inderste Kjaerne, som i Farens Stund vaerdigt og tapper kan optraede til Faedrelandets Forsvar, saa maa en rationel gymnastik — den svenke Gymnastik — indføres over hele Landet, fra de laveste Folkeskoler til de høiere Underviisningsanstalter . . . etc “.

Gymn. dir. Teilmanns instiut i Köpenhamn.

Den svenska sjukgymnastiken har under de senaste årtiondena praktiserats hufvudsakligen af från G. C. I. i Stockholm utexaminerade gymnaster, men i Danmark har under tiden äfven uppstått privata utbildningsanstalter för sjukgymnaster.

Af dessa kurser är endast gymn. dir. Kåre Teilmanns „Kursus i Svensk Sygegymnastik og Massage“ fullvärdig våra officiella utbildningsanstalter. Teilmanns institut upprättades 1895 af dess nuvarande ägare tillsammans med gymnastikinspektör Knudsen, hvilken dock utträdde sedermera. Institutet har nu nya tidsenliga lokaler och är beläget

vid Aaboulevard 50. Kursen räcker ett år för elever från statens gymnastikinstitut och medicine studerande, $1\frac{1}{2}$ år för de elever, som ej besitta gymn. förkunskaper. Undervisningen pågår 4 timmar dagligen för manliga och kvinnliga elever och examen afläggas inför censorer. Fordringarna äro ungefär de samma som vid våra legitimerade institut. Lärokursen omfattar följande ämnen: anatomi, fysiologi, kemi, patologi samt teoretisk och praktisk frisk- och sjukgymnastik med massage. Lärare vid institutet äro: docent, dr. J. Linhard i anatomi och fysiologi, dr. H. P. Lund i patologi, fröken K. S. A. Praestgaard i praktisk gymnastik och gymnastikteori, gymn. dir. K. Teilmann i sjukgymnastik, massage och patienters behandling. Under åren 1904—12 har 59 elever utgått med fullständig examen från detta institut. Direktör Teilmann har dessutom utvecklat en liflig skriftställareverksamhet på det gymnastiska området.

Förutom ofvan anförda gymnaster arbeta i Danmark följande gymnastikdirektörer: i Askov: Ingeborg Appel, Folmer Teilmann; i Charlottenlund: C. S. Bergman, Anna Holst; i Kolding: Julie Möller; i Köpenhamn: Charlotte Bonnevie, Johanne Bruun de Neergaard, Ingeborg Buhl, Johanne Chievitz, Anna Hallin, Maja Hestbeck, Ellen Kragh, Maria Krarup, Sigrid Nutzhorn, Agnes Petersen-Bened; i Odense: Rut Grundström och Julie Schmidt i Torbenfelt.

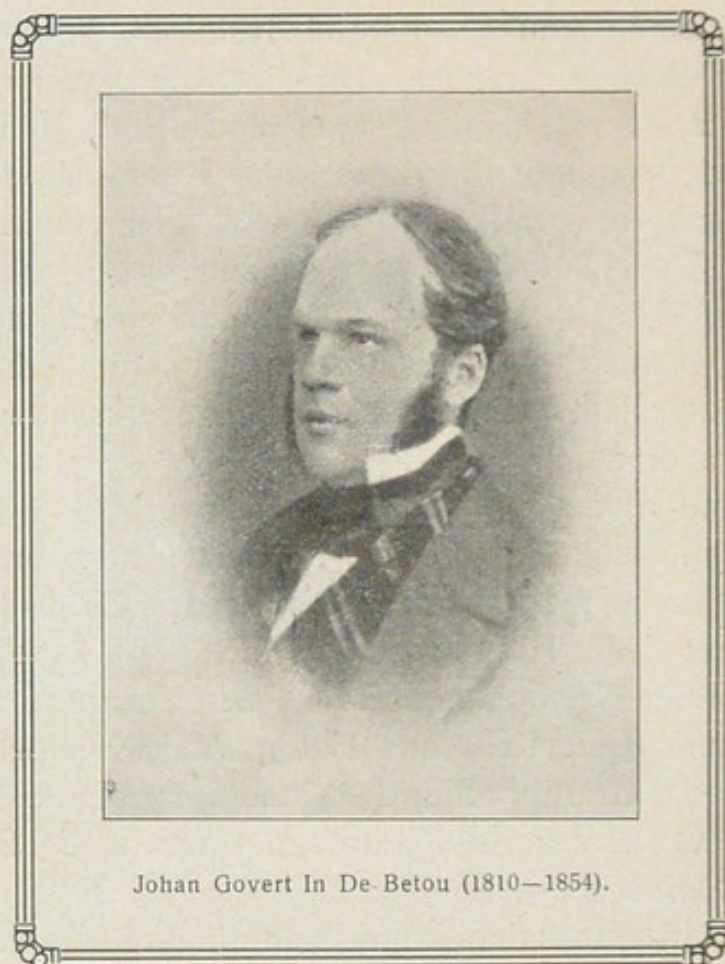
I Danmark finnas flera sammanslutningar på gymnastikens område af hvilka följande här förtjäna omnämnas: „Gymnastisk Selskab“ med 1450 medlemmar; „Sygegymnastföreningen“, som har egen poliklinik och slutligen „Teilmanns Sygegymnaster“, hvilka båda föreningar arbeta tillsammans.

Af gymnastiska publikationsorgan finnas „Gymnastisk Selskabs Aarsskrift“ och tidning för „Ungdom og Idraet“.

England.

De första spåren af den svenska gymnastiken i detta land finna vi året 1838, då löjtnanten vid Svea Art. regemente, Govert In de Betou efter genomgången kurs vid G. C. I. öfverflyttade till England. Han inrättade ett sjukgymnastiskt

institut i London och verkade där med god framgång till 1851. Hans verksamhet fortsattes någon tid af den engelske läkaren dr. Blundell. I. D. B. utgaf från trycket ett arbete: „Therapeutic Manipulation or Medicina Mechanica“ år 1842, hvilket var det första öfver svensk gymnastik på engelska språket.

Johan Govert In De Betou (1810—1854).

I början på 1840-talet grundade en annan svensk officer, löjtnanten vid Gardet, C. Ehrenhoff äfven ett gymnastiskt institut i London. Han utgaf 1845: „Medicina gymnastica or therapeutic manipulation“.

Mera varaktigt intryck i England gjorde den svenska gymnastiken först genom Carl August Georgii*), som 1850 slog sig ned i London och där utförde ett gediget och rastlöst arbete intill år 1877, då han återvände till Sverige. Den förste engelske läkare, som lärde inse sakens verkliga värde, G.s grundliga kunskaper och okonstlade redbara skaplynne, var dr. M. J. Chapman. Denne man, Georgii

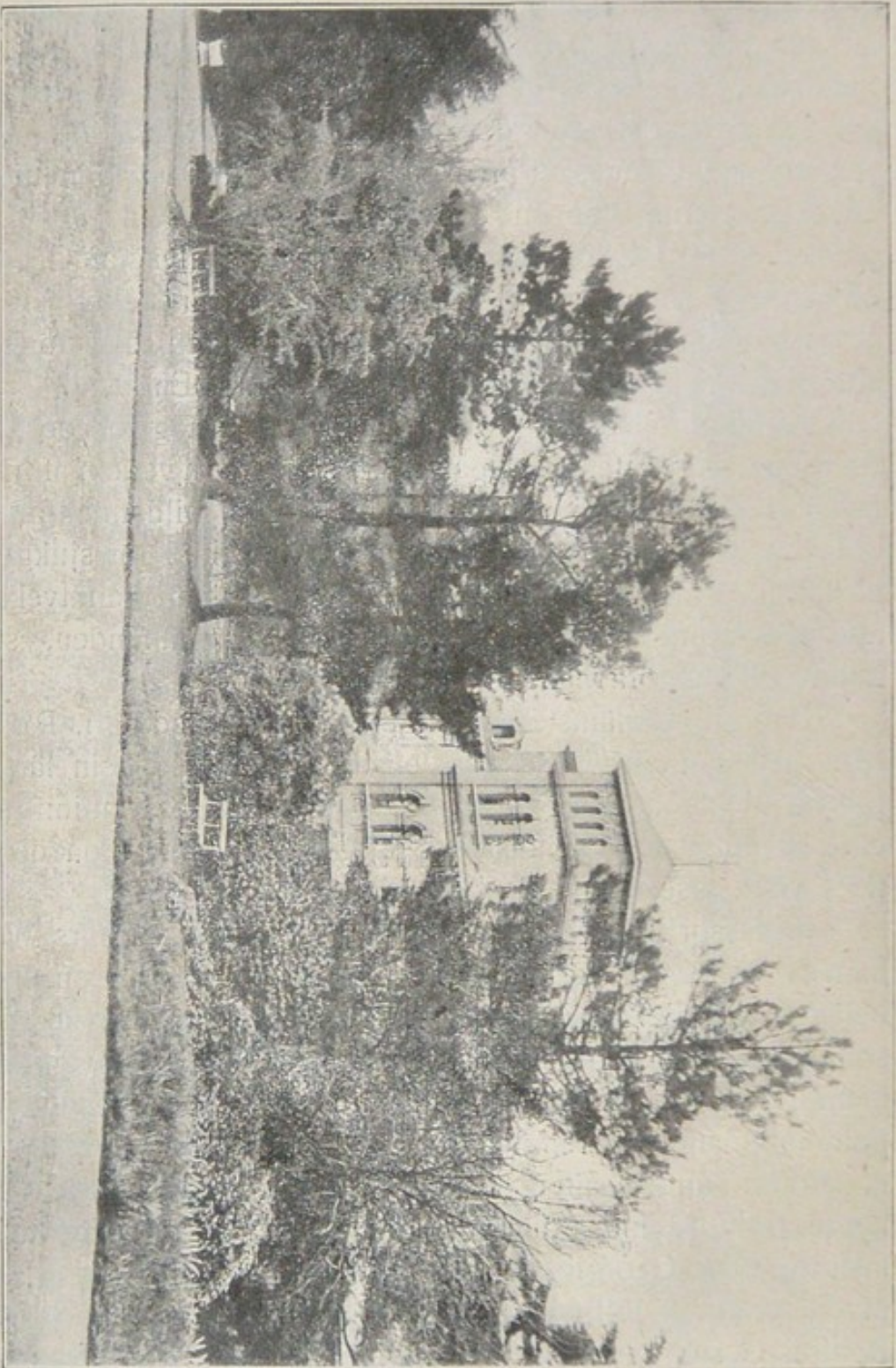
*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

fördomsfrie vän, verkade lika rastlöst som oegennyttigt för framgången af en rationell gymnastik. Han utgaf ett arbete under namn af „Ling's Educational and curative exercises“. Det innehöll en rikhaltig kasuistik öfver af författaren kända fall, hvilka med fördel blifvit gymnastiskt behandlade, jämte en kort historik öfver gymnastiken i allmänhet och i synnerhet så som den framställdes af P. H. Ling, samt sedermera utöfvades af prof. Georgii. Fjärde upplagan utgafs 1875 af Georgii på en engelsk dams bekostnad (en f. d. patient till G.) Detta arbete, hvars förord skrifvits af Georgii, omnämnes här särskildt därför att det innehåller en på vetenskaplig grund byggd plan — säkerligen den första i sitt slag — för införandet af gymnastiken i England.

Åtskilliga läkare — bland dem Dr. Dudgeon och Dr. Partridge — jämte andra personer, som erfarit verkan af gymnastiken, önskade befordra saken genom bildandet af ett bolag, som skulle bygga en storartad byggnad för sjukgymnastik. Georgii erbjöds ledningen af denna, men han tvekade att antaga anbudet af fruktan att råka i förhållanden, som kunde tillintetgöra hans själfständighet.

Georgii förnämste lärjunge var dr. med. M. Roth, som sedan under hela sin lefnad troget följde sin lärares fotspår; hans år 1851 utgifna arbete „The prevention and cure of many chronic diseases by movements“ var på denna tid i vissa afseenden epokgörande.

Professor Georgii undervisade under flera år i mrs Wenham's skola vid Highgate samt äfven vid en annan skola belägen vid Belsize park. Han hade dessutom såväl fäktning som friskgymnastik i sitt institut, hvarest Rothsteins ryktbare kamrat vid gymnastiska centralinstitutet, löjtnant Techow, var hans biträdande lärare. Något senare var en annan emigrant v. Arnim under antaget namn (Leffler) hans biträdande lärare (samme man öfvertog någon tid före sin död det institut, som Georgii vid sin afflyttning från London hade öfverlämnat till löjtnant Ehrenhoff). Efter honom var en mr. Bertoli G.s biträde vid fäktöfningarna, som då försiggingo i den för den tiden storartade anstalten vid 18 Wimpole street. Han själf ledde friskgymnastiken, för hvilka öfningar den stora anstalten var afsedd och väl lämpade sig. Vidare

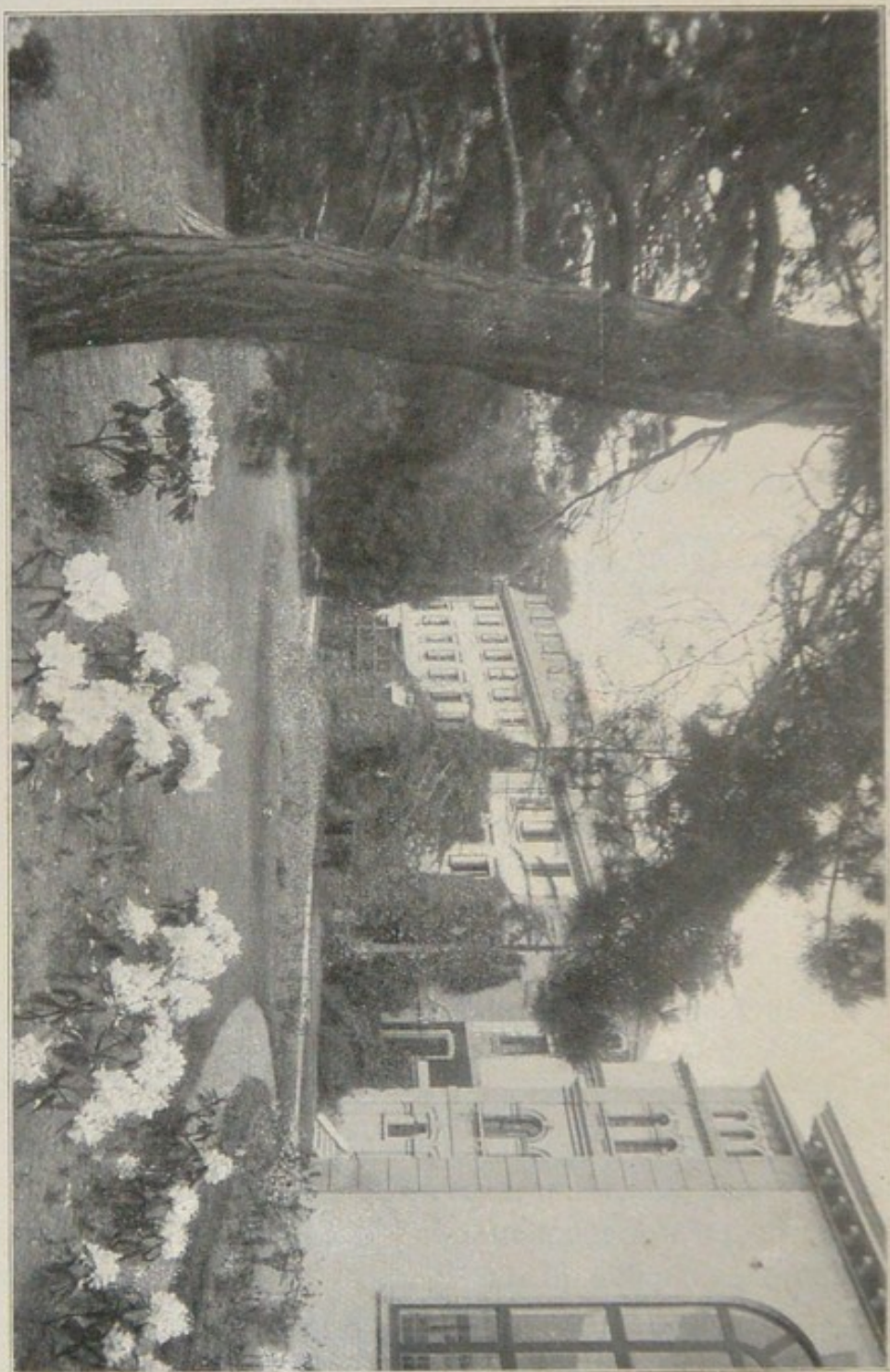
Fru Bergman Österbergs College i Dartford.

arbetade G. för spridandet af kännedom om saken bland inflytelserika personer genom sina skrifter, som också uppmärksammades och inverkade fördelaktigt. G. har utgifvit på engelska „Kinesipathy“ 1850 och „Kinetic Jottings“ 1880.

År 1875 väckte mr. Butler Johnstone förslag i parlamentet om den svenska gymnastikens införande. Motionären hade genom G. gjort sig bekant med denna metod.

I en skola för folkskolelärarinnor — „the British and Foreign Society's College“ — hvilket under G. s tid förestods af miss Partridge öfvades gymnastik efter svenskt mönster. Georgii var äfven der den ursprungliga orsaken härtill och satte saken i gång och miss Partridge erhöll sin undervisning af honom. Därefter fortsatte Dr. Roth arbetet isynnerhet genom att för lärjungarna i form af föredrag genomgå små kurser i fysiologi och anatomi och deras tillämpning på gymnastik.

Den svenska metoden infördes något allmännare för flickor genom ofvannämde Dr. Roths inflytande. Han hade i öfver 20 år arbetat därför och ständigt framhållit behovet af att i den vägen göra något i England. För samma ändamål hade han mera allmänt under flera år anordnat teoretiska kurser för lärarinnor i gymnastik o. s. v. Genom uppsatser i de engelska tidningarna och privatbref till engelska parlamentsledamöter försökte han uppfostra den engelska publiken för den svenska gymnastikens antagande. Till slut lyckades han 1878 därför lifligt intressera mrs Alice Westlake, medlem af Londons folkskoleråd. Tack vare hennes inflytande infördes den svenska gymnastiken i Londons folkskolor för flickor och småbarn s. å. Gymn. dir. Concordia Löfving utsågs till gymnastikinspektris för folkskolan och hon började kurser för lärarinnepersonalen; dessa kurser omfattade gymnastik, elementär anatomi och fysiologi. År 1881 på sommaren gafs den första gymnastikuppvisningen i London i närvaro af The Duchess of Argyll, som genast insåg värdet utaf den svenska gymnastiken och arbetade för dess införande i flickskolorna. Emellertid lämnade fröken L. London redan s. å. och nu var saken nära att upphöra den gången. Det lyckades dock mrs Westlake att förmå skolstyrelsen att ånyo anställa en svensk gymnastiklärarinna.

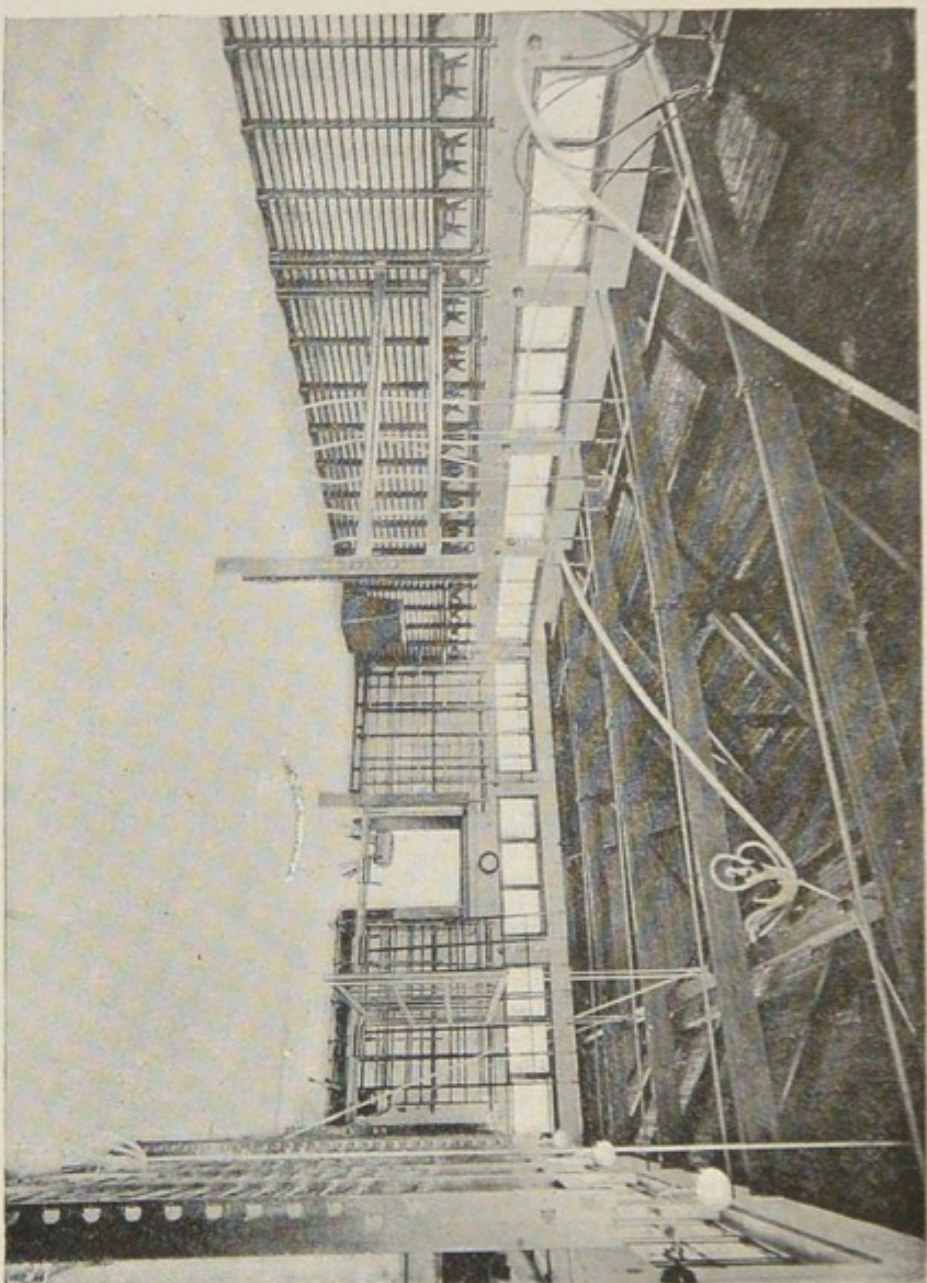
Frits Bergman Österbergs College i Dartford.

Gym. dir. Martina Bergman*), numera Fru Bergman Österberg, utsågs till L.s efterträdarinna som gymnastik-inspektris för Londons folkskolor och härmed började ett nytt skede för den svenska gymnastiken i England.

Det är således nu mer än 32 år som Fru Bergman Österberg skänkt sin sällsynta — om ej enastående — kraft åt vår gymnastiks införande och spridande bland den engelska nationen. Ett sådant arbete är värdt ett närmare skärskådande och det är af största intresse att här lämna en skildring af den persons verksamhet, hvilken vi ha att tacka för att vår gymnastik har slagit rot i England. Resultatet af hennes mångåriga verksamhet har tryckt sin prägel öfverallt på den engelska kvinnans fysiska utveckling och härigenom har Fru Bergman Österbergs arbete också förberedt och indirekt varit orsaken att vår svenska gymnastik vunnit insteg bland den manliga delen af den engelska nationen.

Folkskolelärarinnan var den första, som erhöll gymnastisk utbildning inom det engelska skolväsendet. Men då hennes arbete icke spred sig utom hennes egen verksamhetskrets, insåg Fru Bergman Österberg snart, att någon utveckling af den svenska gymnastiken inom den högre flickskolan aldrig kunde komma till stånd förrän gymnaster därtill utbildadas enligt svenskt mönster. 1884 demonstrerade hon den svenska gymnastiken vid den hygieniska utställningen i London och vann stort erkännande genom de dagliga uppvisningar hon därunder arrangerade. År 1885 anlade hon det första institutet i England för utbildande af gymnastiklärarinnor. Detta låg i Hampstead, den hälsosammaste trakten af London. Den idé, för hvilken Fru Bergman Österberg särskildt arbetade var föreningen af den svenska gymnastiken och den engelska friluftspelet. Dessutom ville hon att gymnastiklärarinnan skulle ge hela sin tid och intresse åt samma skola, vara ledare på lekplatsen liksom hon var det i gymnastiksalen, öfvervaka barnens utveckling, förekomma och behandla deformiteter och vaka öfver skolans sanitära förhållanden. Detta var en fullkomlig revolution inom skolvärlden. En extra utgift af omkring 2000 kronor, det arvode som Fru Bergman Österberg alltid begärde för sina elever, ansågs för

*) Se „Gymn. Notiser 1813--1913“ af s. förf.

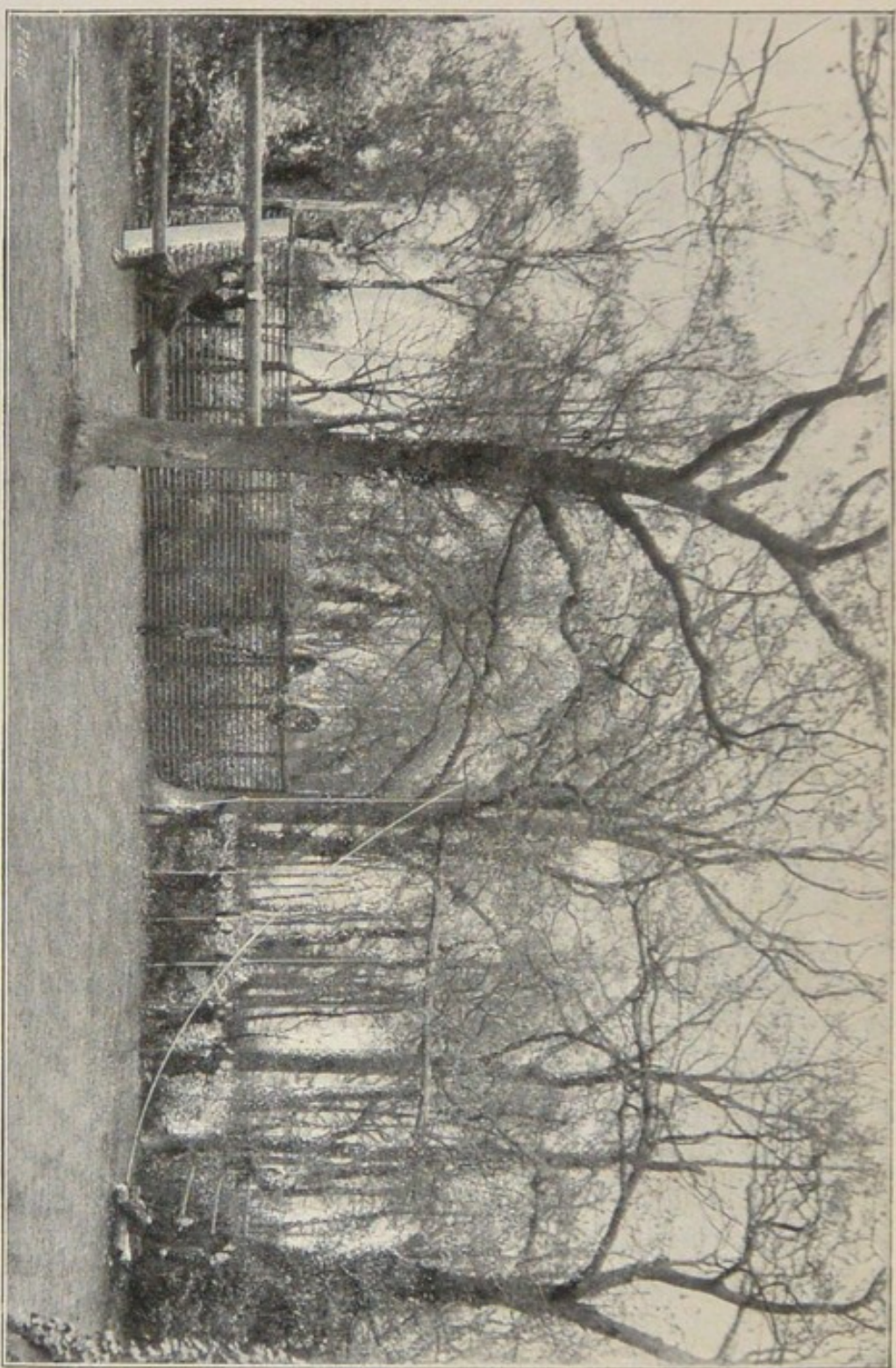
Fru Bergman Österbergs College i Dartford.

en extravagans, ett högt pris för barnets lek och gymnastik. För att uppnå de mest ideella resultat af sin verksamhet förflyttade hon 1895 sitt institut ut på landet till Dartford Heath.

Institutet har ett synnerligen vackert läge en timmes väg från London och består af ett större byggnadskomplex, hvaraf största delen uppförts af ägarinnan själf och inredts på det mest komfortabla och hygieniska sätt motsvarande vår tids största fordringar. Till etablissemmentet hör en större trädgård och park af 14 acres vidd inneslutande rännarebana på $\frac{1}{5}$ mil i omkrets. Trädgården har flera lekplatser med välskötta gräsmattor. Gymnastiksalen, som också är belägen i trädgården omgifven af lummiga träd, är stor och rymlig och framförallt väl ventilerad samt försedd med svenska redskap. Själfva boningshuset erbjuder stort intresse och öfverallt spårar man ägarinnans framstående ledare- och organisationsförmåga. Vid sidan af den charmanta mottagningssalongen befinner sig biblioteket eller läsrummet med en sorgfälligt utvald boksamling. I hallar såväl som trappuppgångar finnas reproduktioner af berömda bildhuggares arbeten, allt är fint och smakfullt ordnad för att hos eleverna väcka håg och smak för det sköna. Flera stora och rymliga föreläsningssalar finnas, dessutom en sjukgymnastiksal samt ett laboratorium, som utgör en kopia af det som för ett par år sedan uppfördes för de kvinnliga studenterna i Cambridge. Detta laboratorium, inredt för kemiska och biologiska experiment, är af största vikt för elevernas vetenskapliga utveckling.

Ej mindre än 50 enskilda sofrum hafva inrättats med alla nutidens bekvämligheter. En väldig matsal, rymmande öfver hundra personer, tjänstgör för de stora familjemåltiderna, som intagas gemensamt tillsammans med föreståndarinnan och hennes assistenter. Kort och godt, allt är inrättadt praktiskt, gediget och elegant.

Vid Dartfordinstitutet är det dagliga lifvet i detalj anlagdt på uppnåendet af en harmonisk kropps- och själsutveckling. Lek, gymnastik, dräkt, bad, diet, arbete och hvila är allt afpassadt och planerat för individen. Inomhus fins såsom ofvan nämnts mycket i konst och litteratur, som kan förädla

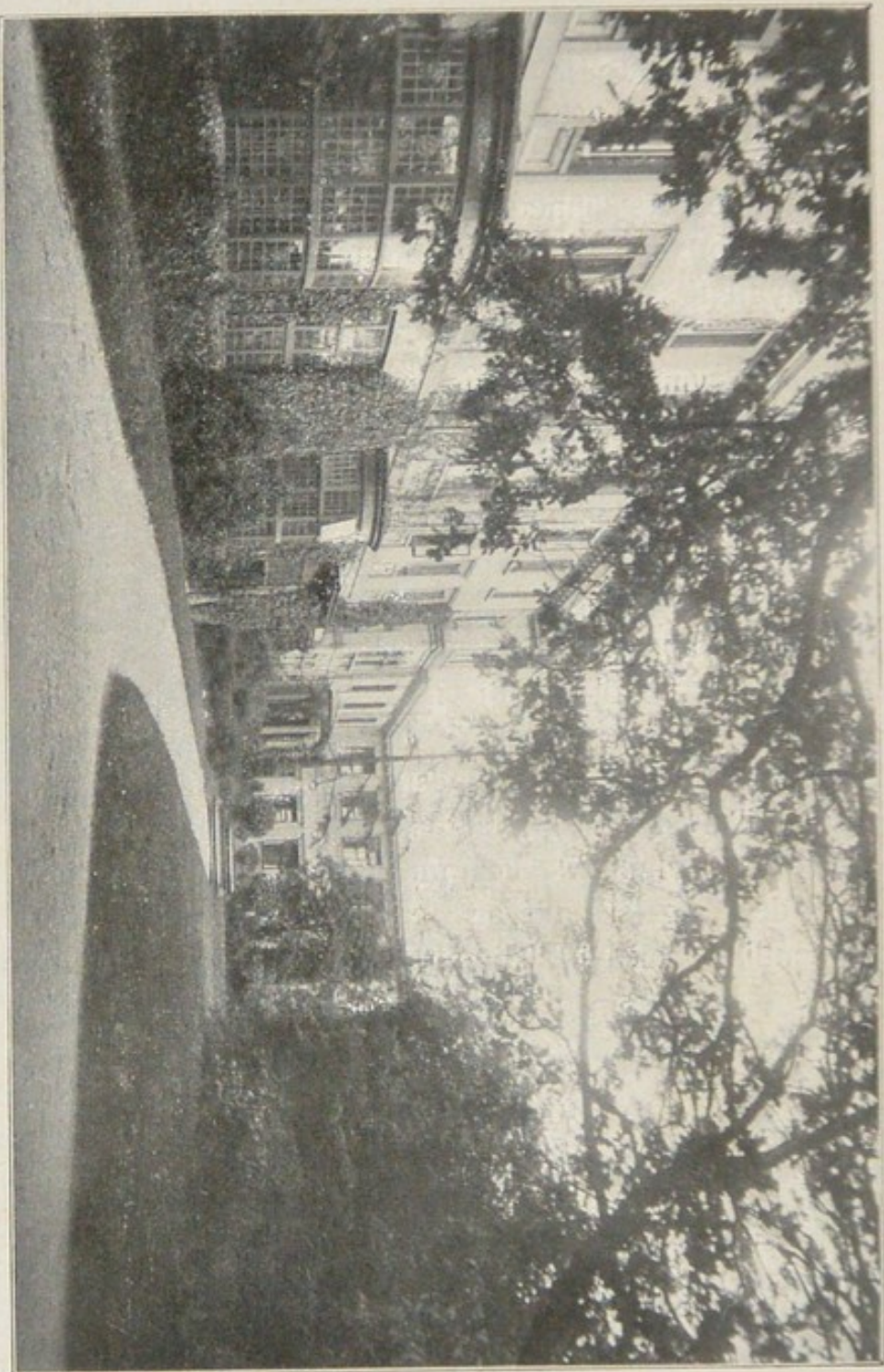
Fru Bergman Österbergs College i Dartford.

elevernas smaksinne. Utomhus spela de olika lekplatserna den förnämsta rollen och här vinner den engelska flickan det fysiska mod, den uthållighet, den kamratanda och det goda lynne, som senare i lifvet blir henne en god hjälp under så många förhållanden.

Kursen är tvåårig med ändamål att af bildade kvinnor utbilda lärarinnor i rationell fysisk uppfostran, hvilka efter slutad kurs undervisa i Lings gymnastik, friluftslekar och sprida hygienisk kännedom i flickskolor. Utbildningskursen omfattar teoretiskt arbete i anatomi, fysiologi, gymnastikens teori, hygien samt symptomatologi och antropometri; praktiskt arbete i ped. gymnastisk, sjukgymnastik, utelekar och dans. Sjukgymnastik och massage öfvas också och de elever, som äro särskildt intresserade häraf, sättas i stånd att utöfva sjukgymnastisk praktik under läkares öfverinseende. De måste dock följa institutets kurs i sin helhet, då ingen elev utbildas i något specialämne.

Den tid är länge förbi, då man med takt och öfvertalande förmådde skolans föreståndarinna att ge det nya systemet ett försök. För närvarande kan Fru Bergman Österbergs institut icke fylla de lediga gymnastiklärarinneplatserna i England. De bästa skolorna engagera hennes elever, hvilka också åtnjuta den högsta aflöningen.

Svensk gymnastik har nu vunnit en fullständig framgång i den engelska privat- och elementarskolan för flickor. En väsentlig orsak härtill ligger i det faktum, att Fru Bergman Österberg under sin 32 åriga verksamhet följt ett bestämdt mål vid valet af sina elever. I fråga om lärareämne kan ämnet aldrig bli godt nog, har städse varit hennes grundprincip. Af denna orsak antagas blott de kandidater, som i viss mån utlofva de förutsättningar, hvilka äro nödvändiga för utbildandet af en god gymnastiklärarinna. Karaktär, hälsa, lämplig fysik, ett klart förstånd, ett vinnade utseende och ett godt sätt, detta allt med ett stort tillägg af energi är förutsättningarnas A. och O. Beroende på dessa villkor har antalet utbildade gymnastiklärarinnor blifvit mindre än eljest skulle ha blifvit fallet, men kvaliteten har blifvit bättre. Hvarje elev underkastas tre månaders approbation vid Colleget innan hon definitivt antages.

Fria Bergman Österbergs College i Darford.

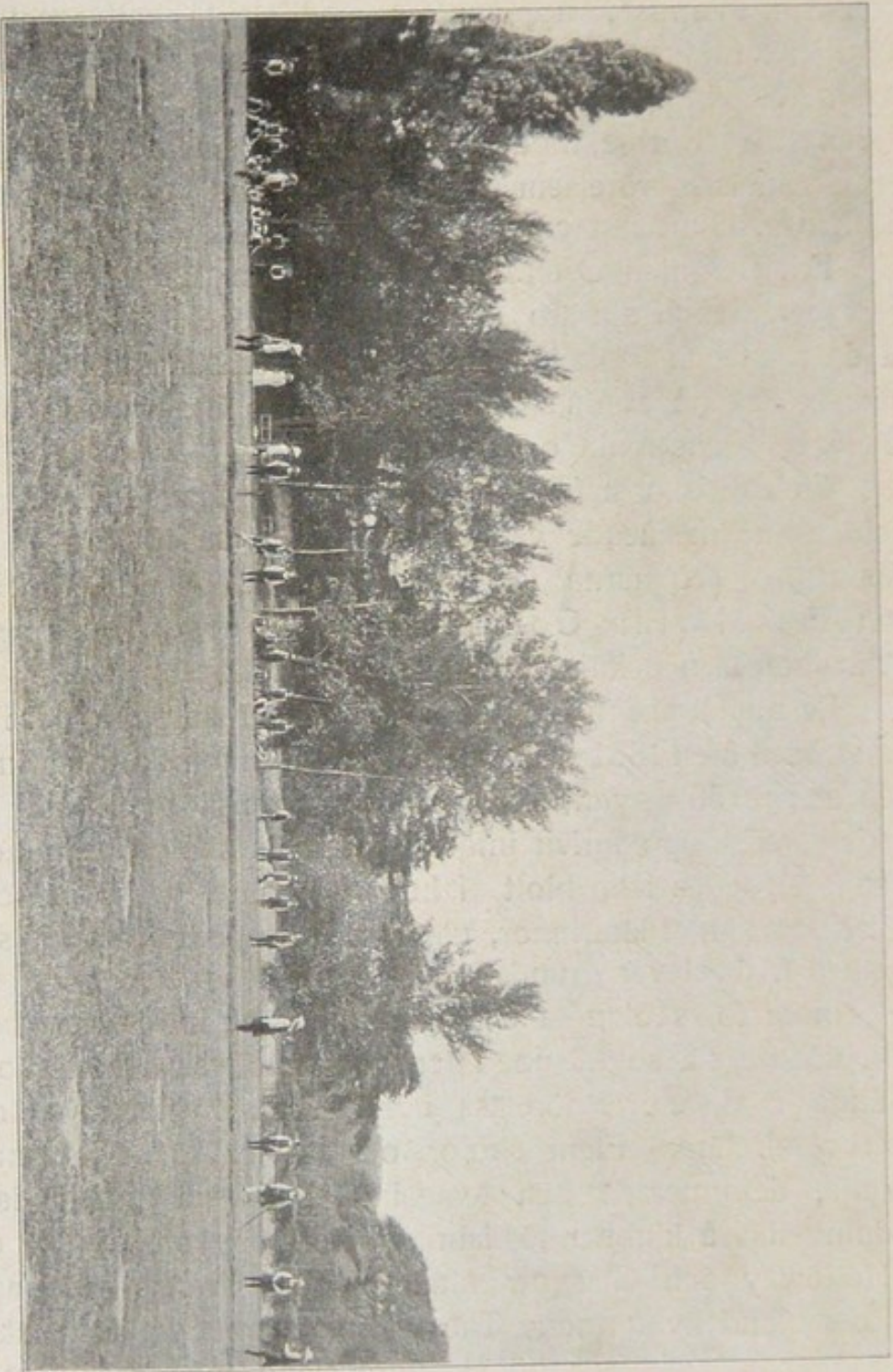
För att tilldraga sig goda förmågor erbjuder Colleget flera stipendier, dels för skicklighet i lekar, dels såsom belöning för höga betyg i de preliminära universitetsexamina. Elever, som vistats vid Oxford och Cambridge och där tagit sin „Tripos“, uppmuntras med att få halfva collegeafgiften afdragen (omkr. 1000 kr. årligen). Gamla elever-lärarinnor vid colleget erhålla resestipendier för att studera gymnastik i Sverige, moderna undervisningsmetoder i Amerika eller estetiska rörelsemetoder i Tyskland och Frankrike (Dalcroze, Duncan etc.).

Fru Bergman Österberg har f. n. en lärarekår på tolf personer, hvaraf sju äro „resident“ i Colleget. Omsorgen att få de rätta och bästa lärarekrafterna är föreståndarinnans förnämsta och på samma gång svåraste uppgift, ty därpå beror Collegets ståndpunkt och värde.

Tre svenskor hafva gjort sina namn gällande vid Kingsfield, som enastående vänner och assistenter till Fru B. Ö.; dessa äro Fröknarna Gunhild Velin, Alma Wikner och Fru Martha Gottlieb f. Tingberg. Deras namn och arbete äro oskiljaktigt inflätade i Collegets annaler.

Resultatet af Fru B. O. s arbete är mer än storartadt i det hon under åren 1881—87 utbildat ett tusen folkskolelärarinnor och sen re 550 gymnastiklärarinnor. Svensk gymnastik har under årens lopp blifvit införd i tusentals skolor, där undervisningen ledes icke blott af hennes egna elever utan också af ett stort antal lärarinnor, utgångna från de tre institut, som hennes f. d. elever grundat.

Inom folkskolan ha dessa lärarinnor ett intressant arbetsfält, där de stå som „superintendents of physical education“. Många f. d. elever föreläsa i nykterhet, hygien, fysiologi, och rörelselära. Flera skolor och asyler för döfstumma, blinda, deformerade och svagsinta barn stå under deras ledning likaså klubbar för fabrikarbeterskor, sömmerskor etc. I Holloway och Glasgow fängelser har svensk gymnastik införts bland kvinnorna. The „home secretary“ har i statsrapporter uttryckt sig högst tillfredställd med resultatet af detta arbete. Privatkurser i gymnastik gifvas vid institut i London, Bristol, Edinburg, Bournemouth, Hastings, Norwich, Cambridge, Liverpool, Manchester, Glasgow etc.

Fru Bergman Österbergs College i Dartford (Cricket)

Afdelningen för sjukgymnastik och massage har föreståtts af „Kingsfield's students“ vid följande engelska sjukhus: Harrogate Infirmary; Homeopatic Hospital, New Hospital for Women, St. Luke's Hospital, St. Thomas, Hospital, London; Childrens' Infirmary, Liverpool; Royal Infirmary, Newcastle; Wakefield and Clayton Hospital; Royal Hospital for Sick Children, Edinburg samt vid sanatorier i Surrey, Norfolk, Kent och Yorshire.

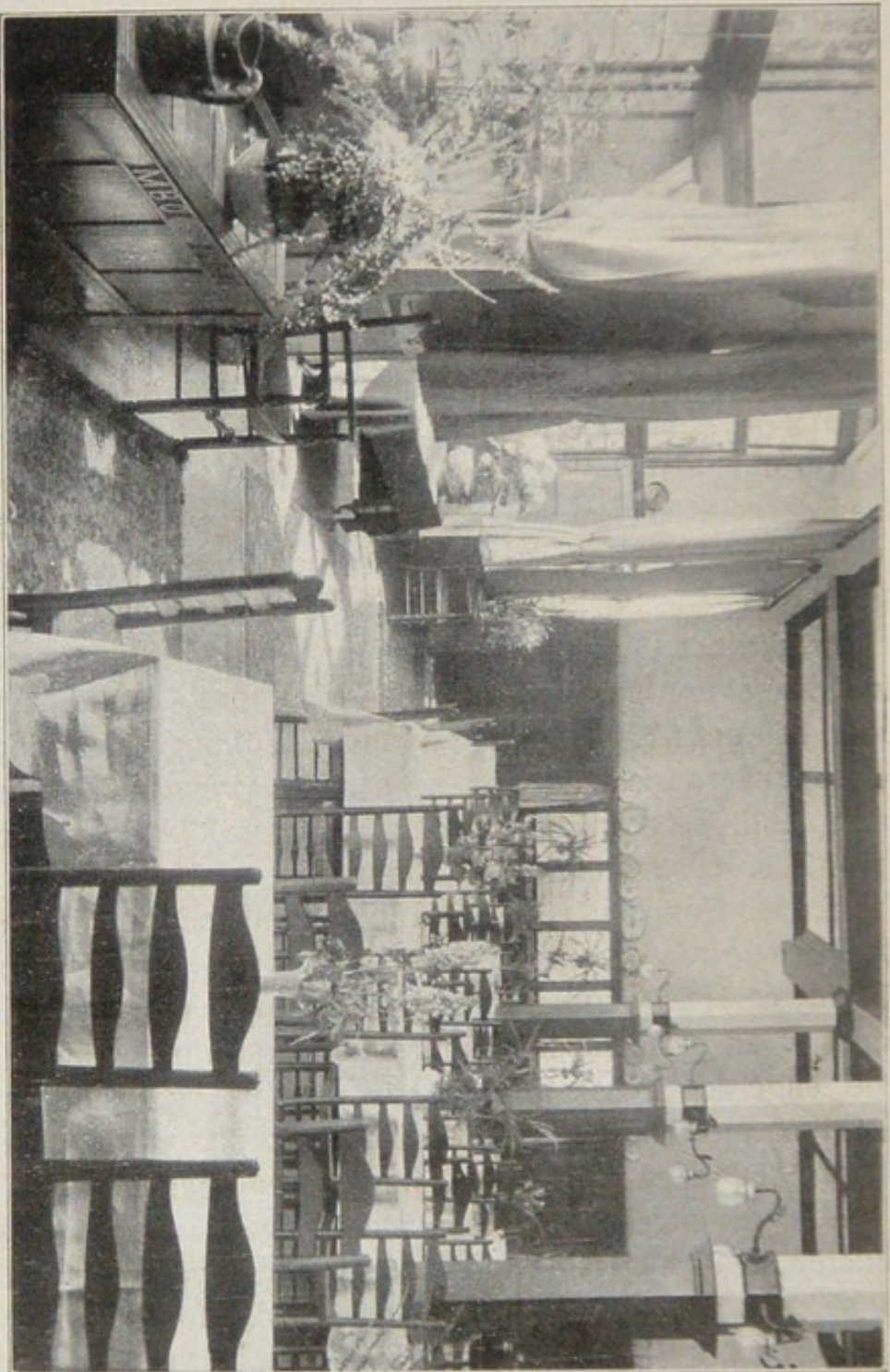
En mängd f. d. elever arbeta vid flickskolor i Sydafrika, Australien, Asien och Amerika.

Af det anförda torde blott alltför tydligt framgå att Fru Bergman Österbergs arbete för vår gymnastik i England är hittills oöfverträffadt och kommer alltid att utgöra en glanspunkt i den svenska gymnastikens historia.

I Englands skolor för dess manliga befolkning vann däremot den svenska gymnastiken betydligt senare inträde, hvilket hufvudsakligen torde berott på det engelska skolväsendets egenart och konservatism. För gosskolorna gällde en föreskrift att gymnastiköfningarna s. k. „military drill“ skulle ske efter arméns reglemente. Man torde härvid knappt kunna tala om någon egentlig gymnastik, öfningarna utgjordes endast af några fristående rörelser samt marscher under ledning af en f. d. sergeant eller soldat; gymnastiklärareplatserna utgjorde s. a. s. reträttplatser för arméns underbefäl.

En af Rothsteins elever från centralinstitutet i Berlin, G. Reinecke, gymnastiklärare i London och Brighthon, arbetade år 1856 genom föredrag och uppvisningar på införandet af en systematisk gymnastikundervisning enligt Ling i de engelska gosskolorna. Oaktadt han understöddes af åtskilliga medlemmar af „United association of schoolmasters“ lämnade hans arbete inga djupa spår efter sig.

Med de engelska skolmännens kända konservatism och militären, hvilka ej tålde motsägelser eller nya „idéer“ hade den svenska gymnastiken årtal att kämpa. Stockholms gymnastikförenings uppvisningar 1880 i Woolwich, Portsmouth och Aldershot imponerade på den allmänna opinionen för tillfället dock utan att man törs säga att dessa hade något definitivt inflytande på vår gymnastiks framgång i landet. Kammerherre Torsten Nordenfelt, som s. å. arrangerade

Fru Bergman Österbergs College i Darford (matsalen).

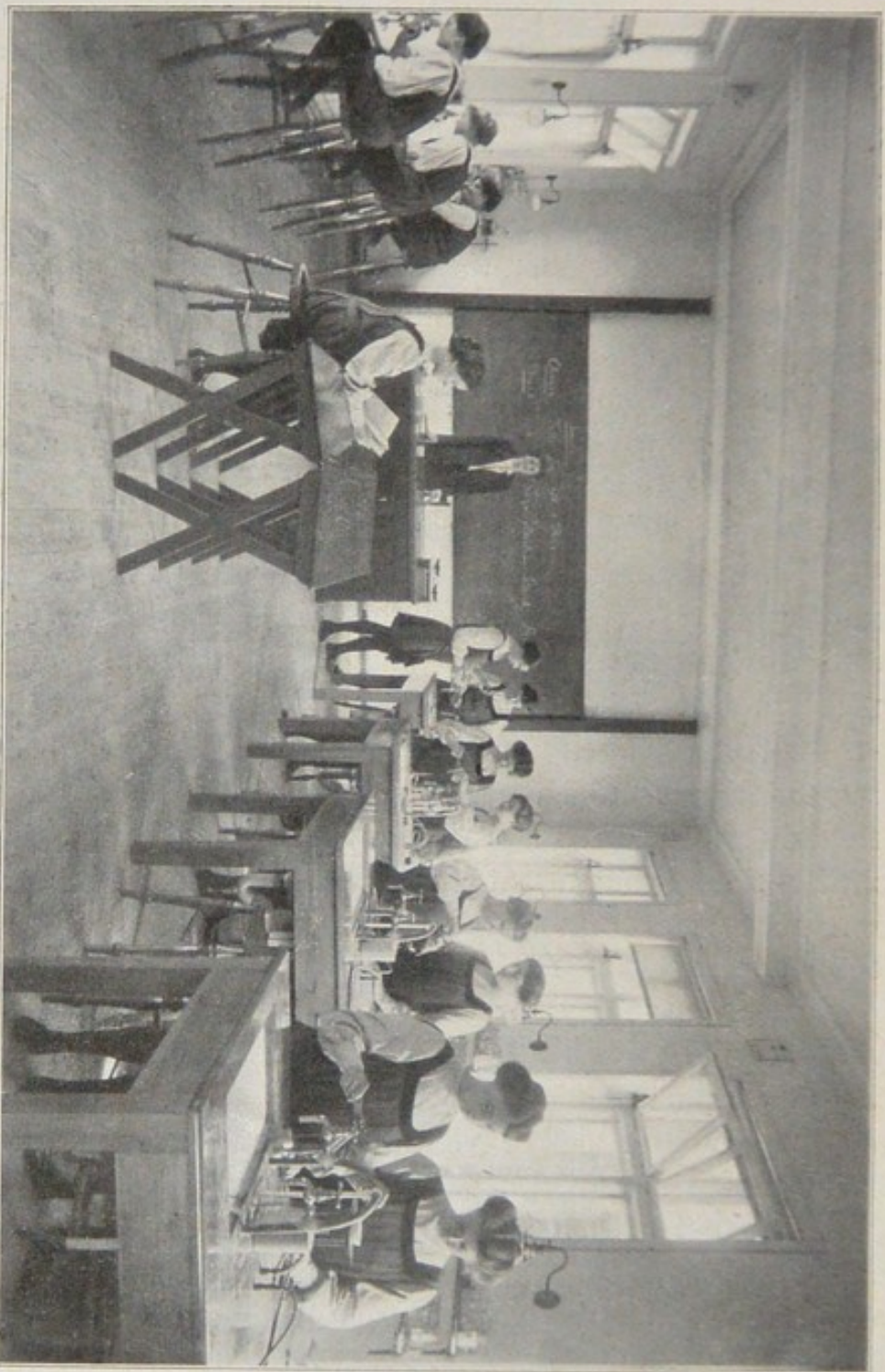
ofvannämnda uppvisningar, sedan en följd af år bosatt i England, hade fattat intresse för dess skolangelägenheter och kallades af schoolboards till råds. Han anskaffade redskap från Sverige och anställde en svensk officer, som för schoolboards räkning under sex månader skulle undervisa folkskolelärarna i svensk gymnastik. För detta ändamål antogs kapten Haasum, som under 1884 vistades i London. Intresset för saken slappnade och H. återvände på hösten s. å. och det kom ännu att dröja åtskilliga år innan skolmännens konservatism blef bruten. Emellertid hade intresset för en förbättrad fysisk uppfostran blifvit lifligare och man öfvervägde och diskuterade de olika systemen dock utan att komma till ett verkligt resultat.

Kapten Haasums arbete upptogs af gymn. dir. Allan Broman*), som 1883 öfverflyttade till London. B. grep sig saken an med lif och lust och har nu i snart trettio år egnat sin betydande förmåga åt den svenska gymnastikens spridande i England. Efter Haasums afresa bildade Broman bland hans lärjungar en förening „the Swedish Gymnastic Club“, som satte gymnastikens utöfvande och utbredning till sitt mål. Londons School Board anmodade B. att offentligen fortsätta utbildningen af gymnastiklärare bland folkskolelärarekåren, hvilket han också under en följd af år med stor framgång gjorde trots sin af sjukgymnastiken ganska strängt anlitade tid. Broman var „Organizing Master of Physical Exercises“ vid Londons folkskolor åren 1889—92 samt examinerator i gymnastik därstädes från 1899.

Den svenska gymnastiken fick allt mer och mer en gynnsam vind i England och nu började äfven militären att rikta sin uppmärksamhet på densamma. I teten gick den engelska flottan i det d. v. Commander N. C. Palmer på hösten 1902 reste till Stockholm för att under några veckors tid studera det gymnastiska arbetet vid G. C. I. Efter hemkomsten tillsattes där alla krafter för att planlägga gymnastikens införande i flottan samt utbilda instruktörer af såväl officerare som underofficerare.

Till ledare af den första kursen lyckades man att finna rätte mannen härtill i dir. Broman, som under sommar-månaderna 1883 med uppoffrande oegenytta använde sin

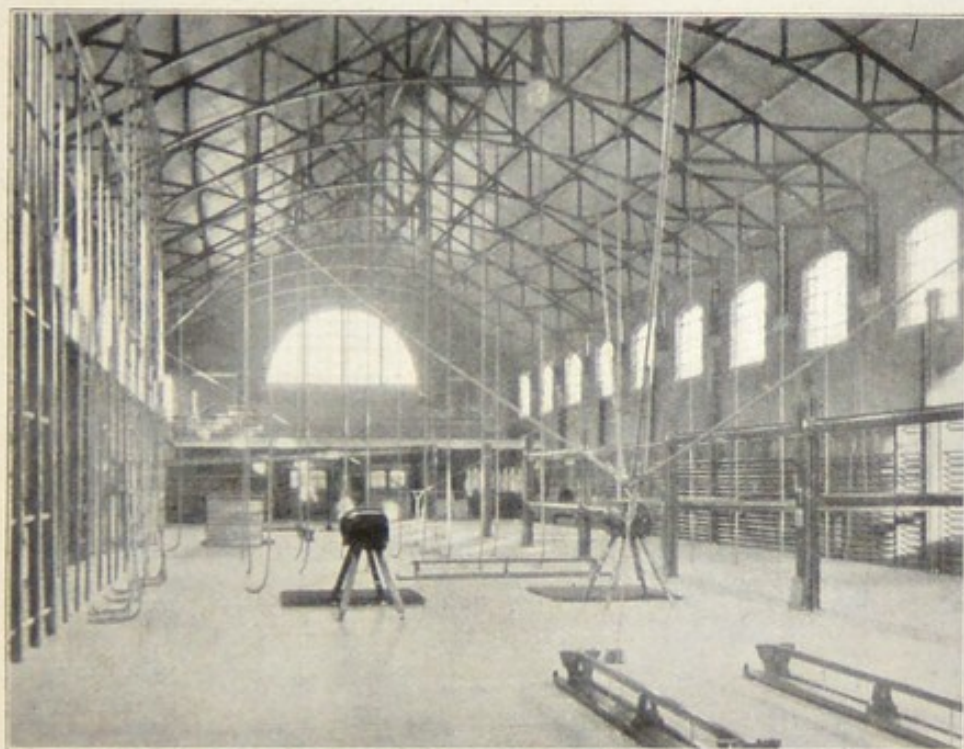
*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

Frou Bergman Österbergs College i Dartford (laboratoriet).

sommarsemester till att genom föreläsningar och undervisning utbilda 60 engelska marinofficerare i Portsmouth till instruktörer i svensk gymnastik.

År 1903 erhöll också flottan sin „Handbook in Physical Training“; dess första afdelning är uppsatt fullständigt efter svenskt mönster och illustrationerna äro tagna svenska arméns handbok.

„The Naval Gymnasium“ i Portsmouth.

Lärokursen vid „the Royal Naval Gymnasium“ i Portsmouth är för officerare delad i två afdelningar, en på åtta veckor och en på fyra månader; för manskap varar kursen sex månader med en repetitionskurs på fyra månader hvar tredje år. Äfven marinläkarna måste deltaga i kurser för gymnastik.

Det har sitt historiska värde att här anföra att ofvannämde dr. Roth äfven utsträckt sitt arbete till den engelska hären. År 1850 erhöll R. tillåtelse af hertigen af Wellington att bland rekryterna vid „2:nd Life Guards“ införa svenska fristående rörelser, dock ej officiellt. Då under Krimkriget en legion étrangère skulle uppsättas föreslog R. den svenska gymnastikens användande för att påskynda soldaternas ut-

bildning. Generaladjutanten Tollemache, som personligen kände till det svenska systemet, förordade saken, hvilken dock ej vann ministerns bifall. Efter världsutställningen i London 1862, där R. utställt en serie gymnastiska bilder och modeller, inbjöds han att i krigsministeriet hålla ett föredrag,

Centralinstituet i London.

h varefter en afdelning soldater fingo utföra Lingska rörelser. Emellertid kom den svenska gymnastiken till införande i engelska armén först 1906 och den närmaste drifkraften härför var öfverste G. M. Fox, som under sina resor i Sverige och Danmark lärt närmare känna densamma. I egenskap af gymnastikinspektör för de engelska skolorna har han också arbetat på den engelska gymnastikens reformerande. Dels på hans förslag men dels också för att följa flottans exempel, där den svenska gymnastikmetoden redan under tre år med framgång tillämpats, beslöt „the Army

Council" att införa densamma. Krigsministeriet vände sig till danska regeringen och utbad sig en gymnastiklärare för att tjänstgöra som instruktör för den nya gymnastikens införande vid arméns gymnastiskola i Aldershot och härtill utsågs seminarielärare H. P. Langkilde. I aug. 1906 började L. sitt förtjänstfulla arbete med de vid skolan i Aldershot tjänstgörande lärarna; i sept. vidtog en fyramånaders kurs

Centralinstitutet i London.

för underofficerare. Den 1 jan. 1907 inryckte en ny underofficersklass på 110 man, den första afdelning, som utslutande undervisades i svensk gymnastik. Dessutom anordnades under årets lopp fyra tvåmånaders kurser för de gamla inspektörerna och gymnastiklärarna och vid slutet af juli månad 1907 hade man börjat inom hela den engelska hären att undervisa rekryterna efter den nya metoden. I juni 1907 utgafs det nya gymnastikreglementet, som utarbetats af major Ch. Moore.

Vi återgå nu till de civila manliga skolorna; här hade ingalunda arbetet på vår gymnastiks införande legat nere. År 1904 hade en „Inter-Departemental Committee" kraftigt uttalat sig för den lingska gymnastikens allmänna införande.

The Education Departement hade utgifvit en „Handbook in Elementary Gymnastics“ som helt och hållet var grundad på de Lingska principerna. 1908 hade en dansk lärare från „statens etåriga kursus“ Braae-Hansen med statsanslag

Löjtnant Grenfell.

upprättat en utbildningsanstalt för gymnastiklärare i London. I grefskapet West Riding Country verkade en annan dansk lärare, H. G. Junker från 1906 som lärare och inspektör vid skolorna.

År 1907 infördes den svenska gymnastiken vid den bekanta skolan i Eton af löjtnanten Grenfell, som genomgått kurs vid G. C. I., och som kraftigt arbetar för den svenska ped. gymnastikens spridande i England.

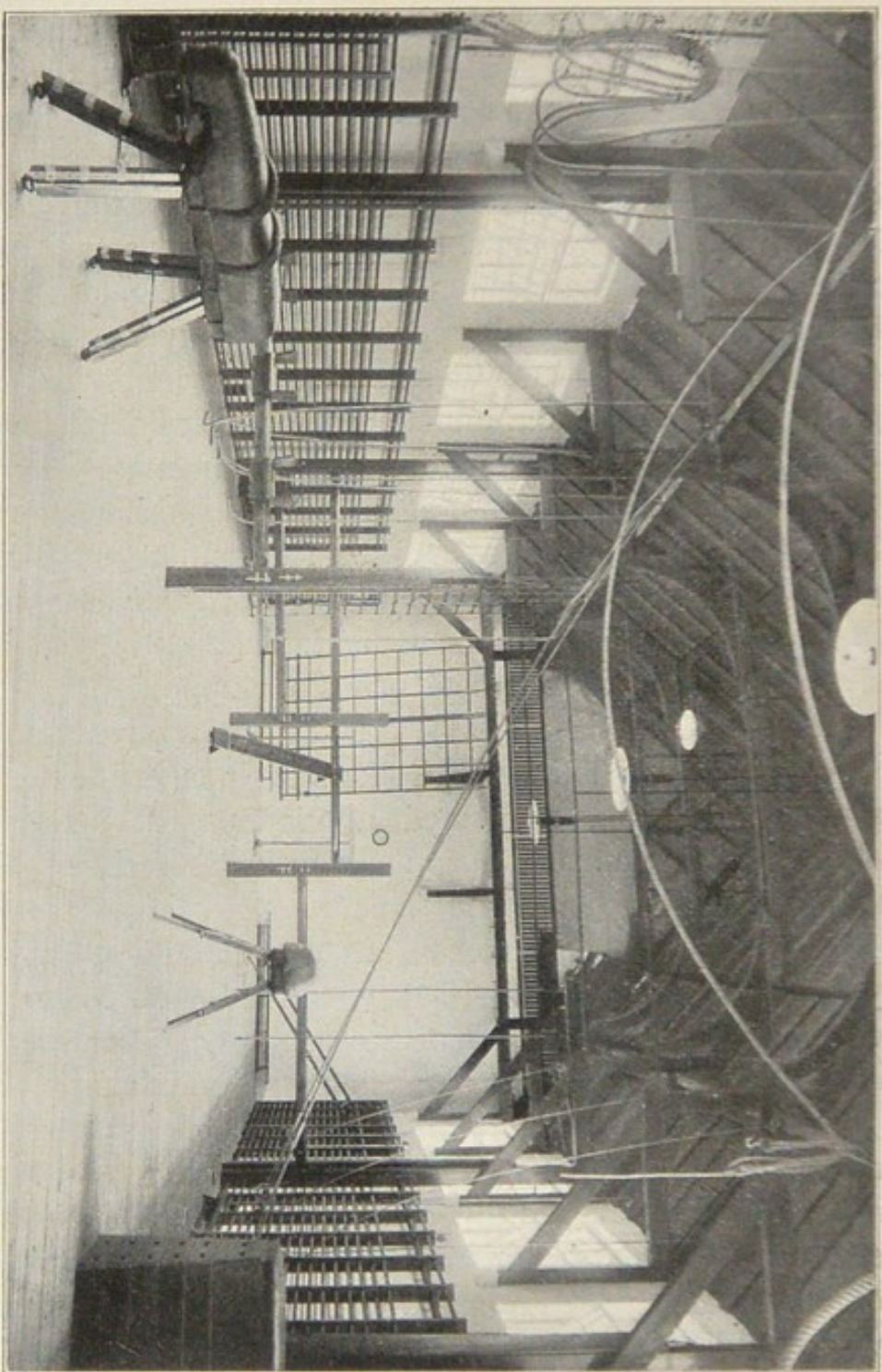
„The National League for Physical Education and Improvement“ under ordförandeskap af biskopen af Ripon hade lifligt intresserat sig för dessa viktiga frågor och en af dess medlemmar Allan Broman hade fått i uppdrag att skaffa upplysningar öfver den kroppsliga utbildningen i olika länders skolor. Rastlös som alltid för vår gymnastik, aflämnade han inom kort en omfattande och ytterst intressant rapport, som föranledde „The League“ att fatta flera viktiga beslut. Så t. ex bestämdes att densamma skulle söka förmå universiteten att erkänna och upptaga fysisk uppfostran som ämne i examen, att fysisk uppfostran skulle göras obligatorisk i alla skolor, att utbildningen af speciallärare i gymnastik skulle grundas på det svenska systemet samt att gymnastiklärarens studier skulle dessutom omfatta anatomi, fysiologi, hygien, pedagogik, mekanik och närbesläktade ämnen.

Emellertid var ännu frågan om gymnastiklärarens utbildning för de civila skolorna ej löst; de mindre utbildningskurser, som funnos, kunde ej tillräckligt och tillfyllestgörande fylla behovet. Så stod saken då England 1911 genom en privat mans energiska arbete och stora uppoffningar erhöll sitt „The Central Institute for Swedish Gymnastics“, physical training College for men students. Det var Allan Broman, som med uppoffrande af sin ganska betydande sjukgymnastiska praktik lyckades realisera denna stora hos honom länge mognade plan.

Centralinstitutet befinner sig i en egen därtill uppförd ståtlig byggnad belägen vid 16—18 Paddington Street, Marylebone och innehåller gymnastik- och föreläsningssalar samt rum för lärare och elever, allt med en förstklassig inredning.

Institutet utbildar gymnastiklärare på ungefär samma principer som G. C. I. i Stockholm. Kursen omfattar två års undervisning och hvarje årskurs utgör ett själfständigt helt, så att gymnastiklärare erhållas för såväl lägre som högre skolor. Undervisningen är uppdelad i tre terminer hvardera på 13 veckor. Lärare vid institutet äro: gymn. dir. A. Broman och doktorerna Carl Molin, Edgar Cyriax samt gymn. dir. C. G. Wingquist.

England har sålunda år 1813 fyra betydande gymnastiska utbildningsanstalter: en för armén i Aldershot, en

Gymnastiksalen vid Eton.

för marinen i Portsmouth, en för de kvinnliga skolorna i Dartford och en för de manliga i London, där det svenska systemet lämpadt efter landets förhållanden i öfrigt utöfvas och läres. Redan är den svenska gymnastiken införd vid tusentals skolor inom hela engelska riket.

Kellgrenska institutet i London.

Hvad sjukgymnastiken beträffar så har äfven den fått en enorm spridning i England; ofvan har redan omtalats dess införande genom In De Betou och framför allt genom Georgii och Roth m. fl. Någon större spridning erhöll den dock först genom gymn. dir Henrik Kellgren*), som 1875 förflyttade sin verksamhet från Gotha till London. K.s arbete här torde väl få anses som något enastående i detta fördomsfulla land, också spriddes kännedom om vår gymnastik och särskildt om den manuella behandlingen inom jämförelsevis

*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

kort tid rundt om i hela England. Genom sin storartade praktik och framför allt genom de lyckade kurer Kellgren gjorde — de tusentals sjuka som genom hans behandling återvunno en förlorad hälsa — gjorde honom och hans institut vid 49 Eaton Square världsberömda. Den kellgrenska behandlingen, med sina speciella manuella nervfriktioner och

Kellgrenska institutet i London.

vibrationer är blott alltför väl bekant för att här behöfva närmare omtalas. Kellgren samlade omkring sig en stor skara lärjungar och har utbildat en mängd elever, af hvilka de flesta numera arbeta i England i egna institut. År 1904 lämnade K. London och drog sig tillbaka till sin egendom Sanna för att njuta sitt välförtjänta otium cum dignitate. Sitt gamla välkända institut öfverlämnade han till sina söner, doktorerna Harry och Ernst Kellgren, som fortsätta hans verksamhet. För att hedra sin vördade lärare och hans lifsgärning lät Kellgrens lärjungar prägla en minnespenning, som å ena sidan bär hans bild och den andra inskriptionen: „Vire optime de medica arte gymnastica merito vera magistri operis aestimatione discipuli“, hvilken i guld öfverlämnades till honom i en högtidlig församling af vänner och beundrare i London den 31 maj 1906.

Direktör Henrik Kellgren hade själf under sin verksamhet i London ofta känt behovet af ett särskildt sjukhus i samband med institutet, men han var redan öfverhopad af arbete hvadan han lät denna tanke falla. Emellertid upptogs frågan på nytt af Lord Tollemache, som så intagits af dem Kellgrenska behandlingens öfverlägsenhet, att han önskade att bereda äfven mindrebemedlade tillfälle att få åtnjuta densamma. Tillsammans med den kände politikern Th. Gibson-Bowler

Kellgrenska sjukhus i London

och dr. Harry Kellgren fick han 1907 en kommitté till stånd, hvars ansträngningar slutligen den 1 jan. 1910 resulterade i öppnandet af „The Kellgren Hospital“ vid 15 Queensbury Place. Sjukhusets ändamål är att mot en nominell afgift bereda fattiga och mindre bemedlade tillfälle att komma i åtnjutande af den Kellgrenska behandlingsmetoden samt att utbilda manliga och kvinnliga elever. Som president fungerar Henrik Kellgren och bland sjukhusets beskyddare och styrelse märkes medlemmar af Englands högsta aristokrati såväl som andra framstående personligheter. Läkarepersonalen utgöres af doktorerna Harry Kellgren, Edgar Cyriax, Mathias Widegren, Gustaf Edholm, Annjuta Kellgren-Cyriax, Ernst Kellgren, Hedvig Kellgren-Cyriax och Richard Cyriax, hvilka förbundit sig för en period af fem år att lämna kostnadsfri behandling;

för öfrigt underhålles sjukhuset genom frivilliga bidrag i likhet med de flesta dylika institutioner i England. Naturligtvis har man nödgats börja i mindre skala — 1912 behandlades 63 patienter — men sjukhusets verksamhet har redan tillvunnit sig erkännande inom den engelska läkarevärlden.

Bland de mera bemärkta af Kellgrens lärjungar, som i skrift sökt bevara hans metod, äro dr. med. Arvid Kellgren och dr. med. Edgar Cyriax, den förre utgaf 1890 „The Technic of Lings System of Manual Treatment“ och den senare 1903 „The elements of Kellgren's manual treatment“.

De större och mera bemärkta sjukgymnastikinstituten i London innehafvas af: Doktorerna Harry och Ernst Kellgren, Arvid Kellgren, Anders Ryman, Mathias Widegren, Edgar Cyriax och Carl Molin.

Ett betydande antal andra gymnaster har framgångsrikt arbetat på vår sjukgymnastiks utbredande i England och förutom förut omnämnda arbeta f. n. följande inom Storbrittanien: I Bath: Stina Rehngren; i Bedford: Elin Lindelöf; i Birmingham: Ursula Gittins, Anna Toowe, Anna Wretholm; i Bournemouth: Emy Anderson, Alfred Lindhé, Ester Wennberg; i Breckhamstead: Karin Stenbeck, Greta Falk; i Bristol: Emil Christofferson, Gunnar Carlson; i Cambridge: Signe Lavén; i Croydon: Bertha Hinde, Margaretha Montgomery; i Dartford: Alma Wikner; i Dublin: Karin Esséen, Fanny Fritsch, Ada Holdbrook, Disa Rhodin, Elly Söderberg; i Eastbourne: Ella Falkengren, Elsa Halldin, Otto Holst; i Edinburg: Helen Dugeon, Signe Gustafsson, Karl Karlson; i Fetbury: Karin Norling; i Folkestone: Frida Schlager; i Glasgow: Frida Kerry, Emil Nilson, Karin Ström, Minna Tengstedt-Schaw; i Harrogate: Anne Ahrén, Ove Larsén; i Hindhead: Karin Holmberg; Hove-Brigthon: Elsa Orre, Maria Poignant, Augusta Sundholm; Elisabeth Schannong, Karl Westman; i High Wycombe: Hidur Hessel; i Leeds: Sten Norselius; i Liverpool: Kerstin Friberg, Dagmar Hillfors, Elsa Lindquist; i Llandrindod: Lucy Lyche; i London: Hedda Alström, Martina Barclay, Sally Bergman, Harald Billberg, Ragnhild Carlson-

Backman, Ester Cassel, Annjuta Cyriax, Richard Cyriax, M. Doblíe, Gustaf Edholm, Anna Edling, Edith von Essen, Carl Falk, Sigrid Fridman, Annie von Friedrichs, Stina Frykholm, Stava Gerzell, Bertha Grevillius, Evelyn Hedberg, Anna Johansson, Ena Juselius, Karin Karling, M. Lambert, Malin Lewenhaupt, Nora Larsen, Hertha Laveson, Tyra Liedholm, Hjalmar Lindahl, Per Lindquister, F. Lindskog, Gustaf Ljungh, Mirjam Llyod, Göta Löfmark, Amalia Molin, Theodor Möller, Erik Norling, Karin Norling, Maria Nylén, Robert Pettersson, Bernhard Roth, Paul Roth, Anna Ryman, Philip Sylvan, Richard Timberg, Tora Ålund; i Margate: Hilda Axling, Margit Lenhardtson; i Newcastle-on-Tyne: Ernst Unné; i Portsmouth: Erik Norberg; i Reading: Dagmar Cederin; i St. Andrews: Ester Schermanson; i Scarborough: Svea Wahlbom; i Sedbergh: Margaret Beard; i Sheffield: Ellen Bure; i Sidmouth: Signe Holmberg; i Southport: Stina Kreuzer; i Torquay: Kerstin Friberg; i West Hartlepool: Gurli Kiöhlíng-Södermark; i Killucan: Märta Fagerström; i Dunfermeline: Agnes Kollén.

Finland.

I detta land vann den svenska gymnastiken redan tidigt insteg, men har trots detta aldrig vunnit den spridning, som man skulle vågat hoppas på grund af den nära frändskapen mellan dessa båda nationer.

Den förste gymnastiklärare i Finland synes svensken G. M. Pauli hafva varit; han begaf sig dock efter mycket kort verksamhet här till Ryssland. Sedan 1812 verkade i Åbo den italienske fäktmästaren, Giachino Otta; han var ursprungligen militär och deltog i flera fälttåg under Napoleon den förste. O. tillfångatogs af svenskarna i Pommern 1807 och lär sedan under flera år hafva verkat som fäktlärare i Stockholm.

På förslag af ofvannämnde Pauli „befordrade Otta Universitetets Gymnastikinrättnings uppkomst och utveckling“. Lokalen för Gymnastikinrättningen blef färdig 1834 och på följande år förordnades O. till öfverlärare vid densamma, hvilken befattning han innehade till sin 1848 timade död.

„För att för framtiden stifta vid Universitetets Gymnastikinrättning äfven en privat gymnastik för fruntimmer af de bildade klasserna, donerade hans hustru f. Uppström en summa, hvars ränta under årens lopp uppburits af sjukgymnaster-gymnastiklärarinnor för kostnadsfri behandling af obemedlade flickor.

Konsistorium understödde i hög grad upprättandet af Gymnastikinrättningen och som en förklaring härtill må anföras, att en af dess ledamöter, Dr. med., professor Ilmoni 1820 genomgått en fullständig kurs för Ling i Stockholm.

1848—53 var D. A. Hirn öfverlärare vid Gymnastikinrättningen; han hade gjort studieresor i Sverige 1842 och 1846. H. efterträddes år 1854 af F. B. Bergholm, som var en duglig gymnastiklärare och sjukgymnast och studerade vid G. C. I. år 1850. Ludvig Bergholm, den förres son, var underlärare vid inrättningen och skötte 1874—76 faderns öfverlärarebefattning. Den yngre Bergholm deltog i undervisningen vid G. C. I. under tvänne år 1869—71. Han tjänstgjorde vid universitetet som fäktlärare till 1894 och som sjukgymnast till 1899 och var gymnastiklärare vid reallyceum i Helsingfors 1872—1907. I början af sin verksamhet lär L. B. hafva följt det svenska systemet, men upptog sedermera äfven tyska rörelser. De båda Bergholmarna anses hafva varit Finlands förnämsta manliga sjukgymnaster.

År 1876 utnämndes V. Heikel till Inrättningens öfverlärare; han är känd som den svenska gymnastikens ifrigaste motståndare i Finland. Efter att med ringa framgång hafva studerat vid G. C. I. 1867—68, inhämtade H. sitt gymnastiska vetande i Tyskland och har på skilda system uppbyggt „det finska gymnastiksystemet“. Han har idkat en omfattande gymnastisk skriftställareverksamhet, hvilken bjuder oss det mesta intresset genom sin hätskhet mot den Lingska gymnastiken. Hans föstlingsarbete på gymnastikens fält den 1874 utkomna „Praktisk handbok i skolgymnastik för gossar“ får i Tidskr. i Gymn. Bd. I., sid. 354 följande recension:

„Författaren är här icke alldeles obekant. Han har varit s. k. „extra elev“ vid Gymnastiska Centralinstitut och „åsett gymnastik“. Han visade mycken flit i teoretiska stycken, men i det praktiska återigen kunde han icke erhålla fullständiga afgangsbetyg. Till gengäld har den vid institutet begagnade metoden icke vunnit författarens

erkännande. — — — Författarens nit för saken är emellertid så varmt att han, trots sina motgångar här, icke allenast vill skingra våra gymnastiska förvillelser utan äfven meddela oss sin starka öfvertygelse, förutsättande att vi tillegna oss hans handbok, som enligt hans egen uppgift lär innehålla „de bästa tyska källors“ flöde jemte allt användbart i den svenska gymnastiken* (!), ökad med behållningen af hans „femåriga (!) erfarenhet“. — Detta vittnar lika mycket om ädelmod som blygsamhet.

Ö. ver hufvud tillhör Herr H. de gymnaster, som nog hafva en viss tro på saken och en varm känsla därför, men föga begrepp om dess sjelfva väsende. Han tillhör det slag af författare, som i oförmåga att skapa något nytt i egentlig mening, lägga an på en slags humanisering af kommandoorden och en godtycklig ogrundad förändring af terminologien.

Finska staten har bekostat honom ganska vidsträckta och sannolikt intressanta resor för att han skulle „utarbete en efter finska förhållanden lämpad handbok i skolgymnastik för gossar“. För oss synes tydligt att det deraf uppkomna arbetet icke kan påräkna någon framtid i Sverige. Det deltagande hvarmed Finlands utveckling i alla afseenden följes på denna sidan Östersjön, skulle gerna sett att resultatet af dess ansträngningar på denna väg blifvit något annat än Herr Heikels opraktiska handbok*.

Universitetets Gymnastikinrättning förser landet med gymnastiklärare. Enligt Storfurstendömet Finland författningssamling n:o 57. 1908 har

Kejserliga Alexanders-Universitetets gymnastikinrättning till ändamål såväl att anordna praktiska öfningar i pedagogisk gymnastik och fäktning för studerande, inskrifna vid universitetet, som äfven åt unga män och kvinnor, hvilka utbilda sig till lärare och lärarinnor i pedagogisk gymnastik samt till medikalgymnaster, meddela den därför erferderliga vetenskapliga underbyggnaden och praktiska färdigheten, äfvensom åt blifvande läkare meddela undervisning i medikalgymnastik. — Gymnastikinrättningen står under tillsyn och kontroll af Universitetets styrelse . . . Den närmare ledningen och vården om gymnastikinrättningen handhafves af en direktion . . . Kursen för utbildande af gymnastiklärare- och lärarinnor samt medicalgymnaster omfattar tre läroår. Vid gymnastikinrättningen anordnas hvarje termin en kurs i medikalgymnastik för medicinekandidater . . .

Lärarekollegiet utgöres af en öfverlärare i medikalgymnastik tillika inrättningens föreståndare, en underlärare och en lärarinna i d:o, en lärare i fysiologi och medikalgymnastik; en öfverlärare, en underlärare och två lärarinnor i pedagogisk gymnastik samt dessutom en lärare i hvardera fäktkonst, anatomi, fysik och kemi.

Gymnastikinrättningen är en fri kopia af G. C. I.,

ehuruväl det finska gymnastiksystemet efter Heikel där tillämpas och läres.

Bland andra manliga gymnaster må nämnas gymnastikläraren G. Grönlund i Åbo, som 1847—48 genomgick G. C. I., han verkade som gymnastiklärare 1848—90; lektor K. G. Göös, som studerat vid G. C. I., han har utgifvit den första finska handbok i skolgymnastik; Dr. G. Asp som med sin hustru 1866—68 i Stockholm studerade sjuk- och friskgymnastik. Han inrättade sedermera en anstalt i Helsingfors för sjuk- och friskgymnastik. Under de senare åren har endast Dr. Ch. v. Alfthan genomgått G. C. I., han arbetar f. n. som privat sjukgymnast i Finland.

* * *

Det är egentligen kvinnogymnastiken, som trognast följt de Lingska principerna.

Den första finska, som genomgick G. C. I., var Rosina Heikel (1865—66), Finlands första kvinnliga läkare. Sedermera har en mängd finska kvinnor genomgått G. C. I. för att sedan som frisk- och sjukgymnaster arbeta i sitt hemland. Den svenska gymnastikens förnämsta förkämpe i Finland är Elin Kallio f. Waenerberg. Efter genomgången kurs vid G. C. I. år 1881 har hon verkat som gymnastiklärarinna vid olika skolor i Helsingfors, i finska Fruntimmersskolan sedan 1885. Hon stiftade tillsammans med gymn. dir. Betty Lagerblad f. Sahlstén „Gymnastikföreningen för Fruntimmer“ i Helsingfors 1876, den första i sitt slag i Norden. På K. s initiativ grundades äfven „Finska Kvinnors Gymnastikförbund“ 1897, som består af 24 föreningar med sammanlagdt 800 medlemmar. K. är fortfarande ordförande i ofvannämnda förening och förbund samt den ledande själen i allt grundläggande arbete på kvinnogymnastikens område i Finland. Hon har utvecklat en flitig skriftställareverksamhet på kvinnogymnastikens och lekens område; hennes år 1909 utgifna „Handbok i Gymnastik“ (en kortare upplaga utkom på svenska redan 1904) är den vidlyftigaste på finska skrifna handbok i gymnastik. Genom stipendier från den år 1901 påbörjade „Elin Kallios fond“, som numera vuxit till ungefär 6000 finska mark, hafva flera gymnaster satts i tillfälle att i utlandet studera kvinnogymnastik. Fru Kallio har genom

anordnandet af gymnastik- och lekkurser på landsbyggden gjort sig högeligen förtjänt om utbredandet af intresset för ordnade kroppsöfningar bland kvinnor af olika samhällsklasser. De flesta af dessa kurser hafva hållits å Varala utanför Tammerfors där „Tammerfors Kvinnogymnastikaktiebolag“ uppbyggt en tidsenlig gymnastiksal och en villa försocialhygieniskt arbete.

Elin Kallio f. Waenerberg.

Bland K.s närmaste medarbetare må nämnas gymn. dir. Elli Björksten, som en följd af år nedlagt ett betydande arbete i friskgymnastikens tjänst.

Förutom ofvannämnda gymnaster praktisera i Finland följande gymnastikdirektörer: i Helsingfors: fröknarna Esther Ahlqvist, Elin Aminoff, Elsa v. Bodisco, Siri Börjeson, Anni Collan, Greta Elmgren, Mary Hartwall, Rosina Heikel, Alva Kuorikoski, Hanno Leidenius, Gerda Lindsay v. Julin, Alma Lönnberg, Hilja Nylenius, Bertha Roos, Alma Sahlstén, Olga Sevelius, Helena Sirkiä, Agda Stenblom, Ingrid Strengell, Lilli Tallgren, Ingrid Wancke, Hedvig v. Wendt, Aina Wilskman

samt doktorerna A. Hellstén, D. Rancken, K. Rikala och K. Taskinen; i Borgå: Anna Borgholm, Anna Lisa Allardt; i Lovisa: Emmi Hamberg; i Tammerfors: Signe Schreck; i Tavastehus: Signe Blåfield, Ella Kullberg, Elly Tennberg, Anna Wegelius; i Wiborg: Lyylli Markku, Thyra Montell; i Åbo: Eva Bremer, Nanny Jansson, Selma Möller, Ebba Rankka, Edith Stenberg, Anni Stenbock, Mathilda Sundius, Lilly Tammelin; i Albergå: Sigrid Fontell, Dagny Mickwitz; i Eura: Anna Alström; i Bjärnå: Maria Bremer, i Forssa: Elsa Carlstedt; i Karkku: Aina Lagerblad, Betty Lagerblad; i Sordavala: Ester Nyberg; i Dragsby: Greta Orrman; i Hapaajärvi: Elsa Sandman; i Nouramoinen: Ellen Silén; i Grankulla: Karin Stigzelius; i Kervo: Mary Tilgman.

Frankrike.

Till Frankrike kom den första bekantskapen om vår gymnastik genom Carl August Georgii*). På inrådan af franske ministern i Stockholm, Mr. Salvondis öfverflyttade G. sin gymnastiska verksamhet till Paris år 1846 och erhöi af regeringen i officiellt uppdrag att utarbete förslag för den svenska gymnastikens införande i franska armén. Emellertid kom revolutionen år 1848 och G. återvände hem och de enda spår af hans arbete i Frankrike som stodo kvar var hans skrift „Kinésithérapie ou traitement des maladies selon Ling“ Paris 1847.

Frankrike hade väl sitt „system“ de s. k. Amoros 17 gymnastikgrenar, men om någon gymnastik i skolorna i detta land kan man ej tala förrän efter 1880, då en förordning utfördades att gymnastiken skulle vara obligatorisk vid alla skolor. Det var egentligen först efter 1870—71 års olyckliga krig, som intresset för den fysiska uppfostran tändes. Armén hade redan länge haft sin gymnastikskola i Joinville-le-Pont, där Amoros' akrobatiska teaterföreställningar gånvos. I skolorna leddes „metoden“ af korporaler och underofficerare genom hvilkas okunnighet i lärarefacket saken allt mer öfvergick till en ej ofarlig atletik, för hvilken föräldrar och allmänhet så småningom förlorade förtroendet.

*) Se „Gymn. Notiser 1813—1813“ af s. förf.

Under årens lopp hafva åtskilliga svenska gymnaster arbetat i olika delar af Frankrike och gjort vår gymnastik bekant i allt större och större kretsar. Så öppnade major Rolf Schenström 1874 ett gymnastikinstitut i Paris och arbetade förtjänstfullt för den svenska gymnastikens spridande. Vid den, internationella gymnastikfästen i Paris förevisade en trupp svenska gymnaster under kapten Balcks ledning på ett utmärkt sätt vår gymnastik.

Så småningom började franska vetenskapsmän att intressera sig för ungdomens fysiska uppfostran och den gymnastiska frågan diskuterades lifligt i den franska prässen. Detta hade äfven till följd att regeringen tillsatte flera kommittéer för sakens studerande och utredande.

Så sändes år 1890 af franske undervisningsministern den bekante fysiologen dr. George Demeny, chef du laboratoire de la station physiologique och dr. Ferdinand Lagrange till Sverige för att vid G. C. I. taga kännedom om den svenska gymnastiken. I förbigående bör omnämnas att dr. Demeny redan förut gjort ett längre besök i Stockholm och Lund.

Vid sin vistelse 1890 i Sverige följde de båda franska vetenskapsmännen under en månads tid undervisning, öfningar och behandling vid våra institut samt besökte civila och militära skolor. Vid sin afresa uttryckte de sin stora belåtenhet med den svenska gymnastiken och efter hemkomsten utgåfvo båda flera arbeten föranledda af detta besök. I sin bok „l'Education physique en Suède“ redogör Demeny för G. C. I. s verksamhet och principer; Lagrange har utgifvit en hel mängd arbeten om kroppsrörelser bland dessa nämnes här endast „La gymnastique suédoise étudiée à Stockholm“ och „La medication par l' exercice“, som redogör vidlyftigt och uttömmande för svensk gymnastik (sjuk- och ped. gym.) samt för dr. Zanders med. mekaniska metod och Thure Brandts behandling.

Demeny blef sedermera lärare och föredragande i den af staden Paris anordnade kursen för utbildande af gymnastiklärare.

Bland de svenska gymnaster, som mest energiskt och förtjänstfullt arbetat på den svenska gymnastikens införande i Frank-

rike är sjukgymnasten L. G. Kumlien, som bosatte sig 1895 i Paris och sedermera grundade det bekanta „Gymnase Ling“ vid 58 rue de Londres. Genom sitt stora intresse för den Lingska metoden lyckades K. att vinna flera inflytelserika och framstående personer för saken; i tal och skrift samt genom förevisningar och demonstrationer inför fackmän, pedagoger och läkare utvecklade han under en följd af år ett intensivt arbete, som i hög grad verkade gynnsamt på den Lingska sakens framgång i landet. K. utgaf tillsammans med Emile André „La gymnastique Suédoise“ med bistånd af öfverste Norlander*). I detta sammanhang bör ej förglömmas det arbete som Norlander oegennyttigt nedlagt på vår gymnastiks utbredande i Frankrike, dels genom att intressera och undervisa framstående fransmän vid deras studiebesök i Sverige och dels genom sitt arbete: „La gymnastique suedoise“. Kumliens bok inleddes med förord af prof. dr. Hugues Le Roux och den berömde kirurgen dr. Paul Michaux, två bland vår gymnastik bästa vänner i Frankrike. Dr. Hugues Le Roux besökte på uppdrag af sin regering Stockholm 1893 och afgaf efter återkomsten till sitt land en entusiastisk rapport öfver den Lingska gymnastiken.

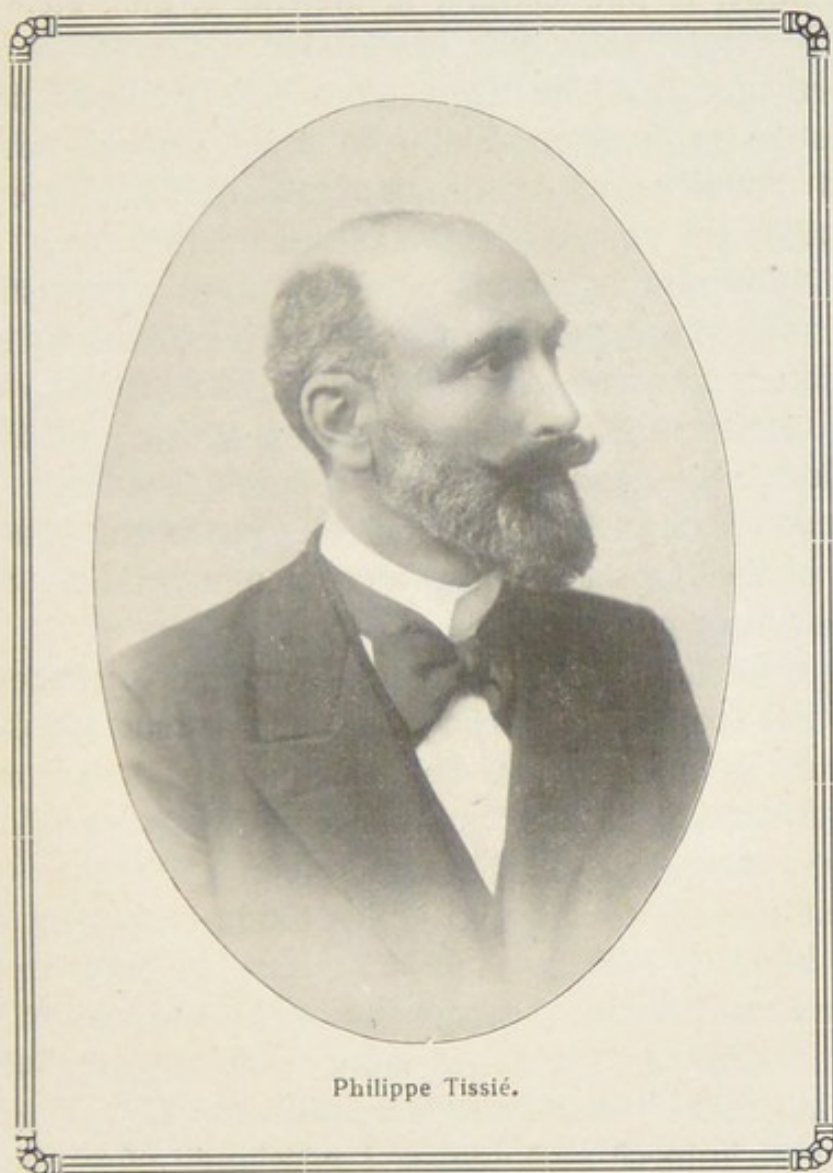
I början af 1890-talet besöktes G. C. I. åter af en fransk läkare dr. Philippe Tissié från Pau-Bordeaux, som f. n. är den mest verksamme förkämpan för en rationell uppfostran och vår gymnastiks förnämste vän och försvarare i Frankrike. Han har nu i 25 år energiskt kämpat för den fysiska uppfostrans höjande och har i tal och skrift energiskt arbetat på den svenska gymnastikens införande vid franska läroverken och är den ende fransman som upprepade gånger under längre tid studerat i Sverige. Dr. Tissié är president i „Ligue française de l'éducation physique“ som grundades 1888.

I denna egenskap har han vid den i Paris sistlidne mars månad hållna internationella kongressen för fysisk uppfostran räddat vår gymnastik i Frankrike. Har här hämpat ärofullt såväl mot Demeny som och mot marinlöjtnanten Héberts „Méthode Naturelle“. I sin berättelse öfver nämnda kongress säger T.: „Donc, sur ce point, succès complet, la suédoise a triomphé au Congrès, elle trionmpha avant peu dans

*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

toute la France. C'est encore du Nord que nous vient la lumière et non de Lorient

Nous n'avons pas compris en France la suprême leçon de choses biologique et sociale qui nous a été donnée par les Suédois.

Notre rééducation est à faire. Notre œil ne voit et n'apprécie encore que les rondes bosses des muscles thoraciques; il ne voit que la caserne et le combat, soucre de mort; il ne voit pas le foyer avec le berceau, source de vie.

Une Direction responsable doit assurer cette rééducation par une organisme d'État émanant de la Nation, et non de l'initiative privée, servant le plus souvent des intérêts privés. La création d'un Institut national de l'Éducation physique

s'impose. Il devra comprendre deux Écoles normales supérieures: une pour les hommes avec la gymnastique de formation et la gymnastique d'application, sportive, militaire et médicale; une pour les femmes avec la gymnastique de formation, la gymnastique d'application sportive, médico-pédagogique, la puériculture, la diététique, etc., etc.

L'École de Joinville, transformée, peut d'ores et déjà entrer en fonction. Une École Normale supérieure doit être créée pour la femme. Enfin un enseignement strictement médical d'hygiène et de clinique physique doit être donné dans toutes les Facultés de Médecine de France“.

År 1902 erhöill franska armén ett nytt gymnastikreglemente, som af krigsministern godkändes och anbefalldes til efterföljd. Reglementet var i hufvudsak utarbetat af „vår gymnastiks trogne vän“, dr. Demeny, som sedan blef professor i fysiologi vid gymnastikskolan i Joinville-le-Pont. Hvad reglementet i öfrigt beträffar, hade det visserligen rönt djupa intryck af de Lingska sanningarna, men var i stort sedt ett eklektiskt konglomerat.

På en mängd kongresser, för hvars redogörande vi här måste afstå, har sedan den fysiska uppfostran och de olika metoderna diskutertats; de olika meningarna hafva med en viss skärpa och hätskhet brutits mot hvarandra; dock har städse det svenska systemet legat öfver.

Den svenska gymnastikens införande i Belgien och de därvid uppnådda resultaten i förening med Lefebures storartade arbete och publikationer på franska språket äfvensom Tissies beundransvärda arbete hafva utöfvat ett mäktigt inflytande på förhållandena i den franska republiken. Det Demeny'ska reglementet kom så småningom i misskredit på grund af de mindre tillfredställande resultat, som därmed vunnos, och regeringen sände 1904 en ny representant, colonel Coste, för att i Stockholm studera den svenska gymnastiken; Coste vistades äfven en tid hos Lefebure i Bryssel för att lära känna den belgiska gymnastikskolans organisation. Efter hemkomsten slopade C. den gamla kompositionsgymnastiken och införde de svenska principerna vid gymnastikskolan i Joinville-le-Pont. Demenys protester häremot kostade honom förlusten af hans professorsbefattning vid skolan.

Ett nytt gymnastikreglemente för armén utarbetades och stadfästes 1910. Detta nya reglemente är otvifvelaktigt den svenska gymnastikens största framgång i Frankrike äfven om ännu mycket fattas i dess fullständiga införande i landet.

Den svenska gymnastiken är införd vid staden Paris skolor, hvars generalinspektör är commandant de Lacoste, som äfven studerat i Sverige; likaledes bedrifves densamma vid flera skolor i landet.

Den naturliga följd af Demenys nederlag var att han från att hafva varit vår gymnastiks „trognaste vän“ nu är blifven dess hätskaste fiende. I tal och skrift har han också sökt nedsvärta det Lingska systemet på det mest hänsynslösa sätt. Hans uppträdande på olika kongresser i Bryssel och i Paris o. s. v. vittna föga om fransmannens fina „savoir vivre“. Särskildt har han nu satt som sin lifsuppgift att söka genomdrifva det s. k. Hebertska systemet, som ligger till grund för franska flottans reglemente.

„Ett system för uppfostran kan vara logiskt och fullkomnadt, i hvad som rör det abstrakta och gifva intryck af en grundfast byggnad, då det i själva verket saknar naturlig bas och icke hvilar på något verkligt. Detta är fallet med det svenska systemet, hvilket framträder såsom någonting fullständigt och afslutadt med en utvärtes fullkomlighet och en skenbar enkelhet, som eger sitt ursprung från abstrakta spekulationer, säger Demeny år 1911.

I sin bok „L'éducation en Suède“ 1891 anbefaller han sina landsmän att från svenskarna låna deras pedagogiska och estetiska gymnastik, i det han säger: „Sverige visar oss hvad som kan åstadkommas med ett genomfördt system, uppriktadt på positiva grunder, och användt sedan mer än ett halft århundrade. Man måste efterlikna detta exempel; erfarenheten är gjord, den skall lyckas lika bra hos oss. Ling sade: „Det skall komma en tid, då framstående män skola sysselsätta sig med den fysiska uppfostran, och den tiden är nära förestående“. Och han tillade: „Då Frankrike kommer att sysselsätta sig med gymnastik, skall där af frambringas något betydelsefullt“. Reflexionerna göra sig själfva!

Trots det „betydelsefulla“, som dr. Demeny möjligen tror sig skola frambringa, vinner vår gymnastik allt mer och

mer terräng i Frankrike. De gymnastiktrupper, som vid kongressen i Paris 1913 framförde den Lingska gymnastiken, blefvo också mottagna med en entusiasm och beundran, som kommit få andra system till del i den sköna världsstaden vid Seinen.

Öfver de föregående svenska gymnastikuppvisningarna vid världsutställningarna i Paris 1889 och 1900 säger Tissié i jämförelse med den sista: „Or les deux premieres demonstrations de 1889 et de 1900 passèrent inaperçues. La presse n'en parla nullement“.

Den svenska sjukgymnastiken har en stor utbredning i Frankrike; för närvarande arbeta följande gymn. direktörer i landet. I Amiens: Anna Lawesson; i Angers: Helmi Dahlberg; i Biarritz: Lydie Bergroth, dr. Axel Björkegren; i Bourbonnes-les-Bains: Hilma Frisell; i Calais: dr. Pontus Erikson; i Cannes: Dagmar Bergenström, Ernst Bergenström, Hildeborg Mauritzon; i Grenoble: Pauline Lindberg, Dagmar Callerström; i Lille: Ernst Herbert; i Lyon: Valborg Arvedson, Hanna Eggertz, Tyra Gents, Erland Grauers; i Marseille: fru Follin, Stina Harder, Maria Nilsson; i Mentone: Therese Aspegren, Ester Backman; i Nancy: Sigrid von Nolting; i Nantes: Senta Centervall; i Nizza: Carl Brandt, Siri Falk, Anna Sieurin; i Nogent sur Marne: Nils Widforss; i Paris: Märta Aplanus, Karin Bay, Hjalmar Berg, Elin Brink, Anna Carlström, dr. de Frummerie, Elna Heikel, dr. Theodor Hofman-Bang, Rachel Kritschewsky, David Liedholm, Märta Lindmark, Frithiof Molander, Ingeborg Murelius, Stina Nicander, Gösta Olson, Sigrid Petersson, Anna Rudbeck, E. Sjöberg, Rolf Schenström, Elsa Steffen, Hildur Ågren; i Poitiers: Sigrid Stridsberg; i Reims: Elin Welander; i St. Jean de Bug: Stanny Holmberg; i Toulouse: Anna Granlund; i St. Yricix: Skullfrid Berger; i Hendaye: Ingrid Enquist.

Grekland.

Den svenska gymnastikens förnämsta framgångar på klassisk mark äro närmast förbundna med professor Jean Chryssa fis namn. Efter att åren 1900—1901 hafva genomgått G. C. I. grep C. rastlöst verket an med gymnastikens

reformerande i sitt fädernesland. I egenskap af professor vid folkskolelärareseminariet i Athén fick han också rikligt tillfälle att genom sina elever inverka på det grekiska folkets fysiska uppfostran. Detta inflytande växte i ännu högre grad sedan han 1902 blifvit gymnastiklärare vid normalgymnastikskolan för lärarinnor.

År 1907 inlämnade prins Georg af Grekland till regeringen en fullständig organisationsplan för skolgymnastiken i Grekland; denna plan var uppbyggd på de Lingska principerna och anbefallde vår gymnastiks införande vid samtliga skolor i landet. Prins Georg är en stor vän af gymnastik och idrott, hvilket för öfrigt tydligt framgår af ofvannämnda plan, som tyder på ett ingående studium. Det torde vara sällsynt att en utländsk furste uppträdte så energiskt och på samma gång så sakkunnigt till förmån för vår gymnastik. Sin rapport slutade han med följande ord: „Denna organisationsplan tro vi vara i full öfverensstämmelse både med den rationella gymnastiken och våra nationella traditioners fordringar. Dess tillämpning öfver hela landet bör i högsta möjliga grad påskyndas, därest vi inom kort vilja se hos våra ungdomar de utomordentliga resultat, som vi under olympiska spelen hafva beundrat hos de gymnaster, hvilka komma från Norden. Det rationella och ändamålsenliga arbetet skall helt säkert tillförsäkra vår nyfödda gymnastik och agonistik framgång. „Stadion skall kunna lefva upp på nytt endast genom en god gymnastik“ är en gammal och sann aforism.“

Jean Chryssafis tillhör den lilla skara af utländningar, som vid sitt besök i Sverige verkligt och allvarligt utan författade meningar studerat vår gymnastikmetod och våra skolförhållanden. Han blef ej blott intagen af en stor beundran för den svenska gymnastiken, som han omplantade i sitt klassiska hemland, utan äfven för allt svenskt — folk, seder och bruk.

Som bevis härpå må anföras följande ur ett föredrag, som Chryssafis höll å vetenskapsakademiens sal vid sitt andra besök i Sverige 1905: „Det är från detta institut, (Centralinstitutet) som den gymnastiska vetenskapen utstrålar till den moderna bildningen, detta institut är den källa,

hvarifrån främlingen hemför sitt gymnastiska vetande, och det är först där jag själf lärt mig uppfatta våra stora filosofers mening om fysisk uppfostran Endast Ling har lyckats att sätta i verket allt det, som den hellenska tanken har lämnat oss i arf, och han gjorde detta så snillrikt, så samvetsgrant och med så stor kompetens, att det svenska gymnastiksystemet, hans eget verk, står oupphunnet“.

År 1909 utgaf prof. Chryssafis sin stora (432 sidor) gymnastiska handbok på grekiska språket; denna är försedd med gymnastiska figurer ur prof. Törngrens lärobok och kallas „Gymnastiken efter det svenska systemet“. Boken har i största grad bidragit att sprida kännedomen om vår gymnastik i Grekland, hvars regering också officiellt infört densamma i alla landets skolor.

År 1910 utnämndes C. till inspektör för skolgymnastiken i Grekland.

Förutom C. har ännu ett par greker studerat vid G. C. I. nämligen gymnastikläraren Karvelas och med. doktor M. Chryssafis, en broder till ofvannämde.

Holland.

Den förste, som öfverförde kännedomen om den svenska gymnastiken till Holland var Eduard Bullerdick, som varit extra elev vid G. C. I. Han arbetade med stor framgång som sjukgymnast i Rotterdam; äfven friskgymnastiken hade i honom en god förkämpe. År 1863 utgaf han sin rapport „Eerste verslag omtrent de inrigtning voor geneeskundige gymnastik te Rotterdam. Voorafgegaan door eene korte beschouwing, voornamelijk over de geneeskundige en paedagogiske gymnastik“.

Emellertid hade det tyska Turnen redan tidigt tagit fast fot i landet och blifvit fullständigt infördt i skolorna, där det ännu innehar hufvudplatsen, ehuru väl kraftiga försök gjorts och ännu göres att införa den svenska gymnastiken.

Åtskilliga holländare och holländskor ha besökt Sverige för att vid G. C. I. studera den svenska metoden; så vistades herrar Yske, Graafland och van Aken m. fl. några veckor i Stockholm, men deras kännedom om metoden var

endast ytlig och till föga fromma för den svenska gymnastikens riktiga bedrifvande i Holland. Gymnastikdirektör Yske från Amsterdam synes hafva haft verkligt intresse för saken och flitigt arbetat för vår gymnastiks införande, men hans motståndare hafva hittills varit honom öfvermäktiga. En bland den Lingska metodens värsta men måhända skickligaste motståndare har ofvannämnda van Aken — belgaren Cupérus meningsfrände — städse varit.

Vid flera större flickskolor och samskolor i Amsterdam, Haag, Rotterdam och Bloemendaal nära Haarlem är den svenska friskgymnastiken sedan ett tiotal år tillbaka införd. Flera holländskor hafva aflagt sin gymnastikdirektörsexamen vid G. C. I. i Stockholm sedan „Turnarna“ förmått myndigheterna att förbjuda svenskorna, som ej aflagt holländsk gymnastikexamen, att fortsätta undervisningen i skolorna.

Synnerligen verksamma för den svenska gymnastikens framgång i Holland hafva Fröknarna Goemans (holländska) Alsing, Linncranzen, Löfving och Maria Kärrberg varit.

Den svenska sjukgymnastiken synes trifvas väl i Metzgers hemland, trots den stora skara af hans lärjungar, som praktisera i detta land.

För närvarande arbeta följande gymn. dir. i Holland: i Amsterdam: Anna Alsing, Maria Kelly, Ruth Sjöquist, Cecilie Swartwout de Hoog, Ingeborg Tenger; i Haag: Françoise de Graag, Helena Gerlings, Frida Linncranzen, Antonia van Mansfelt, Karin Nordsjö; i Haarlem: Maria Lijbering-Bosman, Cajsa Rancken; i Leiden: Greta Peterson; i Rotterdam: Signe Graan, Wilhelmina Panner, Dora Steffelhaar.

Italien.

I början på 1890-talet gjorde sig en viss renaissance gällande på den fysiska uppfostrans område äfven i Italien. Den gymnastiska frågan blef så att säga ånyo aktuell sedan man mer och mer tröttnat på det tyska Turnen. Särskildt förtjänar påpekas den kände fysiologen Angelo Mosso's uppträdande. I sitt bekanta arbete öfver ungdomens fysiska uppfostran fordrar M. „att Turnen omskapas så att den baseras på vetenskapliga grunder och därigenom blir naturenligare

och verksammare för kroppens utveckling.“ Han uppfordrar staten att lägga lika mycken vikt vid den fysiska som den andliga utvecklingen hos sin ungdom. Mosso uttalar sig mycket fördelaktigt om den svenska gymnastiken, hvars enkla och naturliga rörelser särskildt tilltala honom äfvensom dess starkt markerade sammanhang med fysiologi och hygien.

Ännu har emellertid den svenska gymnastiken vunnit föga terräng i Italien; med undantag af ett par gosskolor i Neapel, där vår ped. gymnastik infördes af löjtnant Herman Svedelius och en af de största flickskolorna i Rom. „Istituto internationale Grondon, där den svenska gymnastiken ledes af en kvinnlig gymnast, har den rena Lingska friskgymnastiken ej funnit — oss veterligen — någon utbredning i detta land.

Flera italienska läkare hafva besökt de gymnastiska instituten i Stockholm och bland dem vilja vi särskildt nämna dr. Guiseppe Garino (1890) och Centralinstitutets för fysikalisk terapi i Rom chef, prof. Carlo Colombo (1895).

Förutom flera Zanderinstitut finnas sjukgymnastiska institut i Italiens största städer. Synnerligen verksam för den svenska sjukgymnastiken har gymnastikdirektören Amanda Bianchi Winquist varit sedan 1894. Efter att hafva startat institut i Florens och Palermo arbetar Fru B. W. f. n. under vintern i Rom och under sommaren i Salsomaggiore.

I Italien praktisera dessutom följande gymn. direktörer: i Florens: Naima Löfroth; i Rom: Anni Haage, Julius Lindquist.

I Monaco (Monte Carlo) är dir. Sigurd Askergren verksam sedan 1894.

Norge.

„Som ung Liötnant i „Norske gevorbne Jaegerkorps“ deltog jeg med det i Aar 1819, af norske og svenske Tropper kombinerede Lejr aa Ljungby eller Bonarps hed. Gymnasten Hr. Ling var ogsaa der, maaske paa naadig Befaling, for at practicere sin Metode paa Trop. Ifølge Generalordre stilledes af Jaegerbrigadens forskjellige Afdelninger Mandskab til hans Disposition. Fra vort Korps opgave vi naturligviis de Mandskaber, vi antog mest skikkede

för Oiemedet (de blefve ogsaa af Hr Ling siden erklærede för de „vigaste“, han havde havt med att gjøre). De vare fra forskjellige Trakter, og bestemt erindres at nogle vare fra Saaler og Odalen, och deres Alder imellem 22 og 26 Aar“, så berättar den norske majoren Munch Petersen Tidskr. i Gymn. Bd. I. sid. 157.

Majoren Petersen var vår gymnastiks banbrytare i Norge och en nitisk kämpe därför; han hade studerat gymnastik hos Ling i Stockholm och utöfvade äfven på sin tid sjukgymnastik i sitt hemland. Sedan P. H. Ling 1836 utgifvit sitt gymnastikreglemente öfversattes det redan samma år på norska af P. och användes i armén och flottan. Senare blef svensk gymnastik obligatorisk i skolor. P. ordnade den första gymnastikundervisningen vid den norska arméns rekrytskola.

I slutet af 1850-talet leddes undervisningen vid den norska instruktionsskolan af den svenska baronen Th. v. Vegesack*) Han förstod att här väcka ett lefvande intresse för den Lingska gymnastiken och erhöll i uppdrag att utbilda gymnastiklärare. Detta hans arbete var grunden till den „Norske Centralskole“ i Kristiania, som upprättades år 1870 en ett- och en tvåårig kurs för män.

Åren 1863—64 hade tvänne norska officerare, Ivar Björnstad och Olav Petersen genomgått G. C. I. Öfver deras arbete i Stockholm skrifver professor Törngren i Tidskr. i Gym. Bd. 7. sid. 80: „Bland norrmän som genomgått kurs vid Gymnastiska Centralinstitutet intaga Ivar Björnstad och Olav Petersen högsädet. Både före och efter dem hafva åtskilliga norska gymnaster gästade vår gymn. högskola, men de både nämnda hafva lämnat det starkaste och varaktigaste minnet efter sig, likaså hafva de i Norge varit de mest betydelsefulla på området för den gymnastiska verksamheten“.

Efter hemkomsten blef Björnstad gymnastiklärare vid krigsskolan och ledare af den ofvannämnda instruktionskolan. År 1870 omorganiserades denna skola, som blott meddelade praktisk undervisning, till den nuvarande gymnastiska centralskolan i Kristiania. Detta skedde hufvud-

*) Se „Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

sakligen på B.s förslag och han fortsatte därefter såsom chef för denna anstalt att utveckla densamma. Dess uppgift är att utbilda instruktörer och lärare både för armén och skolväsendet.

Ivar Björnstad 1863.
(1841—1883).

Åt Björnstad uppdrogs att inspektera de gymnastiska öfningarna i Norge såväl vid folkskolorna som vid andra offentliga läroverk, hvilka hade gymnastik på sin arbetsplan. Emellertid märktes därunder bristen på en lämplig lärobok i gymnastik. B. erhöll på grund häraf i uppdrag att utarbета en dylik och 1877 utkom densamma under titel „Haandbog for seminarier og skoler“; boken tillägnades prof. Hj. Ling. Följande år utgaf B. „Gymnastik-Tabeller for den Norske

almueskole“. Genom dessa arbeten och sin verksamhet såsom lärare och styresman för „Centralskolen“ har han ordnat hela den gymnastiska undervisningen i sitt fädernesland. I egenskap af inspektör blef han vidare i tillfälle att öfvervaka verkningarna af detta för gymnastikens allmänna tillämpning grundligt förberedande arbete.

Björnstad efterträddes af Olav Petersen, som i hög grad befordrade centralskolans utveckling; han inrättade vid densamma ett gymn. bibliotek m. m. P. ägde en utmärkt förmåga att utbilda lärare och utveckla deras individualitet och att lämpa den svenska gymnastiken för det norska folklynnets. Som gymnastikinspektör arbetade han för utbildandet af gymnastiklärarinnor; detta skedde först genom praktiska kurser på 4 månader. Dessa kurser ökades sedermera till 8 månader med undervisning äfven i teoretiska ämnen. Petersen deltog också i arbetet på centralskolans utvidgning genom undervisning äfven i sjukgymnastik, hvilket dock ej lyckades. Han har utgifvit en hel del värdefulla gymnastiska arbeten: Gymnastikens bevegelselaere, chematisk fremstillet med henvisningar til Hj. Lings rörelselära af 1866 og 1880; Instruktion; En kort veiledning i fegtning; Sprangchema; Gymnastiktabeller for frie foreninger m. m.

Centralskolan och skolgymnastiken gjorde stora framsteg under hans ledning och såväl hans efterträdare, öfverste Wettre som skolans nuvarande föreståndare, major L. Bentzen, hafva troget och intressefullt gått i hans fotspår.

Vid den gymnastiska centralskolan i Kristiania, som är kombinerad militär och civil, utbildas f. n. lärare i pedagogisk gymnastik och vapenföring samt lärarinnor i ped. gymnastik. Lärokursen är tvåårig och nya elever antages blott hvar annat år; arbetsåret sträcker sig från okt till 31 mars; senaste kursen påbörjades 1911. Lärarinnekursen omfattar 8—9 månaders undervisning med början den 1 okt. — hvar fjärde år — senaste kursen började 1909. I lärarekursen antagas som fasta elever 10 till 12 officerare och 6 civila lärare samt som „admitterte“ elever ett obestämdt antal intill 20. Under vistelsen vid skolan erhålla officerarna vanligt kommenderings-tillägg (2 kr. pr. dag), de civila 80 kr. i månaden och de kvinnliga eleverna 60 kr. i månaden; dessutom har beviljats

resehjälp åt de civila eleverna. Undervisningen, som meddelas 5 timmar dagligen, omfattar: gymnastik, lek, idrott, simning, fäktning, skjutning samt rörelselära, anatomi och fysiologi med sundhetslära. De kvinnliga eleverna deltaga ej i fäktning och skjutning.

Olav Petersen (1841—1909).

Vid den gymnastiska centralskolan har sedan dess inrättande år 1870 utbildats 261 officerare, 270 civila lärare och 63 lärarinnor.

Dessutom anordnas i Norge 4-månaders kurser för utbildning af gymnastiklärare- och lärarinnor för „middel- og folkeskolen“. Dessa kurser äga rum då behofvet det påkallar och räcka från 15 aug. till 15 dec. Som fasta elever antagas 45 civila lärare, 40 lärarinnor och 12 underofficerare, som „admitterte“ elever 5 civila lärare och 10 lärarinnor. De civila lärarna och äfvenså lärarinnorna erhålla under kursen 50 kr. i månaden samt resehjälp; underofficerarna bekomma 30—45 kr. i månaden. — Undervisning meddelas 5—6 timmar dagligen i gymnastik, lek, idrott, simning, skjutning, rörelselära, sundhetslära samt i den första hjälpen vid olycksfall. Dylåka kurser hafva hållits för manliga elever åren 1894, 96, 97, 1900, 02, 04 och 1912, för kvinnliga elever åren

1895, 98, 1901 och 1903. Under dessa år har utbildats 319 lärare, 210 lärarinnor, 68 underofficerare och 11 idrottsmän i gymnastik. Speciella repetitionskurser har vid behof anordnas för „byskolelaerere og laererinder og for landskolelaerere“ i olika delar af landet. Åren 1909, 1910 och 1911

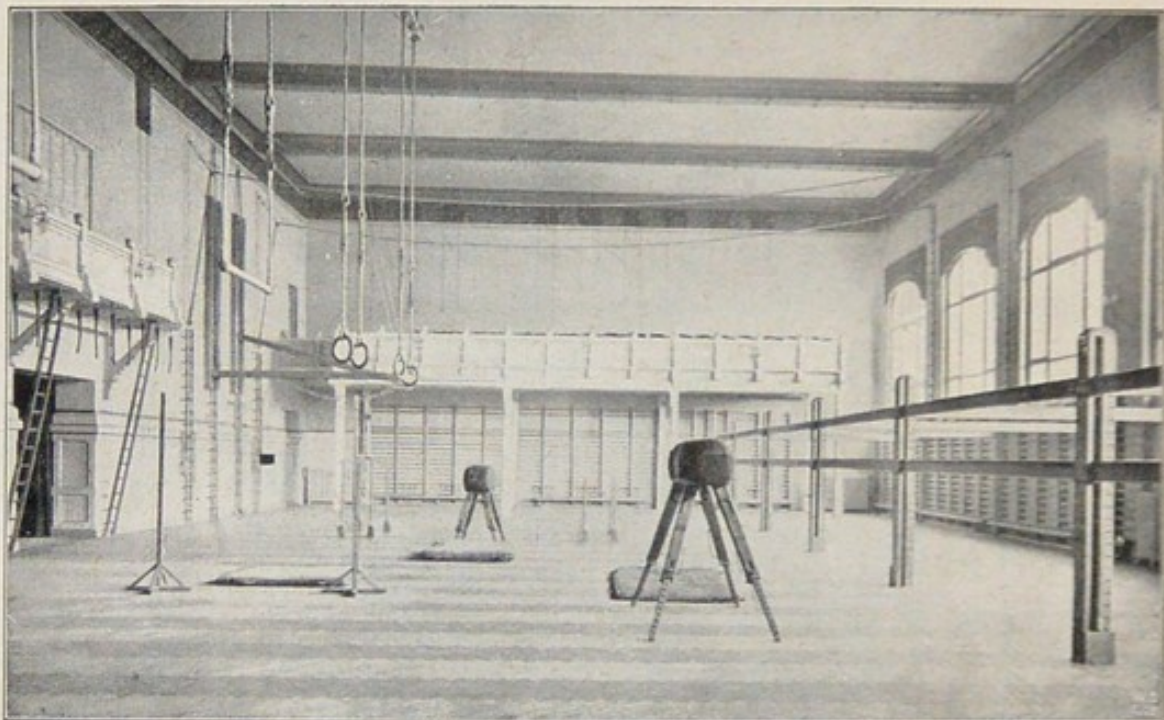

Louis Bentzen.

ha sådana kurser hållits för 260 lärare och 120 lärarinnor.

Bland dem, som varit särskildt verkamma och intressfullt arbetat för spridande af kvinnogymnastiken i Norge märkes gymn. dir. Elisabeth Lampe, som under flera decennier varit lärarinna vid offentliga kursen för utbildande af lärarinnor samt vid kvinnliga seminariet i Kristiania. Fröken L. har utgifvit „Gymnastiktabeller för Folke-, Middel-, Laererskoler og Kursers Kvindelige Elever“, som vittna om en lång erfarenhet och gedigen kunskap i facket.

I Norge finnes f. n. cirka 140 frivilliga gymnastikföreningar, men de flesta öfva gymnastiken efter „et blandet system“. De fristående rörelserna utföras i allmänhet efter det svenska systemet, under det att redskapsgymnastiken är tagen ur det tyska „Turnen“.

Föreningsgymnastiksal i Kristiania.

Hvad sjukgymnastiken beträffar så utöfvades den under följd af år af från G. C. I. utexaminerade gymnastikdirektörer, men snart uppstod inom landet korta spekulationskurser med tarflig och otillräcklig utbildning, som hämmade gymnastikens sunda utveckling. År 1897 anordnade läkare vid Kristiania ortopediska institut kurser i sjukgymnastik; några år senare upptogs äfven ped. gymnastik i dessa kurser, densamma ställdes under statens inspektion under det att sjukgymnastiken och massagen ännu stå okontrollerade. Kursen räcker knappt ett år och är efter nutidens fordringar otillräcklig.

På initiativ af gymn. dir. Lucy Lyche bildades 1895 i Kristiania „Gymnasternes förening“ som består af af några läkare samt kvinnliga och manliga gymnaster. Föreningen har till ändamål att sprida kännedom om rationel gymnastik och har till befordrande af detta mål anordnat föredrag,

diskussioner och demonstrationer samt arbetat för norska gymnasters legitimation.

Förutom ofvannämde gymnaster arbeta följande gymn. dir. i Kristiania: Elisa Platou och Cathinka Worsöe; i Bergen: Ragna Angell, Aagot Kuhnle och Fanny Schnelle.

Ryssland.

I Ryssland kan gymnastiken egentligen sägas haft sin början med svensken Moritz Pauli's uppträdande därstädes i början af 1830-talet (1831). Hvar Pauli inhemtat sitt gymnastiska vetande är oss obekant, man antager att han var en af Lings första lärjungar. Det var hufvudsakligen friskgymnastik han sysslade med och detta med god framgång. Han lyckades att väcka intresse för gymnastiken och fick också i uppdrag att införa densamma vid kadettskolorna i Petersburg och Moskva. Sedermera inrättade P. på förstnämnda plats ett privatinstitut för frisk- och sjukgymnastik, hvilket flitigt besöktes af såväl barn som vuxna personer tillhörande de förnämsta klasserna. Hans verksamhet var emellertid endast af kort varaktighet, ty han dog 1839.

Den svenska gymnastiken erhöll en ifrig förkämpe i Ryssland i Karl Fredrik de Ron, som fått sin utbildning af P. H. Ling och han var också en bland L.s bästa och mest entusiasmerade lärjungar. År 1846 inrättade han vid en af Petersburgs förnämsta gator ett institut för frisk- och sjukgymnastik. Tillämpningen af sjukgymnastiken var dock ännu i sin linda, enär såsom assistenter användes personer med föga praktisk skicklighet och utan tillräckliga teoretiska kunskaper i sjukgymnastik. Emellertid rönt de Ron framgång i sin gymnastiska verksamhet; år 1849 lyckades han att få en rymlig gymnastiklokal (60 alnar i längd) med passande läge. Den unge hertigen af Leuchtenberg begagnade hans gymnastik, en lycklig omständighet i så fall, att härigenom kom dennes moder att befordra gymnastikens framgång. Genom hennes medverkan fick de Ron under fem år ett årligt statsanslag af 10,000 rubel silfver med åliggande att utan särskild ersättning årligen behandla 60 patienter med sjukgymnastik; också skulle 30 ynglingar under dessa fem år utbildas till gymnaster.

Allmänna meningen blef gynsamst stämd för gymnastiken. I de storfurstliga slotten och hos de förmögnare familjerna uppsattes gymnastiska redskap; den pedagogiska gymnastiken infördes i de flesta civila och militära läroanstalter i Petersburg och några andra städer inom ryska riket. Under denna gynsamma stämning skulle gymnastiken kunnat vinna ej blott utbredning utan äfven stadgadt förtroende, såvida insiktsfulla och praktiskt dugliga lärare öfverallt funnits.

Tvänne kunniga gymnaster från Stockholm A. C. Berglind och W. Wahlfelt, voro visserligen verksamma för gymnastiken, men dessutom funnos personer, hvilka utan insikt om gymnastikens verkliga betydelse, sökte göra den till en uteslutande förvärfskälla. Härigenom ställdes den på många ställen i en tvetydig dager, som bidrog att minska det väckta förtroendet.

De Rons plan var att efter de 5 årens förlopp få inrättadt ett större gymnastiskt institut på statens bekostnad och stämningen var ej ogynsam härför. De kejserliga barnen begagnade de Rons gymnastik och den kejserliga familjens medlemmar intresserade sig för densamma. I synnerhet var storfursten Konstantin vunnen för de Rons förslag till upprättande af ett gymn. centralinstitut i St. Petersburg. För att få gymnastiken allmänt införd vid flottan utverkade storfursten Konstantin att år 1856 ett större antal officerare och matroser kommenderades att genomgå en tvåårig kurs i gymnastik. Till öfverlärare för denna kurs sattes de Ron. Han utarbetade en plan ett för gymn. centralinstitut i Petersburg med filialafdelningar i åtskilliga andra städer, uti hvilka gymnastiken skulle teoretiskt och praktiskt studeras och lärare bildas för ledningen af gymnastiken inom hela riket. „I hvarje läroverk, ej mindre de civila än de militära, infördes gymnastik och vapenöfningar. I den mån eleverna vinna tillbörlig öfning, biträda de som instruktörer vid gymnastik- och vapenöfningarna, hvarigenom ett stort antal instruktörer kunna användas vid dessa kroppsöfningar. Inom de högre läroverken öfvas, jemte gymnastik och fäktning, exercis och manöver, så att i händelse af krig underbefäl kunna vara att tillgå“.

Oaktadt de Rons energiska bemödanden kunde dock förslaget ej genomdrivas, emedan det berodde af ett statsan-

slag, som regeringen ej ansåg sig kunna bevilja. Utom stora summor för uppbyggandet af behöfliga gymnastiklokaler fordrade förslaget 100,000 rubel silfver i årligt underhåll. Planen framlades vid en ogynsam tidpunkt enär Krimkriget gjort ekonomiska besparingar nödvändiga. Någon minskning i afseende på institutets omfång och de därmed förenade kostnaderna ansåg de Ron ej borde göras, hvarför han måste afstå från realiserandet af sin idé. Han återvände till Sverige 1858 efter 25 års oafbruten verksamhet för gymnastikens framgång i Ryssland.

Utsikten för upprättandet af ett gymnastiskt institut på statens bekostnad hade mörknat, men flera personer omfattade gymnastiken med stort intresse. Grefve Rüdinger, bekant från Krimkriget, införde gymnastik vid gardeskåren för hvilken han var chef och ledningen häraf uppdrogs åt kapten Wahlfelt. Vid sjökadettkåren hade på storfursten Konstantins befallning gymnastik blifvit införd och vid sjukhuset för nämnda kår inrättades sal för sjukgymnastik för kadetter, hvilka ledos af allmän svaghet, bråck och mindre deformiteter i ryggen eller extremiteterna. Ledningen och ordnandet häraf uppdrogs åt dr. Berglind. Den senare införde den gymnastiska behandlingen vid statens stora dårhus och vid medicinska akademiens hospital. Genom sina goda teoretiska kunskaper och sin praktiska duglighet utöfvade han ett stort inflytande på gymnastiken i Ryssland.

Gymnastiken hade nu vunnit erkännande och utbredning, men hotades af faran att få en falsk riktning genom brist på kunniga lärare. På grund häraf upptog doktor Berglind åter frågan om inrättandet af ett gymnastiskt centralinstitut; hans förslag blef emellertid förkastadt. Ehuru sålunda hinder ständigt uppstodo, lämnade han ej målet ur sikte. Han beslöt nu att själf grunda en gymnastisk anstalt och som grundkapital öfverlämna den åt ett sällskap, som skulle bestå af medlemmar, hvilka blott betalade en årlig afgift för begagnandet af gymnastiken. Efter åtskilliga svårigheter lyckades hans plan och 1869 erhöi han officiell tillåtelse att bilda sällskapet, hvars stadgar på kejsarens befallning sanktionerades af inrikesministern. B. arbetade oförtrutet under egna ekonomiska uppoffringar och saken gick framåt.

Understöd från undervisningsministeriet möjliggjorde att år 1870 undervisningskurser för blifvande lärare vid gym-

Frans Lindström (1834—1903).

nasierna kunde inrättas. På samma gång erhöll sällskapet af universitetet lokal samt af staten ett anslag på 8000 rubel för den gymnastiska anstaltens inredning. Sin egen anstalt sålde B.

till ofvannämnda sällskap, men fortfor att energiskt verka för saken till 1872. Institutet hade en god framgång, men på samma gång blef B. arbetsbördan allt för tung. Han nödgades nu anställa assistenter och därigenom förlorade han sitt enväldiga inflytande; bland dessa märkas herrar Dahlgren, Witte, Lindqvist och löjtnanten Sjöström.

Emellertid råkade B. inom kort i tvistigheter med sällskapets direktion och efter årslånga strider lämnade han föreståndarebefattningen. Otack blef hans lön och han återvände till Sverige. Af kejsaren erhöll han dock städse erkännanden i form af ordensdekorationer, professorstitel och en ukas utnämnde honom äfven t. o. m. till „kejserlig hofgymnast“.

Gymnastiska sällskapet utsåg till B. s efterträdare löjtnanten Ahlgren, som åren 1873—74 genomgått G. C. I.

Med de Rons och Berglinds ytterst förtjänstfulla arbete afslutas den svenska gymnastikens första skede i större stil i Ryssland. Emellertid har vår gymnastik städse haft representanter i det stora zarriket och man får ingalunda tro generalen de Boutowsky, då han i sitt arbete 1898 säger: „Nu känner man ej alls till svensk gymnastik hos oss“.

Bland mera bemärkta svenska gymnaster som arbetat i Ryssland var Frans Lindström. Han föddes i Petersburg och aflade sin officersexamen i Sverige samt genomgick G. C. I. 1859—60. L. flyttade till Moskva och började där år 1872 gymnastisk praktik tillsammans med en rysk läkare, dr. Hagman. De första åren sträckte sig arbetet äfven till den pedagogiska gymnastiken, men denna utträngdes tyvärr äfven här snart af sjukgymnastiken. Som emellertid H. s och L. s. praktik inom kort betydligt utvidgades, startade L. eget institut — det sedermera så bekanta „central-institutet i Moskva“ — och antog till medarbetare majoren P. Tersmeden.

Genom sina personliga egenskaper, sin energi och sina goda kunskaper lyckades L. öfvervinna alla de svårigheter, som städse åtfölja nya företag. Inom jämförelsevis kort tid förvärfvade han sig odeladt erkännande och förtroende och hans institut vann stor anslutning såväl från läkarnes som allmänhetens sida. L. arbetade också med stor framgång i Moskva till sin död 1903.

Liksom i andra länder började intresset för den fysiska uppfostran åter vakna till lif i Ryssland vid slutet af 1880- och början af 1890-talet. Man var ej längre tillfredställd med det rådande „systemet“ som under årens lopp bildats under inflytande af olika riktningar — en hopblandning af tysk, fransk och all möjlig slags gymnastik. Den ryske läkaren dr. Bursian besökte upprepade gånger under åren 1888—89 Stockholm för att lära känna vår pedagogiska gymnastik. Dr. B. utöfvar den hygieniska tillsynen öfver en mängd skolor, som stå under kejsarinnans protektion; han gjorde sin studieresa med understöd af allmänna medel. B. tyckes vara en afgjord vän af vår metod, „som han fann bättre än någon annan“.

Den ryske generalen A. de Boutowsky, inspektör för den gymnastiska undervisningen vid de ryska kadettskolorna, besökte centralinstitutet år 1892. Resultatet af hans resa var ofvannämnda arbete under titel „Den svenska pedagogiska gymnastiken“.

Bland de förnämsta arbetarna för den rena svenska gymnastiken i Ryssland äro f. n. generalen Poltoratsky, som äfven studerat gymnastiken i Sverige, så ock den ryske läkaren med. dr. Gorinevsky. Dessutom har gymnastikdirektören Sven Borg under de senare åren utfört ett gediget och intressefullt arbete på vår gymnastiks spridande i Ryssland. Han har inrättat egna kurser i teoretisk och praktisk gymnastik för på andra institut redan diplomerade lärarinnor samt är dessutom lärare vid „Sällskapet Bagatir för fysisk uppfostran“. Dessa kurser stå under ledning af med. dr. Peskof och afse att utbilda lärare och lärarinnor för läroverken. Den manliga afdelningen ledes af gymn. dir. S. Borg och den kvinnliga af gymn. dir. Elsa Lejonmarck. Dir. Borg leder dessutom gymnastikundervisningen vid följande skolor: Petersburgska Semstvos lärareskola för gossar och flickor, Nobelska skolan, Maljarevskis skola, Dr. Salesovas institut och Tenischevskas skolan, som är Petersburgs finaste och förnämsta högre läroverk med omkr. 400 gossar.

De ryska läkarna ddr. Salesova och Protopopova gifva äfven kurser i gymnastik och massage. — Den svenska gymnastiken är redan införd vid Smolni institutets båda afdelningar (gymn. direktörerna Elsa Leijonmarck och Inger

Billman), vid kvinnliga gymnasiet, vid Atletiska sällskapet Sanitas (gymn. dir. Hilding Algren), vid studentsportklubben, vid Alexander II.s skola (förbered. skola till kadettkåren), vid prinsessan af Oldenburgs flickgymnasium, vid dykarskolan i Kronstadt (400 elever) vid gymnastikföreningen i Kronstadt (200 elever) samt vid de flickskolor (800 till antalet) fördelade öfver hela landet, som stå under änkejsarinnans protektorat.

Den svenska gymnastiken tillämpas ytterligare vid en mängd skolor inom det europeiska Ryssland och vid åtskilliga af dessa sedan många år tillbaka.

Förutom ofvannämnda gymnaster arbeta följande gymnastikdirektörer i Ryssland: i Charkow: Anni Grönvik; i Kiew: Margarete von Lutzau; i Libau: Anna Krook; i Marienburg: Wanda Jacobi; i Moskva: Gerda Ekström; Inga Lindeberg, Anna von Schilling, J. H. Strömer, Olga Tacké; i Reval: Frida Hoffmann, Agnes Riesenkauf, Ervi von Rosen; i St. Petersburg: Elsa Eklund, Martha Gottlieb, Edith Lagerbohm, Edith Lindbohm, Anna Nilsén, Clara Sandberg; i Warschau: Ebba Andersson, Jozefa Gebethner; i Wesenberg (Estland): Elsa Lindeberg; i Hapsal: Dagmar Pilar von Pilchau.

Schweiz.

Svenska gymnastikens intåg i Schweiz är närmast förknippadt med den bekante schweiziske gynekologen, prof., dr. Alcide Jentzers namn. Han vistades år 1890 en längre tid tillsammans med sin assistent dr. Bourcart i Stockholm hos Thure Brandt. Genom Brandts intresse för gymnastik i allmänhet hänvänder J. till G. C. I. men han hade nu ej tid att närmare göra bekantskap därmed. Efter hemkomsten utgaf han tillsammans med dr. Bourcart ett större arbete öfver Brandts metod: „Gymnastique Gynécologique“ 1891. Prof. Jentzer återvände 1892 till Sverige för att under prof. Törngrens erfarna ledning lära känna den svenska gymnastiken och detta gjorde han också genom regelbundna lektioner och genom flitigt studium satte han sig in i grunderna för och tillämpningen af den ped. gymnastiken

Han antog som assistenter de båda systrarna Gerda och Stina Beronius samt lät på egen bekostnad i Stockholm förfärdiga en fullständig gymnastikinredning, som sedermera afsändes till Gênevê. Efter sin hemkomst använde han alla krafter på den svenska ped. gymnastikens införande i Schweiz och början gjordes med folk-

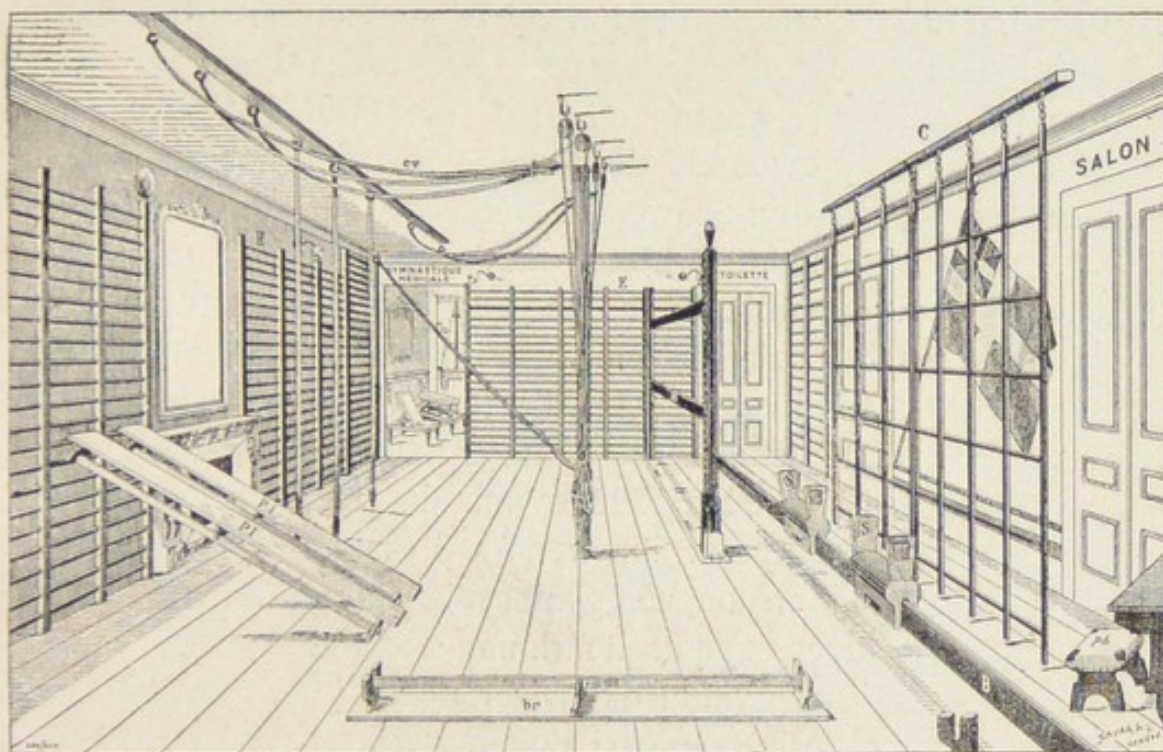
Professor Alcide Jentzer.

skolorna i Gênevê. I denna stad, där han hade sin verksamhet som praktiserande läkare och universitetslärare, inrättade han ett gymnastiskt privatinstitut efter svenskt mönster, det första i Schweiz. År 1893 gafs den första officiella kursen för folkskolelärarinnor i Gênevê af gymn. dir. Stina Beronius, nu fru Lundqvist.*)

Prof. Jentzer förstod att intressera gymnastiklärare från andra orter af sitt land och 1895 företog han sin tredje

*) „Se Gymn. Notiser 1813—1913“ af s. förf.

resa till Stockholm. Denna gång åtföljdes J. af tre schweiziska lärare och en lärarinna, hvilka stannade någon tid för att följa gymnastikundervisningen vid centralinstitutet och skolorna. J.s resekamrater voro majorerna Gentil och Matthey, löjtnant Michel samt nuvarande gymnastikinspektrisen, madame J. Ballet.

Prof. Jentzers gymnastiksal i Genève.

Återkommen till sitt fädernesland öfversatte och utgaf J. tillsammans med Stina Beronius „Liedbecks Dagöfningar“ under titel: „Manuel de gymnastique suédoise à l'usage des écoles primaires“. På begäran af „La société suisse des maîtres de gymnastique“ i Neuchâtel, höll J. år 1895 därstädes en föreläsning „Quelques réflexions sur la gymnastique suédoise“ och vid samma tillfälle visade major Matthey en svensk gymnastiklektion med ett tjugotal unge män inför sina kamrater samt kantonens auktoriteter. Med anledning häraf erhöll J. i uppdrag af undervisningsdepartementet i Neuchâtel att utarbета ett förslag för gymnastiska öfningars ordnande i en vanlig skolsal.

Madame J. Ballet, som gjort flera studieresor i Sverige, har nedlagt ett värdefullt arbete på den svenska gymnastikens

införande i folkskolorna. Hon utgaf en liten god broschyr „De la Gymnastique Suédoise“ 1896 till utställningen i Genève. På hennes initiativ bildades „La Société genevoise d'éducation physique“, som hvarje vinter ger en kurs för lärarinnor.

Lings gymnastik har officiellt blifvit införd af gymn. direktörerna Ketty och Marcelle Jentzer och Marie Faucormet i „Ecole Secondaire et supérieure des Jeunes filles“ och i „Ecole Menagère“ i Genève. Gymn. dir. K. Molin och hans hustru f. Lundgren utöfvade under en följd af år en betydande verksamhet för den svenska gymnastikens spridande i Schweiz. I Neuchâtel har vår gymnastik en kraftig anhängare i Louis Sullivan, som där äger ett svenskt gymn. institut. S. är den första och ende schweiziske gymnastiklärare, som öppet vågat arbeta för den svenska gymnastikens spridande och detta gör han på ett ytterst förtjänstfullt sätt genom föreläsningar och uppvisningar.

I Bern har allt sedan 1898 gymn. dir. Birgit Tillisch tillsammans med gymn. dir. Anna Tengelin nedlagt ett betydelsefullt arbete på vår gymnastiks införande; i samma riktning har äfven gymn. lärarinnan Reinhardt varit verksam. Den svenska gymnastiken har också blifvit införd vid flera stads- och privatskolor i denna stad.

På initiativ af gymn. dir. Ketty Jentzer har bildats „Ligue suisse d'éducation physique“, hvars ordförande är Dr. Cérésolle, v. ordf. ddr. Rollier och Sommer, sekreterare gymn. dir. Ketty Jentzer och Ella Daehler, skattmästare gymn. lär. L. Sullivan och dr. Faucormet.

Förutom ofvannämnda gymnaster arbeta följande gymnastikdirektörer i Schweiz: i Basel: Greta Käll; i Bern: Andriette Westin; i Davos-Platz: Knut Collin; i Genève: Bertha Flodin, Madelaine Hornung, Ernst Jacobsson, Eva Kristensson; i Lausanne: Elsa af Billbergh, Sven Jansson, Maja Jonsson; i Montreux: Bertha Funkquist, Ruth Liljeblad, Vincent Widell; i Ragaz: Anna Sieurin; i St. Moritz: Ruth Hägg, Teodor Jacobson, Julius Lindquist; i Zürich: Thyra Hedberg, Sven Molin.

Spanien och Portugal.

I Spanien är den svenska gymnastiken öfverhufvudtaget föga utbredd.

Konung Alfons XII hade fattat intresse för densamma och lät 1883 inkalla majoren Rolf Schenström, som uppgjorde förslag till ett gymnastiskt statsinstitut i Madrid efter svenskt mönster. Emellertid hindrades planens utförande genom konungens död och inre oroligheter i landet.

Under de senare åren har gymn. dir. Tyra Burmeister framgångsrikt arbetat i Madrid och det har äfven lyckats henne att införa vår gymnastik vid ett par skolor, men hennes arbete har hufvudsakligen bestått i att meddela frisk- och sjukgymnastik i privatfamiljer.

Dessutom finnas flera svenska sjukgymnaster i Barcelona och Bilbao.

På uppdrag af den spanska regeringen sändes 1910 kaptenen Salazar och med. doktoren Deleito till Stockholm för att under ett par månaders tid studera den svenska gymnastiken. Resultatet af deras arbete är oss hittills obekant.

I Portugal infördes den svenska gymnastiken 1908 i armén och flottan och man har äfven sträfvat att införa densamma som obligatoriskt ämne i skolorna. Bland dem, som stått i spetsen för denna rörelse, märkes i första hand löjtnanten Luiz Furtado Coelho och dr. Francisco Pinto de Miranda, dr. Thomas de Mello Breyner samt officerarna i flottan, Joaquim Costa och Carlos Villar.

I Lissabon och Oporto arbeta åtskilliga svenska sjukgymnaster.

Sydamerika.

Inom de sydamerikanska republikerna råder en synnerligen liflig verksamhet på den fysiska uppfostrans område. I Argentina, Bolivia, Peru, Uruguay samt spec. Chile har under de sista årtiondena det svenska gymnastiksystemet gjort stora landvinningar.

I Chile verkade i början på 1880-talet löjtnant Jochnick som gymnastiklärare vid sjökrigsskolan i Valparaiso samt utöfvade äfven sjukgymnastisk verksamhet i staden.

Den svenska sjukgymnastiken erhöll dock först större spridning då löjtnanterna Billing och Ahlmark 1887 startade det sjukgymnastiska institutet i Valparaiso, som sedermera successive sköttes af löjtnanterna von Schwerin, Lundblad, gymn. dir. Ernst Jacobsson, löjtnant Ahnfelt till dess det öfvertogs af den nuvarande ägaren, kapten Arvid Löwenborg. Direktör Johan Billing lämnade Valparaiso och öppnade det sedemera så bekanta sjukgymnastiska institutet i Santiago, som åtnjuter mycket stort och välförjänt anseende inom hela Chile.

De svenska sjukgymnasterna hafva dock på grund af sin stora praktik haft föga tid att ägna sina krafter åt den pedagogiska gymnastiken med undantag af några kurser för kvinnor och barn, som ledes af gymn. dir. Signe Löwenborg i Valparaiso.

Den svenska friskgymnastiken fick först fast fot genom professor Joaquin Cabezas, den chilenskt-svenska gymnastikens fader, som genom sitt insiktsfulla och storartade arbete förskaffat vår metod en sällsynt stor utbredning i Chile.

Efter att 1890-92 hafva genomgått fullständig gymnastiklärarekurs vid G. C. I. och lekkurs vid Nääs 1893 återvände C. med en mängd svenska tankar till sitt land. Här har han allt sedan dess under skarpa strider med det tyska Turnen energiskt och troget arbetat för införandet af svensk gymnastik, svensk slöjd o. s. v. År 1894 utnämndes han till gymnastiklärare vid den förnämsta elementarskolan för gossar i Chile, „Instituto Nacional“ och året därpå vid den framstående yrkesskolan „Escuela de Artes y Oficios“ i Santiago, hvilka båda skolor inom kort erhöillo präktiga gymnastiksalar efter svenskt mönster.

I dec. 1901 besökte C. åter Sverige med officiellt uppdrag att engagera gymnastiklärare och -lärarinnor för skolorna i Chile. En kvinnlig gymn. dir. anställdes vid det kvinnliga lärarinneseminariet och svenska officerare engagerades härefter vid krigskolorna.

Cabezas själf kallades af sin regering att öppna en kurs för gymnastiklärare vid „Instituto Pedagogico“ och arbetade här trots ogynnsamma förhållande med en sällspord energi och goda resultat; under sommarmånaderna höll han repetitionskurser i gymnastik för Chiles lärare.

Efter stora svårigheter och obehag från skilda läger lyckades C. slutligen tillsammans med sina vänner genomdrifva att chilienska kongressen beviljade medel för upprättande af en statsanstalt för fysisk uppfostran skild från Instituto Pedagogico. Sålunda stiftades i mars 1906 „Instituto Superior“ och C. blef utsedd till dess direktör. Institutet inhystes till en början i ett privathus, som ordnades så godt sig göra lät och afpassades för ändamålet. Kurser börjades genast och omfattade följande ämnen: fysisk uppfostran, träslöjd, teckning, konstväfnad, stenografi, daktiolografi, huslig ekonomi (under ledning af en svensk lärarinna) och skolkök. För att antagas till elev fordrades lärare- eller studentexamen. I första kursen deltog 221 elever däraf tvåtredjedelar kvinnor.

På C. s initiativ sändes institutets läkare, som undervisade i anatomi, fysiologi och hygien, till Europa för specialkursers genomgående. Äfven sändes af regeringen en af C. s. elever Mr. Martinez för att vid G. C. I. i Stockholm genomgå en fullständig kurs.

År 1908 afhölls repetitionskurser för tekniskt blidade lärare och dessa kurser besöktes af 240 lärare från hela landet. Kursen kostade regeringen 35 000 francs och deltagarna erhöilo fria resor och 4 francs i dagtraktamente.

Slutligen lyckades det C. att få anstalten under eget tak s. å. och den nya statsinstitutionen invigdes under stora högtidligheter „Instituto Superior de Educacion Fisica i Manuel“ bor i en storartad byggnad med alla de nödvändiga bekvämligheter, som den moderna skolarkitekturen kunnat skaffa. Förutom goda arbetsrum finnes en anatomianfiteater, fysiologiska laboratorier, en sal för antropometriska mätningar och undersökningar, bibliotek för lärare och elever, en väl utrustad gymnastiksal, varma och kalla duscher, simbassin, lekplan o. s. v.

Från detta moderna palats utgå republiken Chiles vårdare af den fysiska uppfostran och i den mån tillräckligt antal elever utexaminerats från Cabezas geniala skapelse, torde den svenska gymnastiken blifva införd vid alla läroverk och skolor i landet. Trots alla dess motståndare kommer vår gymnastik inom kort att blifva allenahärskande i Chile.

Som gymnastikinspektris och lärarinna i Santiagos flickskolor arbetar sedan flera år tillbaka gymn. dir. Ruth Kock och hon har redan genom sitt arbete förskaffat den svenska gymnastiken och den svenska kvinnan ett godt namn och anseende i Chile.

Vid krigsskolan i Santiago idkas svensk gymnastik under ledning af en svensk instruktör och vid sjökrigsskolan i Valparaiso är löjtnant Lindholm anställd som gymnastiklärare.

I Sydamerika arbeta dessutom följande gymn. direktörer: i Buenos Aires: Lydia Helander; i La Paz: Carl Chytraeus; i Santiago: Ester Moselius; i Valparaiso: Gerda Elfstrand.

Tyskland.

Detta Vater Jahn's och Turnens hemland fick redan tidigt göra bekantskap med den svenska gymnastiken. Turnarnas „demagogische Umtriebe“ hade närmast till följd att alla turnföreningar upplöstes och „Turnsperre“ förhängdes d. v. s. att Turnen förbjöds i Preussen 1819—1842.

Sistnämnda år hade den preussiske löjtnanten Hugo Rothstein utgifvit en afhandling „Die Vikinger“, som dref hans intresse mer och mer mot Norden. År 1843 företog han sin första resa till Sverige, hvilken förde honom till bekantskapen med den svenska gymnastiken, som i honom genast förvärfvade en varm vän och beundrare. Vid hemkomsten publicerade han sina intryck under titel „Die Gymnastik in Schweden und Lings System der Gymnastik“ i månadsskriften „Der Staats“ septembernummer 1844. Denna uppsats väckte mycket uppseende inom hela Tyskland och kom äfven till den preussiske konungens Fredrik Wilhelm kännedom. Rothstein uppkallades i audiens och lyckades stämma konungen välvilligt för den svenska gymnastikmetoden och detta så mycket mera som monarken hoppades i densamma just finna det länge sökta medlet för arméns och folkets höjande i fysiskt hänseende.

Vid samma tid blef den bekante läkaren, med. doktorn och professorn H. E. Richter i Dresden uppmärksamgjord på den svenska gymnastiken genom Govert In De Betou's oivannämnda skrift och företog med anledning häraf en resa

till Stockholm år 1844 för att å ort och ställe lära känna den Lingska metoden. Efter återkomsten till Tyskland höll

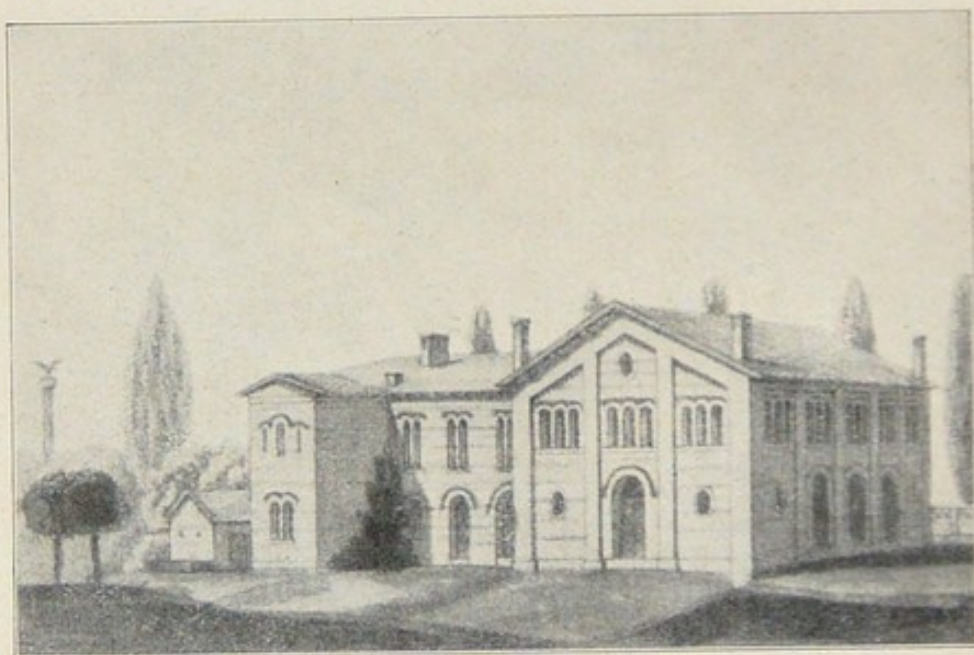

Hugo Rothstein (1810—1865).

prof. R. i juni 1845 det sedermera så bekanta föredraget öfver „Die schwedische nationale und medicinische Gymnastik“ i „der Gesellschaft für Natur- und Heilkunde“ i

Dresden. Detta föredrag hade sin betydelse därigenom, att de tyska läkarnas uppmärksamhet riktades på den nya metoden.

Efter åtskilliga förberedelser sände den preussiska regeringen 1845 tvänne officerare, löjtnanterna Rothstein och Techow till Sverige för att vid G. C. I. genomgå en fullständig kurs. Detta uppdrag upptogs med hänförelse af Rothstein, den hängifne människovännen, som i den svenska gymnastiken såg det bästa medel att motarbeta sina landsmäns fysiska degeneration.

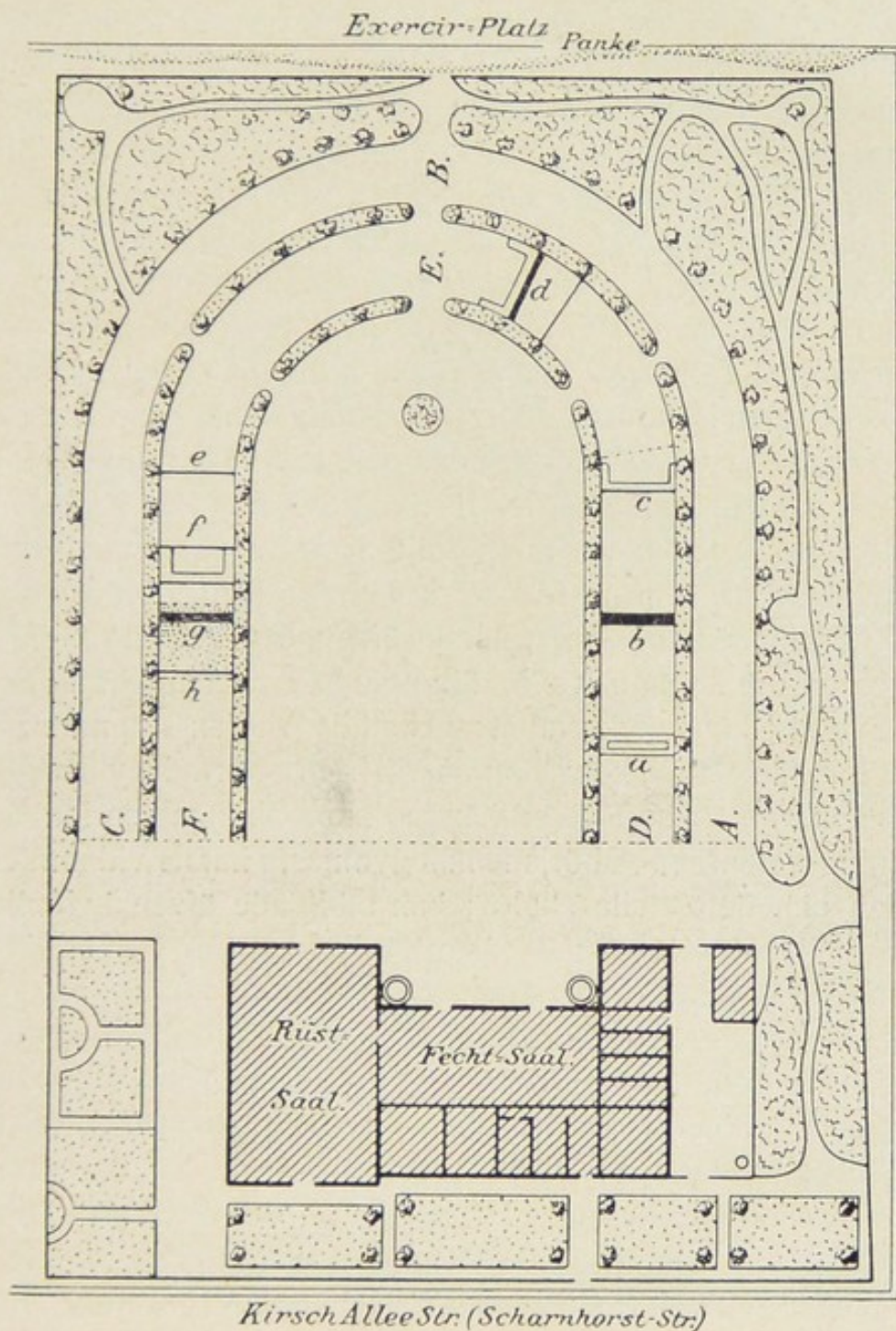

Centralinstitutet i Berlin 1851.

Fri från tyskens vanliga fel, ägde R. i hög grad dennes förtjänster, grundlighet och arbetstörmåga och eröfrade snart genom dessa samt sina öfriga egenskaper fullt förtroende och tillgifvenhet hos gymnastikens förnämsta ledare, professor Branting och löjtnant Georgii, hvilka därför icke drogo i betänkande att för honom öppna den nya vetenskapens hela skattkammare mer än för någon annan.

På hösten återvände de båda tyskarna efter att på hemresan hafva uppehållit sig någon tid i Danmark för gymnastiska studier. Efter hemkomsten utnämndes R. till ledare af den gymnastiska undervisningen i Preussen och på kunglig befallning inrättades i april 1847 „Das Centralinstitut für den gymnastischen Unterricht i der Armée“. I

afvaktan på uppförandet af en tidsenlig institutsbyggnad förlades de praktiska öfningarna till en förhyrd lokal vid Blumenstrasse, under det att en af det medicinska Fredrik

Centralinstitutet i Berlin 1851.

Wilhelms institutets hörsalar uppläts för den teoretiska undervisningen. Trots alla de svårigheter, som de lokala förhållandena förorsakade, syntes arbetet krönas med stor framgång då 1848-års revolutionära händelser åstadkommo samtliga militära skolors stängande.

Så snart den politiska krisen var öfver, upptogs frågan ånyo om inrättandet af ett centralinstitut. På konungens befallning uppgjordes planer och kostnadsförslag under loppet af 1849 för byggandet af ett tidsenligt gymnastiskt institut å en härför inköpt tomt vid den nuvarande Scharnhorststrasse. Här uppfördes den nya byggnaden innehållande gymnastiksal, fäktsal, hörsal, biblioteksrum, bostad för föreståndare och tjänstepersonal samt tvänne sällskapsrum för eleverna. I okt. 1851 började undervisningen vid den nya anstalten och R. utnämndes till dess „dirigent“. Numera antogos äfven civila elever, hvilka utvaldes ur den preussiska lärarekåren. Den nya anstalten subordinerade delvis under krigs- och delvis under undervisningsministeriet samt hade en militär och en civil direktör och den omedelbara ledningen lades i händerna på dirigenten och förste läraren, kapten Rothstein.

R. utöfvade nu under en följd af år en på samma gång beundransvärd som rastlös verksamhet. Han höll ej blott själf alla föreläsningar utan ledde äfven den praktiska undervisningen i fäktning och „Freiübungen“. Äfven utom institutet sträckte sig hans verksamhet; det stöd och den uppmuntran, som från flera håll kom honom till del, sporrade ytterligare hans energi, och för att ännu mera kunna sprida sin älskningsvetenskap påbörjade han gymnastikkurser vid artilleriskolan och flera civila skolor; han utbildade äfven kvinnliga gymnastiklärare för att sålunda göra den svenska gymnastiken tillgänglig äfven för sitt lands kvinnor.

Undervisningen vid centralinstitutet i Berlin omfattade i början 9 sedermera endast 6 månader med en vinterkurs för 18—27 officerare utvalda bland samtliga vapenslag, 18—30 civila elever, hufvudsakligen gymnasial- och seminarielärare samt dessutom af lämpliga lärare från andra offentliga skolor. I omedelbar anslutning till denna kurs anordnades från 1858 en annan dylik på tre månader för 86 underofficerare, hvilka utbildades till officerarnas medhjälpare för gymnastikundervisningen vid armén.

Trots den myckna tid R. ägnade åt institutets skötsel var han ifrigt sysselsatt med sitt författareskap och utom hans större arbeten öfver den svenska gymnastiken utkommo åtskilliga gymnastiska reglementen. Dessa voro så väl och

praktiskt utarbetade [och efterfrågan så stor att på två år fem upplagor måste utgifvas. Dessutom utgaf han under en

Geh. Hofrat Oldevigs institut i Dresden.

följd af år tidskrifen „Athenaeum für rationelle Gymnastik“. Rothsteins verk stod nu på sin middagshöjd och trots motståndarnas alla angrepp och intriger blomstrade den rationella gymnastiken, men tyvärr endast en kort tid. Med fram-

gångarna växte också motståndarnas antal. I stället för att röna erkännande af sina landsmän för sitt stora och mödosamma arbete på nationens fysiska pånyttfödelse, voro hans motståndare lifligt sysselsatta med att göra den nyinförda gymnastiken impopulär hos folket, stämplande R. som reaktionär och den Lingska gymnastiken som ett medel i regeringens hand till frihetens undertryckande.

Inom själfva centralinstitutet motarbetade man R. I en så utpräglad militärstat som Preussen passade det ej att militära och civila elever undervisades inom samma anstalt. De olika mål, som utbildningen åsyftade, militära och civila skolor äfvensom de båda direktionerna, den militära och den civila, anstaltens subordinerande under tvänne ministrar, allt tillsammans bidrog att utså tvistefrön samt alstrade slitningar inom anstalten. Härtill medverkade också i hög grad den omständigheten att vid den civila afdelningen till lärare antagits personer, som utgått ur den Jahnska turnskolan och hvilka med fanatism predikade Vater Jahns läror, under det dirigenten med lif och själ kämpade för de Lingska sanningarna. I sin ifver för den nya saken lät R. sig också möjligen komma till last en viss ensidighet, som stötte turnarnas fosterlandskänsla. Striden blef nu mera aktuell och R. stod ensam med sitt „utländska system“ gentemot Tyskland samlade Turnare, hvilka äfven lyckades få framstående vetenskapsmän på sin sida. Striden gällde hufvudsakligen de tyska redskapen „reck“ och „barren“ och oaktadt att striden var ojämn och af motparten fördes med alla möjliga medel, försvarade R. sig länge hjältemodigt.

Slutligen upplammade den s. k. barrstriden och Turnarna fingo ny vind i segeln sedan de fått den berömde fysiologen och professorn vid universitetet i Berlin, dr. Emil Du Bois Raymond till banérförare. I sin skrift „Barrenturnen und die sogenannte rationelle Gymnastik“ uttalade han sin „vetenskapliga“ förkastelsedom öfver den svenska gymnastiken. Rothstein framlade sitt utmärkta försvar i det bekanta arbetet „Die Barrenübungen“.

Denna ojämna strid kräfde R.s sista krafter och som en bruten man gick han ur striden. Regeringen var impopulär och vågade ej motsätta sig oppositionens fordringar och offrade

därför hällre Rothstein och hans verk än sin egen välfärd. Med barrens införande vid centralinstitutet i Berlin afgick R. från sin dirigentbefattning och drog sig tillbaka till sin fäderne stad Erfurt. Dem korta tid, som ännu förunnades

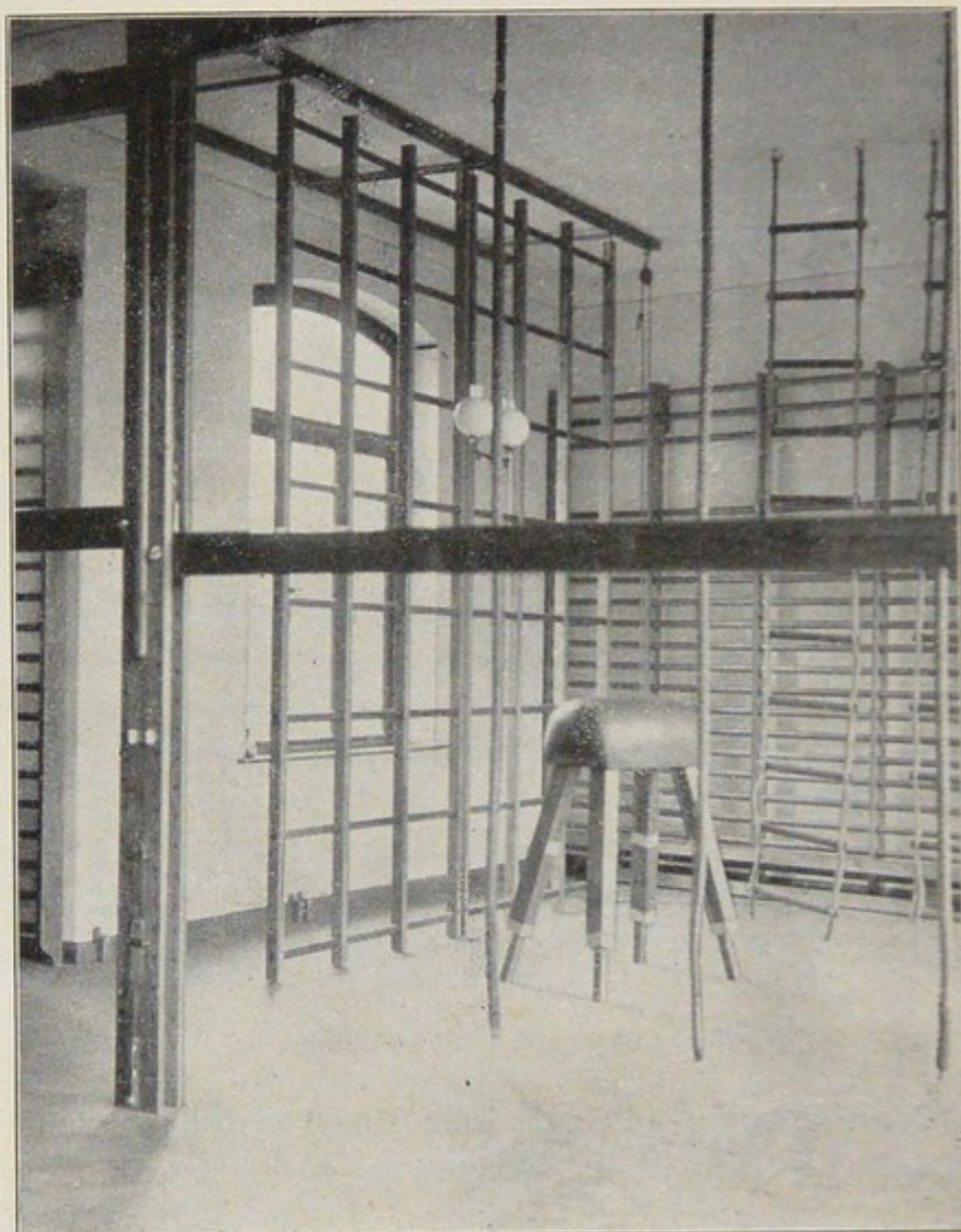

Kox instituts gymnastiksal i Dresden.

honom att lefva, ägnade han trots sina kroppsliga lidanden åt försvaret af sin älsklingsvetenskap — den svenska gymnastiken. Han afled den 23 mars 1865.

Rothsteins arbete har dock för alla tider tryckt sin prägel på det tyska Turnen. Han har genom de i hans skrifter framställda kritiska läror, som yrkade på mer enkelhet, bestämdhet och urval, uppträdt mot konstmakeri, öfverdåd, nycker, systematik, felande hänsyn till organismens behof, m. m. och småningom bortrensat ofantliga massor af cirkuskonster och mindervärdiga turneriska produktioner. Hans landsmän och motståndare hatade honom därför men fruk-

tade tillika den stränge oförmodadt uppträdande kritikern och upphörde att begagna en mängd af de öfningar, som de dock försvarade i det längsta med den förklaringen, att hans all-

Frl. Roselius' privata h. flickskolas gymnastisal i Bremen.

männa anmärkningar voro blott pedanteri. Han har i denna rensande syftning verkat ofantligt mycket för sitt land utan att förvillas af en missriktad fosterlandsstolthet. Det låg måhända hos honom den svagheten att vara för generell i framställningen och för svensk i uppträdandet.

Det gymnastiska centralinstitutet — Rothsteins mödosamma verk — föll efter trettio års (1847—77) verksamhet i stycken; den pedagogiska afdelningen dog bort. En liten särskild kunglig centralturmanstalt af uteslutande civil art inhystes tills vidare i Wilhelmgymnasiet under det att militären ensam öfvertog centralinstitutets gamla lokaler.

Den svenska sjukgymnastiken infördes hufvudsakligen af den tyske läkaren, dr. A. C. Neumann, som härvid otvifvelaktigt nedlagt stora förtjänster äfven om hans arbete leddes af en viss ensidighet och måhända något öfverdrifven entusiasm. Han besökte G. C. I första gången år 1850; följande år företog han sin andra resa till Sverige med understöd af sin regering; samtidigt besökte han Georgii i London och De Ron i Petersburg. Han grundade redan efter sitt första besök en anstalt i Graudenz, där han var Kreisphysikus.

År 1851 besökte en annan tysk läkare, dr. M. Eulenburg gymnastiska centralinstitutet i Stockholm och grundade sedan med tillhjälp af Hj. Ling, som härför vistades i Berlin, därstädes ett sjukgymnastiskt institut. Dels genom praktiskt arbete och dels genom sina skrifter verkade Eulenburg för den svenska gymnastikens spridande.

Den, som emellertid nedlagt det största arbetet på den svenska sjukgymnastiken vid denna tid i Tyskland, var ofvannämde dr. Neumann, isynnerhet sedan han år 1853 öfverflyttat sin anstalt till Berlin. Här utbildade han en massa elever, som sedan spriddes öfver hela Tyskland; en mängd läkare besökte hans institut och N. meddelade dem beredvilligt undervisning i sjukgymnastik. Han sysslade äfven med ped. gymnastik och utbildade en hel del gymnastiklärarinnor. Neumanns hufvudarbete förblef dock de böcker, som han under de första åren af sin verksamhet utgaf öfver den svenska sjukgymnastiken. Betonas bör de „första“ åren af hans verksamhet, enär N. mot slutet af 1850-talet förföll i grubblerier öfver den Reichenbachska Odläran och skapade en ny „vetenskap“ och läkemethod, som han kallade „Heilorganik“, i hvilken han tyvärr inblandade delar af vår sjukgymnastik.

Närmast på grund af Rothsteins, Neumanns och Eulenburgs arbete uppstodo en mängd institut för svensk sjukgymnastik i Tyskland. Så upprättade med. dr. Weber 1852

ett institut i Giessen, prof. dr. Richter, dr. Friedrich och gymnastiklärare Eichorn 1853 ett institut i Dresden, dr. F. Flemming ett andra i Dresden, dr. Löwenstein det tredje institutet i Berlin, dr. H. Laehr en anstalt i närheten af Berlin. År 1854 grundades följande sjukgymnastikanstalter: af medicinalrat, prof. dr. Remer i Breslau, dr. Genth i Wiesbaden, docent dr. Budge i Bonn, dr. Putsar i Königsbronn, dr. H. Steudel i Stuttgart, dr. Vogelgesang i Königsberg, gymnastiklärare Scherer i Hamburg,

Geh. Hofrat Oldevigs institut i Dresden.

gymnastiklärare A. Ravenstein i Frankfurt a. M., vattenläkaren Fr. Becker i Kassel, dr. Hacker i München, dr. Erfurt i Stettin, gymnastiklärare R. Nitsche och dr. Göbel i Freiburg i Sachsen, dr. v. Wallenstädt i Heringsdorff, dr. Fischer i Travemünde samt 1855 dr. F. P. Confeld i Würzburg.

De flesta af ofvannämnda institutsdirigenter hafva utgifvit större eller mindre skrifter öfver svenska sjukgymnastiken.

Axel Sigfrid Ulrich var den förste svenske gymnastikdirektör, som inrättade ett eget gymnastikinstitut i Tyskland. På anmodan af med. dr. Luce i Bremen slog U. ned sina bopålar 1856 i denna stad. Bremerinstitutet mottogs visser-

ligen med välvilja af en del af stadens läkare, men hade det oaktadt i början stora svårigheter att bekämpa. Orsaken härtill var dels en viss motvilja mot utländningen och dels hade den svenska metoden på många ställen i Tyskland upptagits mindre af öfvertygelse till saken än fastmera af „geschäftsbegär“.

Geh. Hofrat Oldevigs institut i Dresden.

I Bremen såväl som hela nordvästra Tyskland fick vår gymnastik fast fot först genom Ulrichs uppträdande. Den bästa öfverblick öfver Bremerinstitutes verksamhet får man af de synnerligen fullständiga årsberättelser, hvilka med den största noggrannhet utarbetades af dess nitiske ledare. Redan från början blef behandlingen af ryggradskrökningar en specialitet vid detta institut och på detta område har det ulrichska institutet blifvit mest bekant. Denna behandling utvidgades och förbättrades i flera hänseenden af U.

År 1867 påbörjades äfven kurser i ped. gymnastik, som flitigt besöktes af såväl herrar som damer, hvilket hade till följd att intresset för den Lingska friskgymnastiken spreds i vida kretsar. Flera skolor upptogo densamma, men den undanträngdes dock under årens lopp af Turnen.

Bremerinstitutet växte emellertid år från år och ledarens krafter upptogs helt af den sjukgymnastiska praktiken. Hjälp-sökande kommo numera ej blott från hela Tyskland utan äfven många utländningar sökte bot vid institutet. Ej blott U. s. synnerligen spridda litterära arbeten, på grund af hvilka han af universitetet i Jena kallades till filosofie doktor, utan framför allt det gedigna och framgångsrika arbete, genom

Geh. Hofrat Oldevigs institut i Dresden.
(Rembehandling).

hvilket många hjälpsöknade sjuka återfingo hälsan, bidrog mäktigt att höja institutets anseende.

År 1878 öfverlät professor Ulrich institutet på sin son, gymnastikdirektören Sigfrid Ulrich, som fortfor att verka i fadrens fotspår med energi och full kraft till 1901, då han angreps af en tynande sjukdom, som starkt inkräktade på hans arbetsförmåga. Den 15 juli 1906 firade Bremerinstitutet sin 50-åriga tillvaro, ett bevis på att det hvilat på en fast grundval; dittills hade omkring 6000 patienter vid institutet erhållt sjukgymnastik behandling.

Vunnen för sjukgymnastiken genom prof. Ulrich, inrättade Henrik Kellgren år 1869 ett sjukgymnastiskt institut i Gotha. Under den korta tid — knappt fem år — som K.

vistades i Gotha, utvecklade sig hans sjukgymnastiska förmåga, som sedermera i London skulle skaffa honom hans världsrykte. Outtröttligt arbetsam, kunde K. inom ett par år räkna en väldig tillströmning till sitt institut och de lyckade kurer, som han gjorde i Gotha, förskaffade honom så många patienter att hans krafter snart höllo på att uttömmas. Detta var också anledningen till att han redan 1875 lämnade denna plats.

Geh. Hofrat Oldevigs institut i Dresden.

Lockade af Henrik Kellgrens stora framgångar hafva flera svenska gymnaster försökt sin lycka i nämnda stad dock utan någon nämvärd framgång.

I början af 1870-talet fanns i Hamburg ett privatinstitut för svensk gymnastik som startats af en tysk (troligen herr Scherer år 1855). Denna anstalt var i alla afseenden väl ordnad och hade en afdelning för manliga och en för kvinnliga patienter. Den kvinnliga afdelningen sköttes af en tyska, fröken A. Bartels, f. d. elev vid G. C. I., som tillika var föreståndarinna för institutet. Till sin hjälp hade hon fyra kvinnliga assistenter däribland gymn. dir. Julia Brink. Den manliga afdelningen förestods af löjtnant Kant, som arbetade

med ett svenskt och ett par tyska biträden. Institutet besöktes dagligen af inemot ett hundra patienter, som där fingo gymnastisk behandling. På våren 1877 öfvertogs institutet af gymn. dir. G. A. Unman, som emellertid i början på 1880-talet lämnade Hamburg och slog sig ned i Berlin.

Vid denna tid praktiserade åtskilliga svenska gymnaster i Tyskland; G. von Cederschiöld i Hannover sedermera under somrarna i Baden-Baden, C. M. Nycander, efter att först hafva haft institut i Köpenhamn, Bryssel och i Bremen 1878—82, i Hannover, Henrik Kellgren somrarna 1877—83, i Norderney, löjtnanterna Sjöqvist och Lundvall i Frankfurt a. M.

Bland de förnämsta banbrytarna för vår sjukgymnastik i Tyskland torde i första rummet böra nämnas Geheimerådet Johan Oldevig i Dresden, som den, 1. mars i år firade sitt 30-års jubileum i denna stad. Det torde säkert ej finnas många platser såväl inom som utom Sverige, där vår svenska sjukgymnastik nått större anseende än i den sachsiska hufvudstaden. Verkningarna af O. s. arbete äro ytterst betydelsefulla för hela vår gymnastiks framtid och utveckling på dess ursprungliga rena grundvalar. Efter att någon tid hafva besökt Baden-Baden, upprättade Oldevig sitt institut i Dresden år 1883; under en följd af somrar förlades arbetet till Norderney.

Äfven om O. s. arbete redan inom kort kröntes med framgång, får man ej tro att den sachsiska hufvudstaden intogs utan kamp. Det var många fördomar att kämpa emot, många hinder att öfvervinna innan institutet lyckades få fast fot. Emellertid sedan grunden blifvit lagd dröjde det ej länge förrän Dresdnerinstitutets rykte speds i vida kretsar. Den väldiga utveckling, som nu följde, hade sin närmaste orsak i de genom O. s. framstående och samvetsgranna arbete framkallade goda kurerna och oaktadt nya gymnastiska institut uppstodo på platsen bibehöll han såväl läkarnas som allmänhetens förtroende. Hans anseende som framstående och utmärkt sjukgymnast växte från år till år och står i dag på sin högsta höjd. En naturlig följd häraf är att sjuka från alla länder sökt och söka än i dag hans hjälp.

Det ständigt tilltagande arbetet, som förutom O. s. egen dugande kraft fordrar ej mindre än sju assistenter, tvang

honom att år 1908 upphöra med den manliga afdelningen. Såväl tyska som äfven svenska läkare följa sedan en följd af år hans arbete med största erkännande. Mycket ofta besökes institutet af läkare och fackmän och dessa blifva alltid mottagna på det mest älskvärda och förekommande sätt. Att

Geh. Hofrat Oldevigs institut i Dresden.

O. ej behåller sin konst för sig det torde mången kollega med tacksamhet intyga.

Vid Dresdenerinstitut har under de gångna åren behandlats inemot 7000 patinter, däribland många furstliga och andra högt stående personer; en mängd medellösa patienter hafva erhållit kostnadsfri vård.

Den Oldevigska behandlingen skiljer sig i mycket från den numera allmänt brukliga. Hufvudprincipen hos honom är att lära sin patienter lefva ett enkelt, sundt och hygieniskt lif och hans inflytande är i detta afseende så mycket större som han själf föregår med det vackraste exempel. Han kallar med förkärlek sitt institut en uppfostringsanstalt och detta med rätta, ty hans sätt att handhafva sina sjuka är i sanning uppfostrande i detta ords bästa betydelse.

Af hans behandling framgår tydligt, att han är en afgjord fiende till den anda af passivitet hos de sjuka, som är så allmän och som ej litet understödjes af nutidens uppfostran genom hemmet, skolan och läkaren. Den riktning, som på de sista årtiondena sökt göra sig till tongifvande inom vår sjukgymnastik, att företrädesvis använda det passiva däri,

Geh. Hofrat Oldevigs institut i Dresden.

den s. k. massagen, har såväl inför patienter och assistenter som också offentligt på kongresser och i skrift af honom kraftigt bekämpats. Själf lämnar O. i sina behandlingar genom de sällsynt goda kurser, som äro en följd af dem, det tydligaste och mest praktiska beviset för de aktiva och duplicerade rörelsernas goda och stärkande verkan. Hos Oldevig förekommer ej blott det Lingska systemets ursprung-

ligen så rika rörelseförråd till sin fulla användning, utan han har äfven riktat detsamma med många värdefulla tillägg — en oskattbar produkt af hans mångåriga erfarenhet. Vid hans institut är i de allra flesta fall, där sig göra låter, behandlingen en verklig öfningskur, hvilken tager i anspråk flera timmar dagligen. Rörelseantalet växlar ungefär från 8 ända till — somliga fall — 40 rörelser och märkes här mer än någonsin, genom den ytterst noggranna och skickligt utstuderade sucessiva stegeringen från en liten behandling i början till den största möjliga, ett sådant tilltagande i både fysisk kraft och skicklighet, att patienten själf och hans omgifning se det bästa och största beviset för metodens riktighet. Särskildt påfallande är den noggrannhet hvarmed utgångsställningarna kontrolleras.

Hvad som i hög grad bidrager till de glänsande resultaten af O.s behandling är hans stora förmåga att ställa diagnoser. Då härtill kommer den stora möda han gör sig att för hvarje patient förklara meningen med behandlingen, samt den rika människokärlek och det lefvande intresse han lägger i dagen, förstår man huru de sjukas hopp och tillförsikt snart ökas och nytt lefnadsmod tändes.

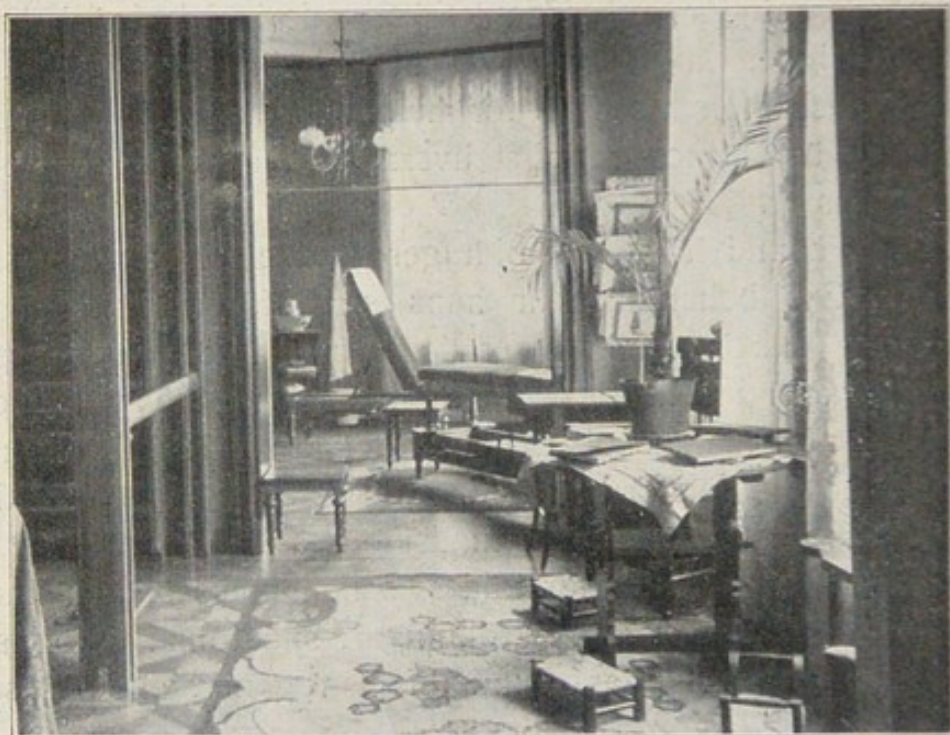
De sjukdomar, som företrädesvis behandlas af geheimerhofrat Oldevig äro ryggradskrökningar, sjukdomar i rörelseapparaten, förslappningar af underlivets organer, enteroptoser, prolapser, cirkulationsrubbingar och nervsjukdomar m. fl.

Förutom en stor mängd nya rörelser, som O. uppfunnit under sin långa praktiska verksamhet i gymnastikens tjänst, torde särskilt förtjäna omnämnas de Oldevigska remrörelserna, som nu allmänt användas med rent af förvånande resultat.

Geheimerådet Oldevig har trots sin enorma sjukgymnastiska praktik äfven funnit tid att arbeta för den pedagogiska gymnastiken. Genom mångfaldiga inlägg i tal och skrift har han utöfvat ett stort inflytande på densammas spridande och särskildt har han varit verksam för att skaffa vår skolgymnastik fast mark i Tyskland. Närmast på grund af hans arbete har densamma införts vid ett par af de förnämsta flickskolorna i Bremen och Dresden. I denna senare stad har man vid det bekanta Koxska institutet uppfört ett gymnastikhus efter svenskt mönster med svenska redskap.

Att man i Dresden uppfattat den svenska pedagogiska gymnastikens stora betydelse för den fysiska uppfostran torde bland annat framgå däraf, att man ej ryggat tillbaka för de stora kostnader (60,000 mark) som det Kox'ska gymnastikhuset med inredning betingat.

Geheimerådet Oldevig har dessutom dels genom sina skrifter och dels genom en mängd föreläsningar och offentliga föredrag på diskussionsmöten och kongresser sökt att

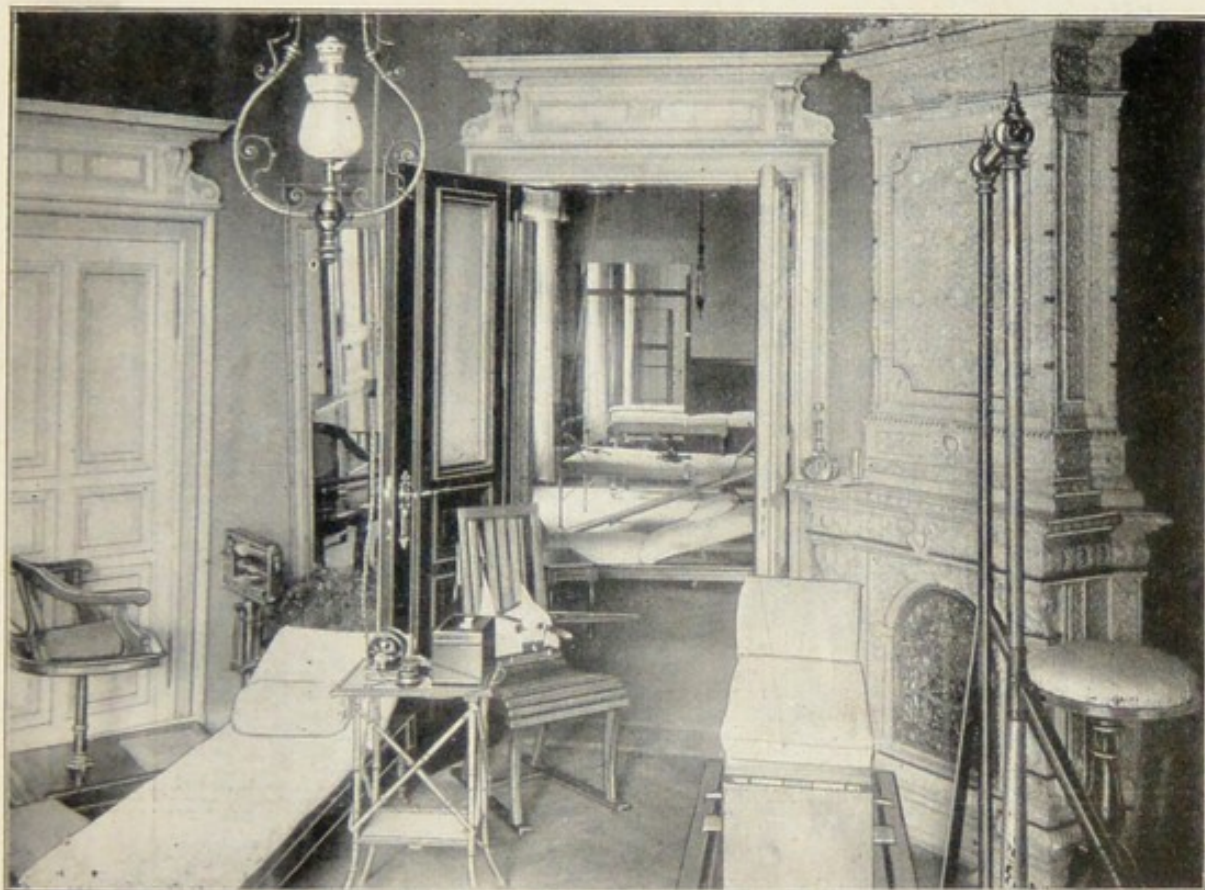
Gymn. dir. Sigrid Åkerhielms institut i Bremen.

undervisa och hjälpa sina yngre kolleger och sålunda öppet och med glädje ställt sin rika erfarenhet till deras förfogande. För den stora skara gymnaster, som haft den lyckan att vara hans assistenter, har arbetet på hans institut varit en skola för hela lifet. På ofvan angifna sätt har O. haft ett stort och värdefullt inflytande på de yngre gymnastgenerationerna.

Svenska Sjukgymnastiksällskapet Ling har snart i åtta år åtnjutit förmånen af O.s erfarna orförandeskap.

Af O.s f. d. elever hafva flera egna institut i Tyskland, där den Oldevigska behandlingen är den förhärskande. Bland dessa märkes i Berlin sjukgymnasten Wilhelm Lemchen och gymn. dir. Elsa Liljeblad (detta senare institut

grundades år 1902 af gymn. dir. Ester Bruno) och gymn. dir. Sigrid Åkerhielm i Bremen. Af dessa torde det senare vara ett af de största svenska kvinnliga gymnastikinstituten i landet. Det startades af dess nuvarande ägarinna år 1907; institutets klientel har år från år i betydande grad ökats dels

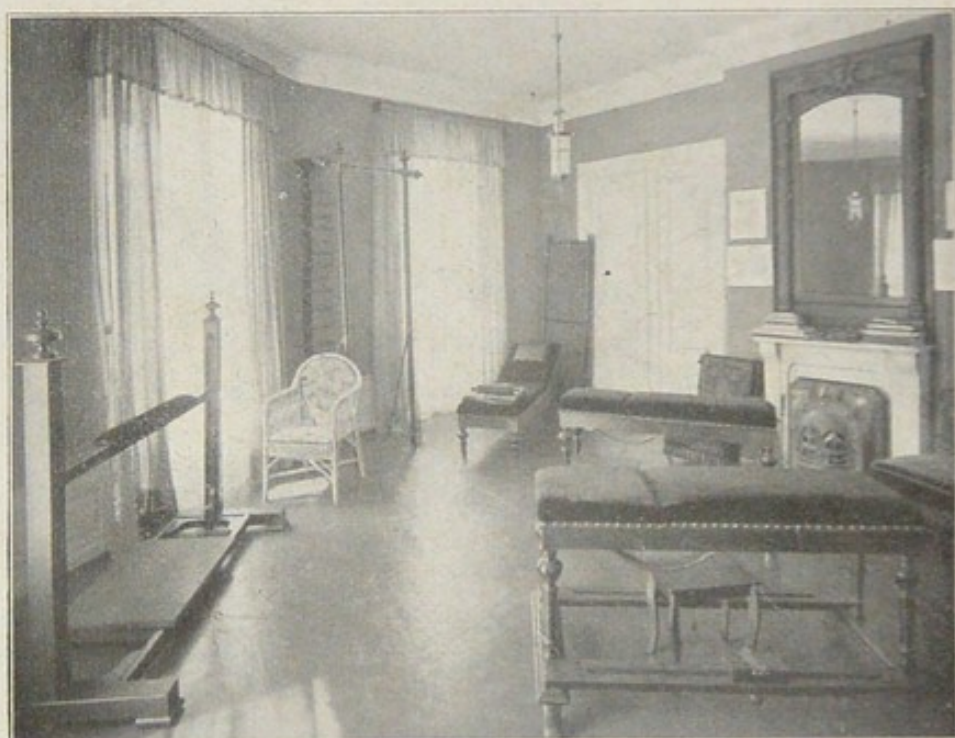

Fru von Egidy-Niederhöffers institut i Berlin.

på grund af läkares välvilja mot detsamma men dels — och detta i hufvudsak — genom de lyckade kurer som gjorts. Mest förekommande fall ha varit ryggradskrökningar, hvilka med utmärkta resultat behandlats med de Oldevigska remrörelserna samt sjukliga störingar i underlivets organer. Med institutet äro förbunda kurser i friskgymnastik för kvinnor och barn. Dessa öfningar försiggå i „Verein Vorwärts“ Turnhalle, som försetts med svenska redskap; öfningarna hafva funnit en talrik anslutning.

Så synes den svenska gymnastiken åter gå en blomstringstid tillmötes i den gamla berömda hansestaden, som en gång hyst Tysklands förste mera bemärkte svenske sjukgymnast.

I den tyska metropolen finnas dessutom flera större sjukgymnastiska institut, som startats och ledes af svenskar. Bland dessa förtjäna omnämnas gymn. dir. Ivar Forssling, som sedan 1898 förtjänstfullt arbetat för såväl frisk- som sjukgymnastik i Tyskland och med. dr. Axel Tageson Möller, den kellgrenska metodens mest betydande förkämpe i landet.

K. Adlersparres gymnastikinstitut i Baden-Baden.

Bland de kvinnliga instituten i Berlin märkes i främsta rummet gymn. dir. Luise Egidy-Niederhöffers. Fru N.-H startade sitt institut år 1897 och ägnar sig numera uteslutande åt behandlingen af ryggradskrökningar. Hon har utfört ett erkännansvärdt arbete på den svenska gymnastikens spridande; genom privatkurser och uppvisningar har hon väckt intresset för friskgymnastiken. Åren 1903—06 införde hon på kultusministerns anbefallning svensk gymnastik vid kgl. Luisestiftung och Elisabeth Schule samt vid flera privata flickpensionat i Berlin.

Bland större svenska gymnastikinstitut i Tyskland märkas ytterligare: det Kellgrenska institutet i Baden-Baden, som

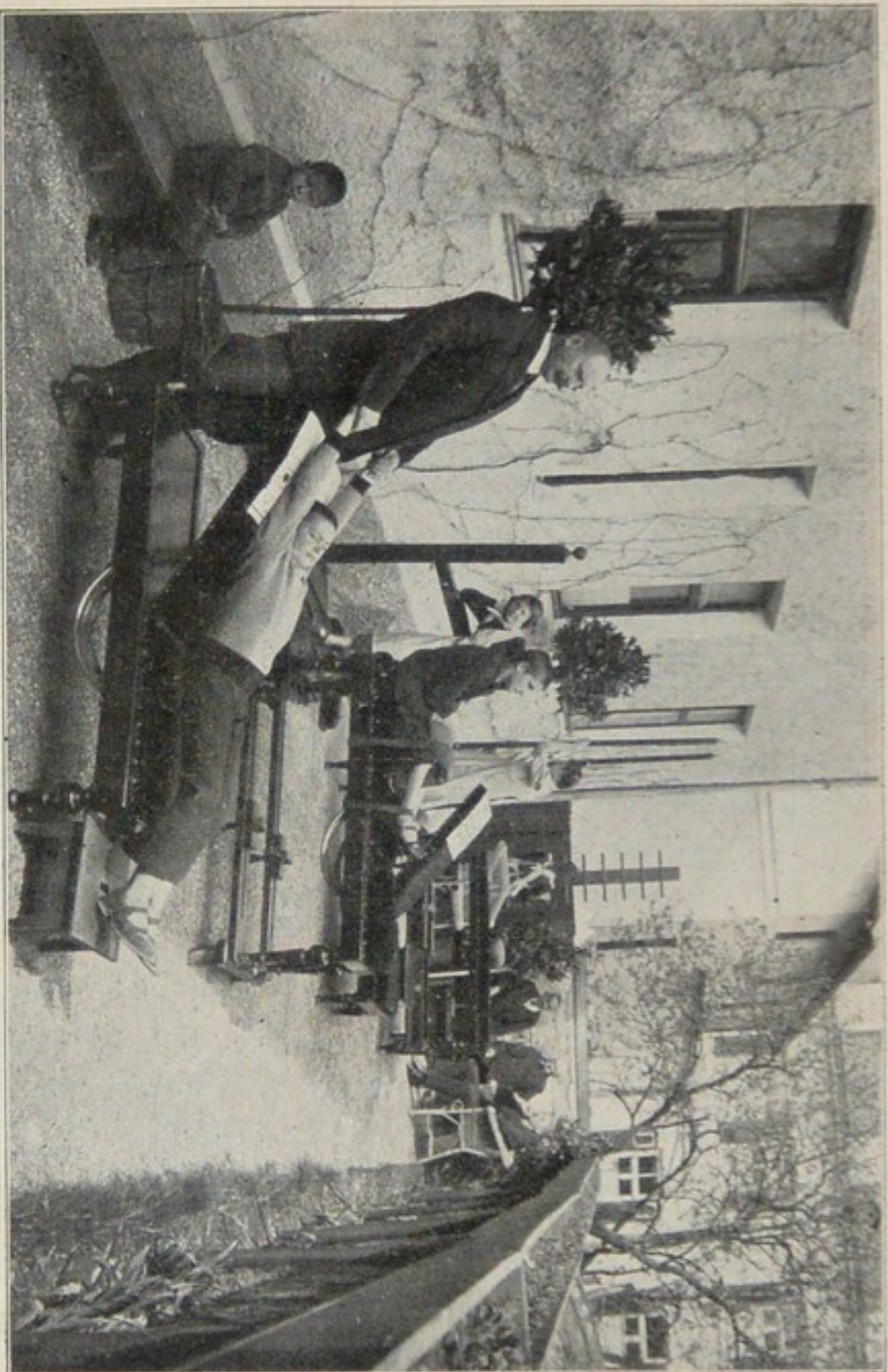
grundades sommaren 1883 af gymn. dir. Henrik Kellgren med. gymn. dir. V. Dahlberg såsom förste assistent och ledare under K. s. frånvaro. År 1888 startade Dahlberg eget institut i Wiesbaden och institutet i Baden-Baden sköttes sedan af löjtnant E. Molin 1888—89, af dr. T. Möller 1889—90 för dir. H. Kellgrens räkning. Doktor Arvid Kellgren

Svenska Gymnastikanstalten i Wörishofen

öfvertog detsamma 1891 och arbetade med stor framgång därstädes till 1901, då han sålde institutet till sin assistent sjukgymnasten Karl Adlersparre. A började sin gymnastiska bana hos dir. Henrik Kellgren i London 1884 och förflyttades som assistent till Baden-Baden 1886, där han nu sålunda i mer än 25 år verkat med stor energi och framgång, hvilket mest bevisas däraf att hans institut f. n. är ett af mest ansedda i Tyskland.

„Svenska Gymnastikanstalten i Wörishofen startades i juni 1902 af gymn. dir. Theodor Bergqvist. Ehuruval vår svenska gymnastik infördes i denna enastående kurort på inrådan af tvänne af platsens förnämsta läkare, hade den likväl att möta mycket motstånd i början. Den

Svenska Gymnastikanstalten i Wörshofen.

världsbekante katolske prästen Kneipp gillade endast sin vattenbehandling och kände föga till mekanoterapien. Detta oaktadt utfor han häremot på det kraftigaste i sina populära föredrag, som bevistades af tusenden af kurgäster. De gamla trogna „kneippianerna“ vågade helt enkelt ej under de första åren besöka den gymnastiska anstalten. Emellertid vann den

Svenska Gymnastikanstalten i Wörishofen.

så småningom förtroende hos allmänheten och har f. n. ett årligt besökareantal, som ej torde stå tillbaka för många liknande privatinstitut i Tyskland. Anstaltens föreståndare är sedan flera år aggregerad med Wörishofens Sanatorium, där svensk ped. gymnastik öfvas obligatoriskt af patienterna hvarje morgon under föreståndarens personliga ledning. Under tiden 1902—1913 ha 3637 personer deltagit i sjuk- och friskgymnastiken; år 1912 erhöilo 411 personer sjukgymnastisk behandling vid anstalten.

Svenska Gymnastikanstalten i Wörishofen var den första större anstalt, som i betydande utsträckning använde de därstädes för första gången år 1905 officiellt demonstrerade Oldevigiska remrörelserna. Resultaten af denna rembehandling har

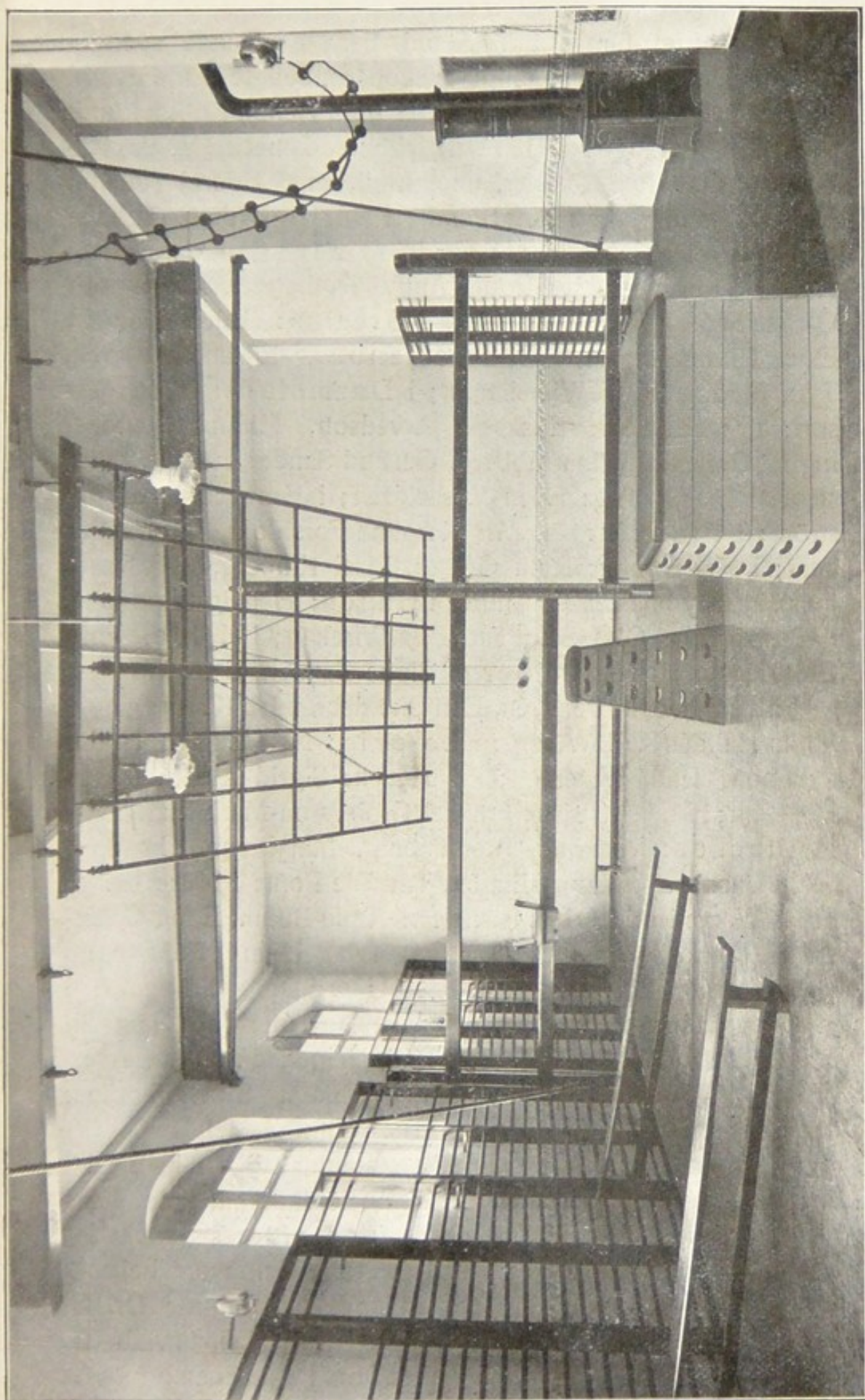
också i betydande grad bidragit till en mängd lyckade kurer, som ernåtts vid anstalten.

Wörishofeneranstalten torde för öfrigt vara tämligen välbekant inom gymnastkåren. På initiativ af B. grundades därstädes 1905 Svenska Sjukgymnastiksällskapet Ling och afhölls den första gymnastikdirektörskongressen. Som mång-

Centralinstitutet i Dresden.

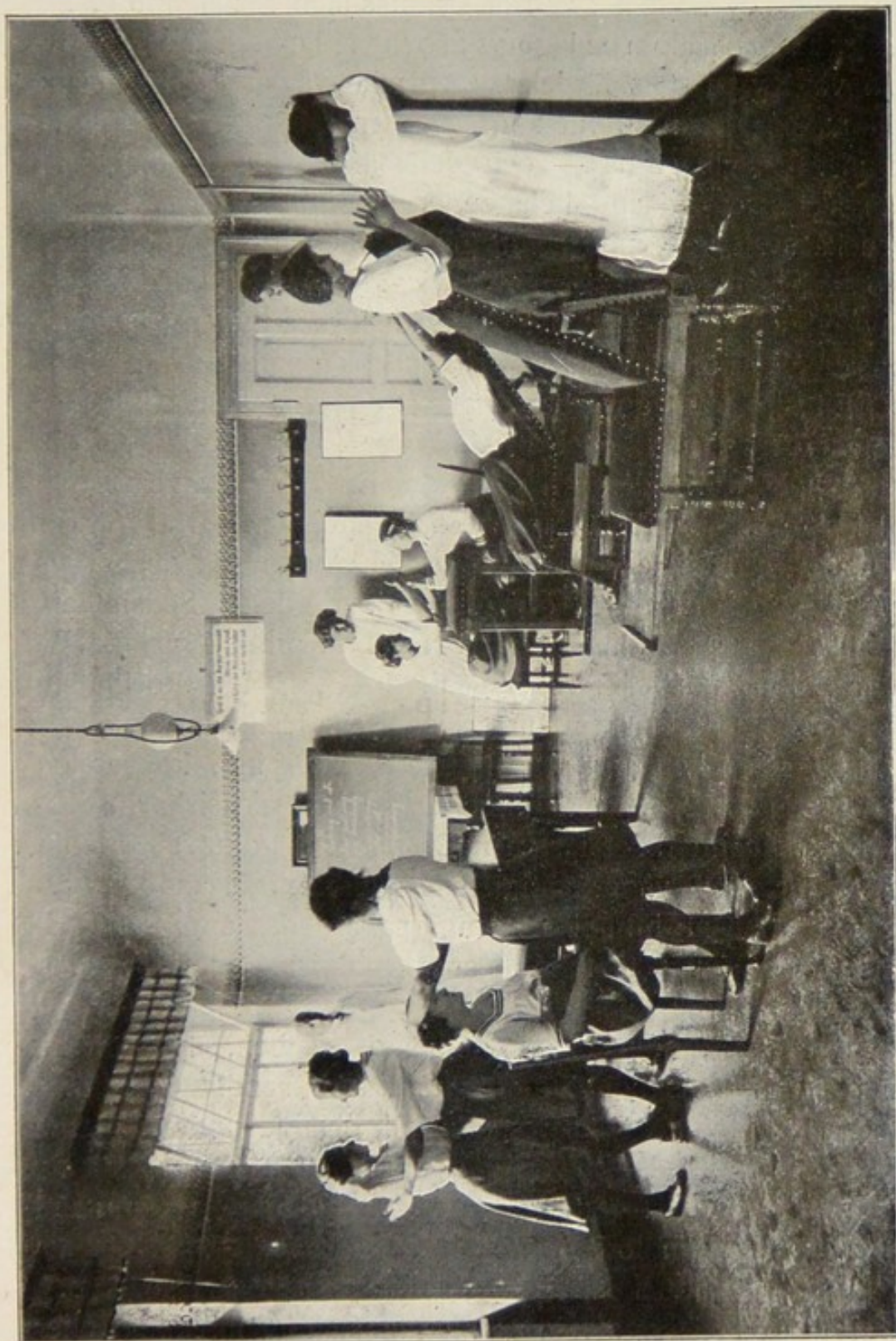
årig redaktör och utgifvare af tidskriften „Svenska Gymnastiken i In- och Utlandet“ har dir. B. utfört ett ingalunda obetydande arbete i den svenska gymnastikens tjänst. De adressböcker, hvilka han sedan åtskilliga år tillbaka utgifver, äro af en djupgående betydelse och förtjäna gymnastikdirektörernas och kårens i sin helhet fulla erkännande. Genom sitt outtröttliga arbete och lifliga skriftställareverksamhet har B. gjort ett betydande inlägg i dagens brännade gymnastiska frågor. En ifrig beundrare af P. H. Lings lifsgärning — den svenska gymnastiken — tillhör B. dess mest konservativa anhängare och förkämpar.“ And. Stenborg.

Centralinstitutet i Dresden.

För öfrigt finnas i Tyskland flera betydande svenska institut och utom ofvannämnda personer arbeta följande gymn. direktörer i detta land: i Barmen: Inga Hennig, Ebba Lundberg, Lili Morange; i Berlin: Hilma Bismack, Helga Helichius, Margarete Kadner, Olof Lindeberg, Helfrid Roland, Elsa Sundström, dr. Thure-Brandt; i Berlin-Lichterfelde: Gulli Malmström, Signe Nilson; i Bremen: Ann-Marie Berg, Hildur Krantz, Biddy Roth, Anny Thollander, Gerda och Olof Tovoté, Hanna Tölken; i Breslau: Ellen Donnér, Einar Himmelstrand; i Charlottenburg Elisabeth Klerck, Tyra Modin, Maja Wiedemann; i Darmstadt: Bror Pålsson; i Dresden: Elisabeth Arvedson, Mimmi Belfrage, Ingrid Godenius, Elna Moberg, Gertrud Sander, Hedvig Sternstedt; i Duisburg: Ellen Wieselgren; i Ems: Hulda Wikström; i Frankfurt a. M.: Karolina Forsblom, Signe Kindberg; i Freiburg: Ruth Geiges, Lizzi Kinberg, Lilli Nordquist, sjukgymnasten G. André; i Hagen: Hedvig Lundgren; i Hamburg: Olof Schröder, Elin Wirekau; i Heide: Karin Gottfriedson; i Heidelberg: Signe Carlson, Ester Wägnér; i Jena: Elisabeth Petersén, Elin Sköldebrand; i Kreuznach: Märta Halldén, Wilh. Åberg; i Leipzig: Elna Ekman, Hildur Palmborg, Ruth Widenfelt; i Lübeck: Sigrid Albert, Ruben Bergman; i Mannheim: Fränzel Grob, Ann-Marie Lundberg; i München: Ragnhild Brantenberg, Mary von Gersdorff, Sigrid Jacobson, Hanny Linder, Tuva de Pont; i Nürnberg: Freja Wikander; i Oberhausen: Anna Bohm, Ebba Cederström, Maria Jönsson; i Strassburg: Hilma Runbäck; i Tübingen: Ingeborg Leksell; i Ulm: Dora Scheffold; i Weimar: Gustaf P:sn Giertz; i Wiesbaden: Ivan Gemzell, Elisabeth Nordström-Mühlhoff, Ruth Seipel, dr. Gösta Åkerhielm; i Wörishofen: Maja Engblom, Sven Jansson, Anders Stenborg; i Holzminden: Minni Seidel.

Dessutom sysselsätta sig ett stort antal tyska läkare med svensk gymnastik och Zanderinstitut förekomma i de flesta af Tysklands större städer. Vid några af dessa användes äfven manuell behandling; bland de större och mera bekanta tysk-svenska instituten förtjäna följande omnämnas: Dr. H. Nebel i Frankfurt a. M., dr. M. Dolega i Leipzig, Jr. G. Schütz i Berlin och dr. O. Ammann i München.

Centralinstitutet i Dresden.

Intresset för den svenska gymnastiken i Tyskland är f. n. i stadigt stigande; i en mängd skolor — företrädesvis flickskolor — är den svenska gymnastiken redan införd. På många håll både inom pedagogiska och medicinska kretsar inser man vår gymnastiks fördelar, men man vågar ej taga steget fullt ut, enär man är rädd för Turnarnas stora fosterländska skara. Man vill gärna — och detta är redan verkställt på många platser — taga hela serier af öfningsgrupper ur det svenska systemet, men Jahns lifsgärning får ej rubbas och „trots det att vi tillägna oss vissa Lingska rörelseformer hafva vi dock vårt gamla bepröfvade Tyska turnen“ får man ganska ofta höra äfven bland bildade Turnare.

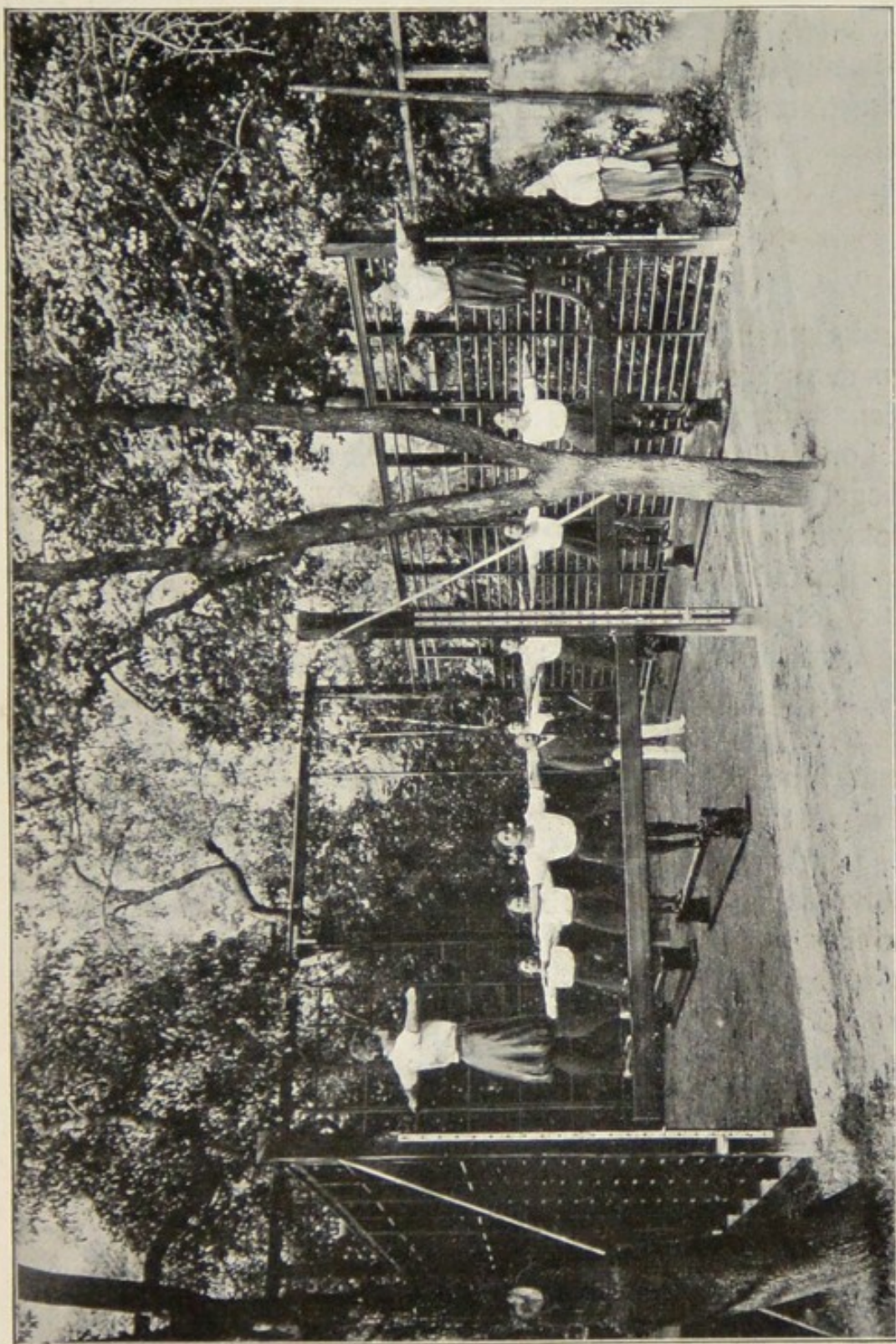
En stor framgång gjorde den svenska gymnastiken förlidet år i Tyskland, då ett kvinnligt „Zentral-Institut“ upprättades i Dresden af med. dr. E. Wagner Hohenlobbese efter fullständigt svenskt mönster. Dr. Wagner Hohenlobbese är en stor vän af vår gymnastik och synes vara verkligt öfvertygad om dess stora fördelar. Sedan flera år tillbaka sysselsatt med sjukgymnastisk praktik, var dr. W. H. år 1903 en mycker flitig gäst vid G. C. I. i Stockholm.

„Das Zentral-Institut für schwedische Heilgymnastik und pädagogiske Gymnastik“ i Dresden erhöll kgl. koncession den 3 maj 1912 och står under uppsikt af sachsiska inrikesministeriet samt rådet i staden Dresden. Lärokursen är fullt jämbördig med våra legitimerade gymnastiska utbildningsanstalters, äfven inträdesfordringarna äro desamma; utbildningen såväl den teoretiska som praktiska motsvara den svenska.

De elever, som aflagt godkänd examen, äga rätt att kalla sig „gymnastikdirektörer“, samt att behandla sjuka med sjukgymnastik under läkares kontroll och ge undervisning i ped. gymnastik. De elever, som önska att närmare sätta sig in i sjukvård, måste underkasta sig två månaders internat i det med anstalten förbundna sanatoriet.

Centralinstitutet är beläget vid Georgenstrasse 4 och har goda förstklassiga lokaler med fullständig inredning efter svenskt mönster.

Lärarepersonalen utgöres af föreståndaren, dr. Wagner Hohenlobbese, som undervisar i allmän fysiologi och spec.

Centralinstituttet i Dresden.

patologi, hygien, dietik, hydroterapi samt i frisk- och sjukgymnastik teoretiskt och praktiskt med tillhjälp af de kvinnliga assistenterna; dr. med. Walter Schmidt i anatomi och histologi samt sjukvård; med. dr. R. Geipel, Prosektor am Johannstädter Krankenhaus, i patologisk anatomi; gymn. direktörerna Lisa Johansson, Maja Ågren och Ellan Kullberg i frisk- och sjukgymnastik.

Vid institutet undervisas för närvarande 14 elever.

Österrike-Ungarn.

Genom med. dr. G. J. Melichor fördes kännedomen om den svenska sjukgymnastiken till den österrikiska monarkien. Han studerade 1850 hos Branting i Stockholm och Georgii i London. År 1852 upprättade han tillsammans med. dr. Siegel ett sjukgymnastiskt institut i Wien; s. å. öppnade doktorerna Streintz (som äfven besökt G. C. I.) och Köller en liknande anstalt i samma stad. 1853 förordade inrikesministeriet sjukgymnastikens införande vid den stora nybyggda anstalten för sinnesjuka i Wien.

I Prag upprättade privatdocenten vid universitetet, med. dr. Johann Spott en „kursaal“ för sjukgymnastik. Dr. S. var synnerligen intresserad för saken och höll 1855 föreläsningar vid universitetet öfver den svenska sjukgymnastiken.

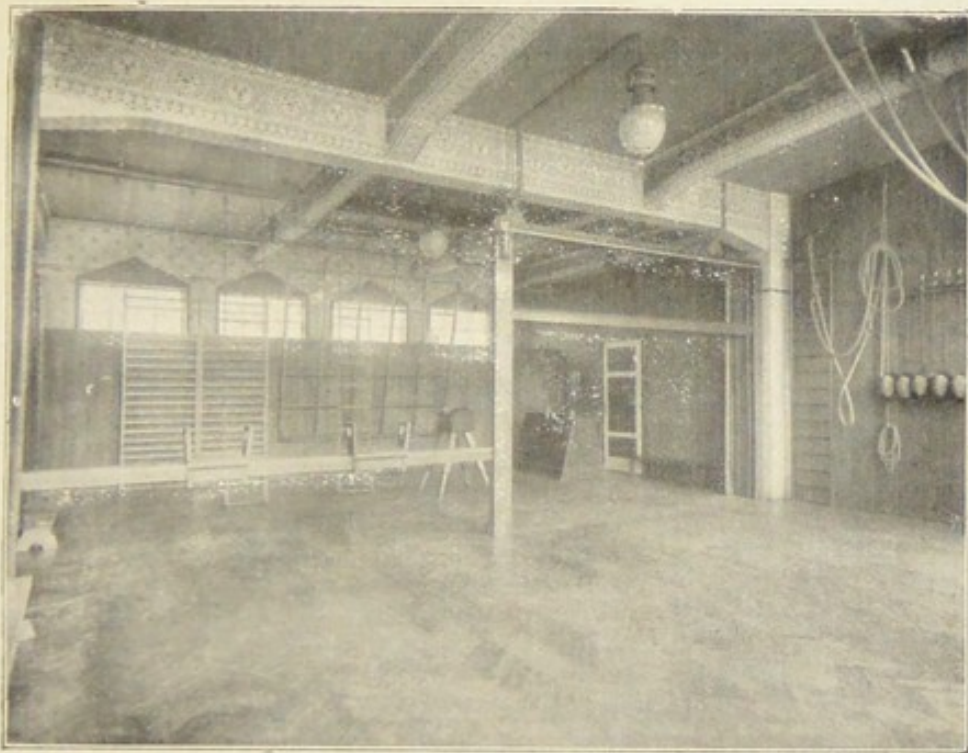
Sedermera har den svenska sjukgymnastiken praktiserats hufvudsakligen af österrikiska läkare och först under senare år finna vi några svenska gymnaster i detta land. Detta är mest beroende på den österrikiska lagen, som strängt umgås med utländningar i detta fall. På kejserlig nåd hade en af Henrik Kellgrens elever A. Tunelius under åtskilliga år ett välskött och mycket besökt institut i Wien. På grund af sjukdom öfverlät T. sitt institut på en österrikare, dr. Friedrich, år 1903. I Karlsbad har den svenske läkaren dr. E. Kleen under en följd af år gifvit massagebehandling, men han tvangs dessförinnan att aflägga österrikisk läkareexamen.

Numera praktisera följande sjukgymnaster i Österrike-Ungarn: i Budapest: Tora Hultenberg, Ellen Pederquist, Alfred Schröder; i Graz: Anna Vetterberg; i Marienbad: Clara Sandberg; i Wien: Rut Carlson, Harald Palm, Ester

Pettersson, Karin Rosenquist, Astrid Runquist, Ester Strömberg-Grossmann, Dagmar Strömberg.

Flera försök hafva gjorts att införa den svenska pedagogiska gymnastiken i detta land, men på officiell väg har det hittills misslyckats.

Den kroatiska regeringen sände 1892 dr. Franjo Bucar som stipendiat till Stockholm. Han studerade vid G. C. I. under tvänne år och arbetade efter hemkomsten

Erste schwed. Turnschule i Wien.

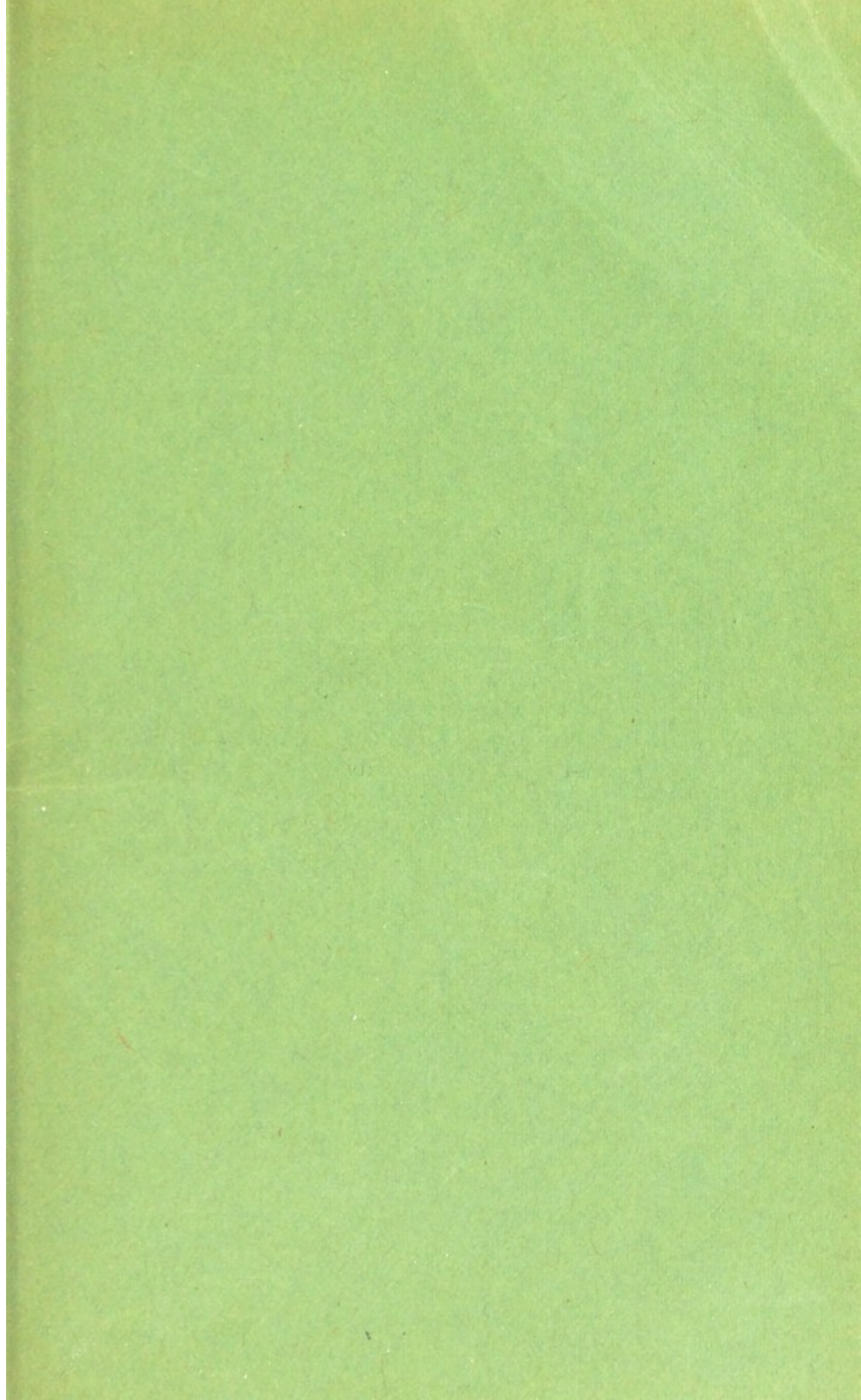
dels genom kurser för gymnastiklärare och dels genom gymnastiska skrifter. Liedbecks gymnastiska dagöfningar blefvo af honom öfversatta till kroatiska, hvilka äfven användas af lärare och lärarinnor i Kroatien, Slavonien och Galizien. I denna senare provins och särskildt i Leinberg visade sig i början på 1900 ett lifligt intresse för den svenka gymnastiken. En polsk läkare och gymnastiklärare, dr. E. Piasecki besökte G. C. I. år 1901 och verkade vid sin återkomst genom föredrag och skrifter, hvilket hade närmast till följd att den galiziska regeringen sände 17 lärare till dr. Bucar i Agram för att genomgå en kurs i svensk ped. gymnastik.

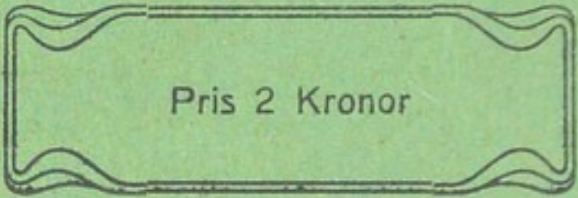
Emellertid är det s. k. sokolsystemet förhärskande i samtliga slaviska provinser och man har här endast tillägnat sig våra fristående rörelser äfven om klarseende pedagoger ifrigt arbeta för det svenska systemets införande i sin helhet. Inom den öfriga delen af monarkien är det tyska Turnen förhärskande; i Ungarn är intresset för den svenska gymnastiken i stigande och några fackmän hafva studerat i Sverige.

I den österrikiska hufvudstadens flickskolor gör emellertid vår friskgymnastik vackra framsteg; förtjänsten häraf tillkommer i främsta rummet gymnastikdirektören Ester Strömberg-Grossmann, som sedan 1900 flitigt arbetat i denna stad. Hon startade 1903 „die erste schwedische Turnschule“ i Wien med 10—20 elever; 1910 antog hon gymn. dir. H. Palm som kompagnon. Denna skola har nu nya goda gymnastiklokaler och besökes af mer än 300 elever årligen.

Den svenska pedagogiska gymnastiken är numera införd vid följande flickskolor: Wiener Frauen-Erwerbverein (Lyceum), Mädchen Ober-Gymnasium, VI Bezirk, Reformschule Hohe Warte, Mädchen-Lyceum und Fortbildungsschule, Mendelschule, Cottage-Lyceum und Volksschule, Waisenhaus für israelitische Mädchen samt vid Mädchen Lyceum i Baden bei Wien.

Pris 2 Kronor

